

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Επικοινωνιακή διαχείριση κρίσεων: Η πανδημία Covid-19 και η επικοινωνιακή διαχείριση από την ελληνική κυβέρνηση και από φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών»

Λέξεις-κλειδιά: Διαχείριση κρίσεων, πανδημία, Covid-19, επικοινωνιακή στρατηγική, ΜΚΟ, ελληνική Πολιτεία, δημόσια υγεία

Γιαννοπούλου Αικατερίνη

Αριθμός Μητρώου: 798309200004

Αθήνα,

Φεβρουάριος 2022

Επιτελική σύνοψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά τη στρατηγική επικοινωνίας που ακολούθησε η ελληνική Πολιτεία και οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών στο ζήτημα της αντιμετώπισης της πανδημίας του κορονοϊού. Ο κύριος σκοπός είναι να εξεταστούν και να αναλυθούν οι επικοινωνιακές στρατηγικές και των δύο πλευρών, σε μια τόσο κρίσιμη περίοδο και ταυτόχρονα να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητά τους.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού η παρακάτω εργασία θέτει ορισμένους ερευνητικούς στόχους. Οι ερευνητικοί στόχοι περιλαμβάνουν τη διερεύνηση των βασικών επικοινωνιακών αρχών στη διαχείριση των κρίσεων που αφορούν τον τομέα της δημόσιας υγείας, καθώς και τους τρόπους διαχείρισης της πανδημίας από την ελληνική Πολιτεία και από τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών.

Το αντικείμενο της μελέτης είναι επίκαιρο, διότι η πανδημία του κορονοϊού αποτελεί μια από τις κρισιμότερες καταστάσεις στον τομέα της υγείας τα τελευταία χρόνια. Αδιαμφισβήτητα, το ξέσπασμα της πανδημίας επηρέασε με ποικίλους τρόπους τη καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Το γεγονός αυτό οφείλεται στη χρονική έκτασή και ένταση του ζητήματος. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να αναφερθεί, πως η βιβλιογραφία είναι αρκετά περιορισμένη, επειδή πρόκειται για μια πρωτόγνωρη κατάσταση για και την επιστήμη και την κοινωνία. Είναι φρόνιμο να αναφερθεί, ότι μελετήθηκαν εις βάθος οι διαθέσιμες βιβλιογραφικές πηγές και αξιοποιήθηκαν στο έπακρο τα ποιοτικά και ποσοτικά εργαλεία.

Ακόμα, πραγματοποιήθηκε η ανάλυση της επικοινωνιακής στρατηγικής που επέλεξε να ακολουθήσει η κάθε μια πλευρά. Κατά τη ποσοτική έρευνα, πραγματοποιήθηκε καταμέτρηση και στη συνέχεια ανάλυση των αναρτήσεων στην πλατφόρμα του Twitter ορισμένων Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων και της ελληνικής Πολιτείας με τη βοήθεια της γλώσσας προγραμματισμού Python. Η ανάλυση συνέβαλε στην κατανόηση της πολιτικής της επικοινωνίας που ακολουθούν, καθώς επίσης και στα θετικά ή αρνητικά συναισθήματα που προκαλούν οι αναρτήσεις στους χρήστες της συγκεκριμένης πλατφόρμας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Executive summary

This thesis explores the communication strategy followed by the Greek state and civil society actors in the issue of dealing with the coronavirus pandemic. The main purpose is to examine and analyze the communication strategies of both sides in such a critical period and at the same time evaluate their effectiveness.

To achieve this purpose, the following paper sets out some research objectives. The research objectives include the investigation of the basic communication principles in the management of crises involving the public health sector, as well as the ways in which the Greek State and civil society actors managed the pandemic.

The subject of the study is timely because the coronavirus pandemic is one of the most critical situations in the health sector in recent years. Undoubtedly, the outbreak of the pandemic has affected people's daily lives in a variety of ways. This is due to the timing and intensity of the issue. However, it is worth mentioning that the literature is quite limited, because this is an unprecedented situation for both science and society. It is prudent to mention that the available literature sources were studied in depth and qualitative and quantitative tools were used to the fullest extent.

Furthermore, an analysis of the communication strategy chosen by each side was carried out. During the quantitative research, a count and then analysis of the posts on the Twitter platform of some Non-Profit Organizations and the Greek State was carried out with the help of the Python programming language. The analysis contributed to the understanding of their communication policy, as well as the positive or negative emotions that the posts evoke in the users of this social media platform.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Επιτελική σύνοψη.....	3
Executive summary.....	4
Εισαγωγή	8
ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	10
<i>Πίνακας 1: Διαδικασία επιλογής μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση</i>	<i>10</i>
Κεφάλαιο 1^ο: Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	11
1.1 Η έννοια της κρίσης και τα χαρακτηριστικά της	11
1.2 Η εξελικτική πορεία μιας κρίσης.....	12
1.3 Οι κρίσεις στον τομέα της υγείας και οι παράγοντες που εντείνουν την κατάσταση.....	13
Κεφάλαιο 2^ο: ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	14
2.1 Η παρουσίαση της κρίσης από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	14
2.1.1 Η παραπληροφόρηση και τα ΜΜΕ.....	14
2.1.2 Η παραπληροφόρηση στον Τομέα της Υγείας	16
2.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις της Επικοινωνίας σε περιόδους κρίσης.....	17
Κεφάλαιο 3^ο: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19	18
3.1 Ο ιός και η πανδημία.....	18
3.2 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην κοινωνία	20
3.3 Τα οφέλη που προέκυψαν	23
Κεφάλαιο 4^ο: Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ	25
4.1 Οι βασικές αρχές ενός εθνικού σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση μιας πανδημίας ..	25
4.3 Το εθνικό σχέδιο της ελληνικής Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της πανδημίας.....	26
4.3.1 Ο σχεδιασμός και ο συντονισμός	27
4.4 Τα μέτρα της Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της πανδημίας	29
4.5 Η διαρκής παρακολούθηση και αξιολόγηση του σχεδίου διαχείρισης μιας κρίσης.....	31
Κεφάλαιο 5^ο: Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.....	34
5.1 Η συμβολή της Κοινωνίας των Πολιτών στη διαχείριση κρίσεων.....	34
5.2 Η περίπτωση της πανδημίας Covid-19, οι επικοινωνιακές στρατηγικές ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και το σχέδιο άμεσης δράσης	35
Κεφάλαιο 6^ο: ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	37
6.1 Επικοινωνιακές καμπάνιες για τον εμβολιασμό των πολιτών	37
6.2 Η στρατηγική για απόκτηση εμπιστοσύνης από τους πολίτες	40

ΜΕΡΟΣ Β. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	42
Ποσοτική και ποιοτική έρευνα.....	42
ΜΕΡΟΣ Γ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	45
A. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου	45
<i>Πίνακας 2:Κατανομή των συμμετεχόντων (N=100) ως προς την ηλικία και το φύλο τους</i>	45
<i>Γράφημα 1: προσαρμογή στα μέτρα της κυβέρνησης κατά το δεύτερο πανδημικό κύμα</i>	46
<i>Γράφημα 2:προσαρμογή στα μέτρα της κυβέρνησης κατά το δεύτερο πανδημικό κύμα.</i>	46
<i>Γράφημα 3: Ενημέρωση από τα ΜΜΕ για την πανδημία.</i>	47
<i>Γράφημα 4: Τα πιο κατάλληλα Μέσα επικοινωνίας στη διάρκεια της πανδημίας</i>	48
<i>Γράφημα 5: Το ποσοστό της Εμπιστοσύνης των πολιτών στην ελληνική Κυβέρνηση</i>	48
<i>Γράφημα 6: Η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους εκπροσώπους της ελληνικής κυβέρνησης</i>	49
<i>Γράφημα 7: Η ετοιμότητα της ελληνικής κυβέρνησης για την πανδημία.</i>	49
<i>Γράφημα 8: Οι πρακτικές της ελληνικής πολιτείας και ο βαθμός ικανοποίησης των πολιτών.</i>	50
<i>Γράφημα 9: Η σημαντικότητα της ΚτΠ στην πανδημία.</i>	50
B. Αποτελέσματα Focus Group.....	51
Γ. Συλλογή δεδομένων με τη βοήθεια της python.....	54
<i>Γράφημα 11: Αριθμός πλήρως εμβολιασμένων έως τις 30/06/2021, πηγή δεδομένων: gov.gr</i>	55
ΜΕΡΟΣ Δ: ΣΥΖΗΤΗΣΗ	56
Επίλογος	60
Βιβλιογραφία.....	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	64
Ερωτηματολόγιο	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	71
Απομαγνητοφώνηση Focus Group.....	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	83
Διαδικτυακή έρευνα	83

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	44
ΕΙΚΟΝΑ 2: WORDCLOUD ΤΩΝ ΣΥΧΝΟΤΕΡΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΕ Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟ TWITTER	54
ΕΙΚΟΝΑ 3: WORDCLOUD- ΟΙ ΣΥΧΝΟΤΕΡΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ "ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ" ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ.....	55
ΕΙΚΟΝΑ 4: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΥΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ. ΠΗΓΗ: ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ.....	56

Εισαγωγή

Τον Δεκέμβριο του 2019 η ανθρωπότητα έρχεται αντιμέτωπη με την πανδημία Covid-19 που προκλήθηκε από τον κορονοϊό SARS-CoV-2, ο οποίος εξαπλώθηκε με ταχύτατους ρυθμούς σε όλο τον πλανήτη. Το πρώτο κρούσμα ανθρώπου που προσβλήθηκε από το νέο κορονοϊό (SARS-CoV-2), εντοπίστηκε στην πόλη Ουχάν της επαρχίας Χουπέι της Κίνας. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας εμφανίστηκε ιδιαίτερα ανήσυχος και προέβλεπε την εξάπλωση μιας επικίνδυνης πανδημίας. Ως αποτέλεσμα, η επαρχία της Ουχάν τέθηκε σε καραντίνα και ο πρώτος επίσημος θάνατος από το νέο κορονοϊό σημειώθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2020 στην ίδια πόλη.

Η επέκταση της πανδημίας προχώρησε σταδιακά και στην Ευρώπη με το πρώτο επιβεβαιωμένο κρούσμα στην πόλη του Μπορντό της Γαλλίας στις 24 Ιανουαρίου του 2020. Η Ιταλία ήταν η πρώτη Ευρωπαϊκή χώρα που γνώρισε το σκληρό πρόσωπο της πανδημίας θρηνώντας χιλιάδες νεκρούς. Παράλληλα, αποτελεί την πρώτη χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο που επέβαλε καθολικό lockdown, ώστε να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού. Στην Ελλάδα, τα πρώτα σημάδια εξάπλωσης της πανδημίας σημειώθηκαν από τις 26 Φεβρουαρίου και έπειτα. Αρχικά, η ελληνική Κυβέρνηση επέβαλλε μέτρα στις «κόκκινες» περιοχές της Ηλείας, της Ζακύνθου και της Αχαΐας. Παρόλα αυτά, λόγω της αυξανόμενης εμφάνισης κρουσμάτων σε όλη τη χώρα, αποφασίστηκε από την πολιτεία καθολικό lockdown στις 16 Μαρτίου του 2020.

Από τη στιγμή της επιβολής του lockdown στη χώρα, ολόκληρος ο κρατικός μηχανισμός βρισκόταν σε διαρκή συναγερμό για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Από τις 16 Μαρτίου το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, πραγματοποίησαν καθημερινές ενημερώσεις σχετικά με την πορεία της πανδημίας του κορονοϊού και σταδιακά διακόπηκαν τον Μάιο, αλλά εμφανίστηκαν και πάλι στα μέσα του Ιουλίου του 2020.

Όλο αυτό το διάστημα μέχρι και σήμερα, η επιστημονική κοινότητα έχει στρέψει το ενδιαφέρον προς την ανακάλυψη του φαρμάκου για τον νέο κορονοϊό. Το εμβόλιο που δημιουργήθηκε σχετικά σε σύντομο χρονικό διάστημα, αποτελεί το μόνο έως τώρα αποτελεσματικό μέτρο που αποτρέπει από τη βαριά νόσηση.

Μέχρι σήμερα, οι ακαδημαϊκές μελέτες στην Ελλάδα βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, λόγω του ότι η πανδημία είναι ένα πρόσφατο ζήτημα. Ως εκ τούτου, η παρούσα διπλωματική εργασία αποσκοπεί στη λεπτομερή έρευνα του τρόπου επικοινωνίας της Πολιτείας και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Ο βασικός σκοπός της μελέτης είναι να ερευνηθεί τον τρόπο που η ελληνική πολιτεία διαχειρίστηκε σε επικοινωνιακό επίπεδο την πανδημία, καθώς και τους τρόπους που προσπάθησε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών. Παράλληλα, εξετάζονται και οι προσπάθειες της Κοινωνίας των Πολιτών, η οποία συνέβαλλε εξίσου στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

Οι ενότητες της εργασίας απαρτίζονται από έξι κεφάλαια, τα οποία εστιάζουν στη μελέτη της διαχείρισης των κρίσεων και της επικοινωνιακής στρατηγικής της Πολιτείας και των φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών.

Στο πρώτο σκέλος της έρευνας πραγματοποιείται μια θεωρητική προσέγγιση, με σκοπό να αποτυπωθεί ένα γενικότερο πλαίσιο γύρω από το ζήτημα διαχείρισης κρίσεων και ειδικότερα της περίπτωσης της πανδημίας, από την πλευρά της ελληνικής πολιτείας και τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών.

Στη συνέχεια, το κεφάλαιο της μεθοδολογίας αποτελεί βασικό πυλώνα της εργασίας, καθώς χρησιμοποιώντας τα ποιοτικά και ποσοτικά εργαλεία, επιτεύχθηκε η συγκέντρωση των απόψεων των πολιτών σχετικά με την πανδημία και τον τρόπο διαχείρισής της. Τα συμπεράσματα ήταν καθοριστικά για την τελική αποτίμηση της κατάστασης για την αποτελεσματικότητά του τρόπου διαχείρισής της.

Έπειτα, υπογραμμίζεται η αντίδραση των πολιτών στα μέτρα της Κυβέρνησης και στις δράσεις που έχουν διεξαχθεί από την Κοινωνία των Πολιτών, μέσω ενός focus group. Το focus group εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η ηλικιακή ομάδα 25-36 ετών αντιλαμβάνεται τις επικοινωνιακές στρατηγικές της Πολιτείας και των φορέων της Κοινωνία των Πολιτών, τους στόχους και την επιτυχία των δράσεων. Η συγκεκριμένη έρευνα αναφέρεται στη σημασία των social media τη σημερινή εποχή για τη χάραξη επικοινωνιακών στρατηγικών.

Στο τελευταίο σκέλος της έρευνας, αποτυπώνονται ορισμένα συμπεράσματα και προτάσεις για την χάραξη μιας επικοινωνιακή στρατηγικής, καθώς επίσης τονίζονται τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία, ώστε να αποφευχθούν ή να επαναληφθούν σε επόμενες και παρόμοιες καταστάσεις.

ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει ένα αφήγημα, σχετικά με την επικοινωνιακή στρατηγική που ακολουθήθηκε από την ελληνική Πολιτεία και από τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών για τη διαχείριση της πανδημίας του κορονοϊού. Στόχος είναι να γίνει μια θεωρητική πλαισίωση του θέματος και να δοθούν απαντήσεις σε ερευνητικά ερωτήματα, όπως ποιες είναι οι βασικές αρχές της επικοινωνιακής διαχείρισης κρίσεων στη δημόσια υγεία, με ποιον τρόπο η ελληνική πολιτεία και η Κοινωνία των Πολιτών διαχειρίστηκαν επικοινωνιακά την πανδημία, καθώς και ποια είναι τα θετικά και αρνητικά σημεία στον σχεδιασμό και υλοποίηση της επικοινωνιακής δράσης στην επικοινωνιακή στρατηγική της ελληνικής κυβέρνησης και της Κοινωνίας των Πολιτών.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε μια ανασκόπηση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας, ώστε να επιλεγούν οι πιο σχετικές με το θέμα πηγές, με βάση τις λέξεις-κλειδιά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται αναλυτικά οι βιβλιογραφικές πηγές.

Πίνακας 1: Διαδικασία επιλογής μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ				
	Πηγές που βρέθηκαν	Πηγές που αξιοποιήθηκαν	Γλώσσα	
			ΕΛΛΗΝΙΚΗ	ΑΓΓΛΙΚΗ
Βιβλία	12	10	2	20
Άρθρα	25	15	1	39
Αναφορές	106	69	91	84
Διαδικτυακά λήμματα	30	20	25	25
Οπτικοακουστικό υλικό	9	9	9	-
Σύνολο	182	123		
Λέξεις-κλειδιά	<ul style="list-style-type: none">• Διαχείριση κρίσεων• πανδημία, Covid-19• επικοινωνιακή στρατηγική• ΜΚΟ• ελληνική Κυβέρνηση• δημόσια υγεία			

Με βάση τα παραπάνω, πραγματοποιήθηκε μια θεωρητική ανασκόπηση, η οποία έπαιξε καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση των τελικών αποτελεσμάτων. Κατά τη διάρκεια της έρευνας υπήρξαν και ορισμένοι περιορισμοί, οι οποίοι λειτούργησαν ως ανασταλτικοί παράγοντες στη διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση πληροφοριών σε ορισμένες βάσεις δεδομένων με αποτέλεσμα να είναι περιορισμένη η βιβλιογραφία. Παράλληλα, υπήρξε κώλυμα σχετικά με τη γλώσσα, αφού αναζητήθηκαν πηγές στα ελληνικά και τα αγγλικά.

Κεφάλαιο 1^ο: Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1.1 Η έννοια της κρίσης και τα χαρακτηριστικά της

Η λέξη «κρίση» αποτελεί μια έννοια ξαφνικής αλλαγής, η οποία μεταβάλλει τη φυσιολογική ροή των πραγμάτων και φέρει την αστάθεια, την ανασφάλεια και κατ' επέκταση σημαντικές συνέπειες. Η κρίση διαφοροποιείται αναλόγως το περιβάλλον μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται. Γενικότερα, την περίοδο μιας κρίσης διαταράσσεται το περιβάλλον, οι ρυθμοί της καθημερινότητας και η ομαλή λειτουργία των πραγμάτων και των καταστάσεων, ενώ είναι διάχυτο το συναίσθημα της απώλειας ελέγχου. Ο εντοπισμός των προειδοποιητικών σημαδιών μιας κρίσης, συμβάλλει στην έγκαιρη αντιμετώπισή της.

Η κρίση δύναται να εκδηλωθεί σε διάφορες φάσεις, συχνά με απροειδοποίητο και εντελώς ξαφνικό τρόπο. Τα αίτια μιας κρίσης ποικίλλουν και μπορεί να είναι είτε ακούσιες, είτε εκούσιες, όπως για παράδειγμα μια τρομοκρατική επίθεση ή μια κλοπή (Heath R. , 2010). Στο άκουσμα της λέξης «κρίση», το άτομο άμεσα δημιουργεί συνειρμούς για κάτι επικίνδυνο που απειλεί τη σταθερότητα και την εύρυθμη λειτουργία των πραγμάτων, καθώς ακόμα καταβάλλεται από φόβο διατάραξης των ισορροπιών του.

Από την άλλη πλευρά, οι Κινέζοι προφέρουν τη λέξη κρίση ως «γέι – ζι», μια σύνθετη λέξη, η οποία σημαίνει κίνδυνος-ευκαιρία. Αυτό που προκύπτει είναι ότι σε μια περίοδο κρίσης είναι πολύ πιθανό να εμφανιστούν ευκαιρίες για την επίλυση καταστάσεων που πριν το ξέσπασμα της κρίσης τα αγνοούνταν.

Στη διαχείριση των κρίσεων είναι σημαντικές οι ενέργειες που θα παρθούν, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η εξάπλωση μιας δυσμενούς κατάστασης (Hay C. ,2012). Γι' αυτό το λόγο, είναι καίριας σημασίας να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες να ξεσπάσει μια κρίση και να κατασκευαστούν πιθανά σενάρια αντιμετώπισης της. Με αυτόν τον τρόπο τα άτομα είναι προετοιμασμένα και μπορούν να ενεργήσουν με το σωστό τρόπο. Άλλωστε είναι γνωστό, ότι όταν ξεσπά μια κρίση είναι δύσκολο να διατηρηθεί η απαραίτητη ψυχραιμία από όλους τους εμπλεκόμενους. Έτσι, εάν υπάρχει μια προληπτική και σταθερή οργάνωση, τότε η αντιμετώπιση είναι σαφέστατα πιο ελεγχόμενη.

Επιπροσθέτως, μια κρίση έχει ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά, τα οποία τη διαχωρίζουν από τις φυσιολογικές καταστάσεις (Heath, 1998). Αρχικά, με το ξέσπασμα της κρίσης ο χρόνος είναι πολύ περιορισμένος για άμεση δράση. Ακόμα, απουσιάζει η επαρκής πληροφόρηση και τα απαραίτητα στοιχεία, ενώ δημιουργείται μια διαρκής απειλή για τους ανθρώπους. Ωστόσο, πολλές φορές παρουσιάζονται σημαντικά προβλήματα, όπως η αργή μετάδοση του μηνύματος κινδύνου, με αποτέλεσμα η δράση να καθυστερεί και να μεγεθύνει την κρίση.

Τα χαρακτηριστικά της κρίσης είναι παρόμοια ανεξαρτήτως σε ποιόν οργανισμό εκδηλώνονται (Ahmed, 2006). Αρχικά, η κρίση χαρακτηρίζεται από την κλιμάκωση. Πιο συγκεκριμένα, οι κρίσεις δεν ξεσπούν εξ αρχής με την ίδια ένταση. Αντίθετα, οι περισσότερες ξεκινούν ήπια και δυναμώνουν με το πέρασμα του χρόνου. Ταυτόχρονα, κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι άμεσα εμπλεκόμενοι επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό με το αίσθημα της ανασφάλειας και του φόβου να κυριαρχεί. Ακόμα, ένα γνώρισμα της κρίσης είναι ότι μεταβάλλει τους ρυθμούς της καθημερινής ζωής, αλλάζει τη ρουτίνα των ανθρώπων και επιφέρει αλλαγές που συνήθως είναι δυσάρεστες. Με αυτές τις συνθήκες, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έλκονται από την κρίση, η οποία αποτελεί το κυρίαρχο θέμα της ημερήσιας ατζέντας τους, δεδομένου ότι ζητείται άμεση και συνεχής ενημέρωση προς τους πολίτες. Η ενημέρωση εξυπηρετεί στον περιορισμό της παραπληροφόρησης και της μείωσης του φόβου των πολιτών. Επιπροσθέτως, οι υλικές ή ηθικές ζημιές που μπορεί να προκαλέσει μια κρίση αποτελούν ένα ακόμα χαρακτηριστικό της, το οποίο είναι εν μέρει αναπόφευκτο.

Επίσης, υπάρχουν πάρα πολλοί ορισμοί και διαχωρισμοί της κρίσης αναλόγως το πεδίο στο οποίο ξεσπούν (Parsons, W. 1996). Πιο συγκεκριμένα, μια *άμεση κρίση* εκδηλώνεται χωρίς προειδοποίηση, όμως οι εμπλεκόμενοι είναι έτοιμοι να την διαχειριστούν, καθώς έχουν φροντίσει να υπάρχει έτοιμο ένα στρατηγικό πλάνο. Ακόμα, μια *αναδυόμενη κρίση* ξεσπά με πιο αργό ρυθμό και συνήθως οι εμπλεκόμενοι μπορούν να την κατευνάσουν, εάν εφαρμόσουν τα απαραίτητα μέτρα περιορισμού της, ενώ μια *συντηρούμενη κρίση* είναι δυνατόν αν διαρκέσει αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

1.2 Η εξελικτική πορεία μιας κρίσης

Κάθε κρίση που ξεσπά εξελίσσεται με διαφορετικό τρόπο και περνά από πολλά στάδια. Όταν η κρίση εκδηλώνεται αρχίζει να εμφανίζει μερικά ύποπτα σημάδια. Η φάση αυτή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως *προειδοποιητική*. Ύστερα, ακολουθεί το στάδιο, όπου η κρίση γεννάται και ακολουθεί εκείνο όπου είναι ξεκάθαρη και έχει πλέον εκδηλωθεί ολοκληρωτικά. Έπειτα, αφού έχει φτάσει στο απόγειό της, αρχίζει σιγά-σιγά να ξεθωριάζει και να αποδυναμώνεται (Heath, 1998).

Ακόμα, κάθε κρίση προκαλείται από κάποια αιτία, η οποία και αυτή χαράσσει μια δική της εξελικτική πορεία που είναι παράλληλη στην πορεία της κρίσης. Αναλόγως την κρίση που προκύπτει διαμορφώνεται και η εξέλιξή της. Για παράδειγμα, μια κρίση μπορεί να εξελιχθεί με απότομο τρόπο και οι διαχειριστές να μην προλάβουν να διακρίνουν τα προειδοποιητικά της σημάδια. Ακόμα, μπορεί να είναι προοδευτική η πορεία της και οι ενδείξεις μπορεί να είναι μικρές και με διάρκεια στο χρόνο. Επίσης, υπάρχει και η αφανής ή υποκλινική μεταβολή (Heath, 1998), όπου το φαινόμενο γίνεται διακριτό αφού έχει ήδη ξεσπάσει.

Η εξελικτική πορεία μιας κρίσης μπορεί να επηρεαστεί από διαφορετικούς παράγοντες. Ένας από αυτούς τους παράγοντες είναι η *δημοσιότητα* της, η οποία μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο για το πως το κοινό αντιλαμβάνεται τον οργανισμό ή την εταιρεία που βάζεται από μια κρίση (Ahmed, 2006).

1.3 Οι κρίσεις στον τομέα της υγείας και οι παράγοντες που εντείνουν την κατάσταση

Μια κρίση, η οποία εκδηλώνεται στον τομέα της Υγείας επηρεάζει ένα ευρύ φάσμα της κοινωνίας επιφέροντας ταυτόχρονα αμέτρητες απώλειες, τόσο σε ανθρώπινο, όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο εμφάνισης μιας κρίσης στην Υγεία, όπως για παράδειγμα η συγκέντρωση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα. Οι μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις μπορούν να αυξήσουν τον κίνδυνο εμφάνισης παθογόνων και μολυσματικών ασθενειών αποτελώντας τεράστια απειλή για την ανθρώπινη ζωή. Παράλληλα, ένα οργανωμένο και σχέδιο άμεσης δράσης, δύναται να οργανώσει την κοινωνία και να την εκπαιδεύσει με τέτοιο τρόπο, ώστε η αντιμετώπιση μιας ξαφνικής κρίσης να είναι έγκαιρη και στοχευμένη.

Σε έναν οργανισμό είναι πιθανό να προκύψουν αμέτρητες κρίσεις με σοβαρές συνέπειες στους εμπλεκόμενους καθώς και στον ίδιο τον οργανισμό. Ταυτόχρονα, είναι αδύνατον να μπορέσει ο επικεφαλής του εκάστοτε οργανισμού να προβλέψει όλες τις κρίσεις που μπορεί να ανακύψουν. Γι' αυτό το λόγο, κάθε επικεφαλής οφείλει να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να διαχειριστεί, να οργανώσει και να αξιολογήσει μια μελλοντική κρίση (Hayward, 1986). Παράλληλα, ένα βασικό συστατικό για τη διαχείριση μιας κρίσης είναι η ορθή πληροφόρηση σχετικά με τις ανάγκες και τα προβλήματα που ανακύπτουν από τον οργανισμό. Για παράδειγμα, είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικοί, τεχνολογικοί, περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί παράγοντες προκειμένου να δημιουργείται ένα σαφές και ρεαλιστικό πλάνο αντιμετώπισης των κρίσεων, καθώς και να αποφεύγονται πιθανές επιπτώσεις.

Σε περιόδους επικράτησης ευρυθμίας ενός οργανισμού, οι υπεύθυνοι δεν δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη δημιουργία του σχεδιασμού αντιμετώπισης της κρίσης. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως να αποβεί μοιραίο για την εξέλιξη ενδεχόμενης κρίσης. Για τους παραπάνω λόγους,, ο προγραμματισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διαχείρισης των κρίσεων.

Στο τομέα της Δημόσιας Υγείας το κομμάτι της επικοινωνίας κρίνεται απαραίτητο και χαρακτηρίζεται από ιδιαιτερότητες ως προς τον χειρισμό του. Η ενημέρωση κινδύνου είναι αναγκαία και ο κύριος σκοπός είναι να λειτουργήσει προληπτικά, ώστε να αποφευχθούν οι συνέπειες μια κρίσης. Με μια μικρή αναδρομή στο παρελθόν, παρατηρείται ότι έχουν πραγματοποιηθεί εκστρατείες για την ενημέρωση και την πρόληψη των πολιτών από το ελληνικό Υπουργείο Υγείας σε ζητήματα που έχουν σχέση με την υγεία. Για παράδειγμα, οι εκστρατείες για τη μείωση του καπνίσματος και η επιβολή νόμου, όπου απαγορεύεται το κάπνισμα στους εσωτερικούς χώρους εργασίας, καθώς και σε δημόσιους κλειστούς χώρους. Παράλληλα, πέρα από τη θεσμοθέτηση του νόμου, δημιουργήθηκαν καμπάνιες ενημέρωσης με σκοπό την αλλαγή συνηθειών και την υιοθέτηση ενός υγιεινού τρόπου ζωής. Επιπλέον, δράσεις για ζητήματα όπως η παχυσαρκία και οι διατροφικές συνήθειες, καθώς και η χρήση της ζώνης ασφαλείας εν ώρα οδήγησης έχουν προκαλέσει τη μέγιστη ευαισθητοποίηση, δημιουργούν προβληματισμό στο κοινό, προσφέρουν σαφείς απαντήσεις και τέλος κρίνεται μεγάλης σημασίας, ότι το μήνυμα μεταφέρεται από τους υπεύθυνους φορείς για μεγάλο χρονικό διάστημα και με σταθερό ρυθμό προς τους πολίτες.

Όλες οι παραπάνω καμπάνιες που αναφέρθηκαν είναι μερικά μόνο παραδείγματα που αποδεικνύουν, ότι η επικοινωνία αποτελεί ένα ισχυρό κλειδί που ανοίγει την πόρτα του διαλόγου ανάμεσα στους διαχειριστές μιας κρίσης και στους πολίτες. Ακόμα, η δράση των

ενεργειών αυτών προλαμβάνει ορισμένες συνέπειες μιας κρίσης, εκπαιδεύει τους πολίτες και δημιουργεί αλλαγή στη στάση και τη συμπεριφορά τους.

Κεφάλαιο 2^ο: ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ

2.1 Η παρουσίαση της κρίσης από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι υπεύθυνα να ενημερώνουν τους πολίτες σε περιόδους κρίσεων για τις εξελίξεις και τα νέα δεδομένα που προκύπτουν. Ωστόσο, η φύση του κάθε μέσου το αναγκάζει να παρουσιάσει την είδηση με διαφορετικό τρόπο, αναλόγως στο κοινό-στόχος στο οποίο απευθύνεται. Παράλληλα, είναι φρόνιμο οι πολίτες να αποκτήσουν εμπιστοσύνη προς το μέσο, το οποίο μεταφέρει την είδηση, καθώς και προς τους δημοσιογράφους που λειτουργούν ως μεσολαβητές ανάμεσα στην είδηση και τους πολίτες. Επιπρόσθετα, το περιεχόμενο και η ποιότητα δρουν καταλυτικά ως προς τον τρόπο που οι πολίτες αντιλαμβάνονται τη σοβαρότητα της κάθε είδησης.

Λαμβάνοντας υπόψη όσα έχουν αναφερθεί για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης διαφαίνεται, ότι πολύ συχνά τα ίδια τα Μέσα διαμορφώνουν τη σημαντικότητα των κρίσεων στην υγεία. Για παράδειγμα, στην έξαρση μιας μολυσματικής ασθένειας σε χώρα του Τρίτου Κόσμου που πλήττει κυρίως παιδιά δεν θα δοθεί η ίδια έκταση που ενδεχομένως θα δοθεί σε κάποιο δυστύχημα που θα συμβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες. Από το παραπάνω προκύπτει, ότι η ημερήσια διάταξη των ειδήσεων καθορίζεται περισσότερο από τα ίδια τα Μέσα και όχι τόσο από τη βαρύτητα της είδησης. Επιπροσθέτως, οι διαφορές αναφορικά με τον δημόσιο λόγο φανερώνονται από την κάλυψη ενός θέματος μέσω των τοπικών ΜΜΕ. Αυτό συμβαίνει, διότι κάθε χώρα σε μια περίοδο υγειονομικής κρίσης θα αντιμετωπίσει την κατάσταση ανάλογα τις επικρατούσες συνθήκες.

Ακόμη, η δύναμη των κοινωνικών μέσων έγκειται στο γεγονός ότι έχουν τη δυνατότητα μετάδοσης των πληροφοριών σε σύντομο χρονικό διάστημα και σε μεγάλη μερίδα του πληθυσμού. Παρόλα αυτά, στα κοινωνικά μέσα πάντοτε ελλοχεύει ο κίνδυνος της παραπληροφόρησης και της στρέβλωσης των ειδήσεων, είτε για την εξυπηρέτηση συμφερόντων, είτε για τη δημιουργία κοινωνικής σύγχυσης (Hartley, K., & Vu, M. K., 2020).

2.1.1 Η παραπληροφόρηση και τα ΜΜΕ

Η παραπληροφόρηση συνδέεται άρρηκτα με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς τα τελευταία αποτελούν τον δίαυλο επικοινωνίας προς το κοινό-στόχος. Οι επιστήμονες εστιάζουν στην πολύπλοκη φύση της παραπληροφόρησης εξετάζοντας παράλληλα κάθε της πτυχή. Πράγματι, αποδεικνύεται επιστημονικά, ότι ο εγκέφαλος του ανθρώπου αντιλαμβάνεται με μεγαλύτερη ευκολία ψευδείς ειδήσεις (D.T. Gilbert, 1992).

Αυτό που προκύπτει με βάση τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για τον τρόπο με τον οποίο ο εγκέφαλός μας προσλαμβάνει πληροφορίες, είναι η ευκολία με την οποία η παραπληροφόρηση μπορεί να εδραιωθεί. Τις περισσότερες φορές οι άνθρωποι αποδέχονται

κάθε είδους πληροφορία χωρίς να την φιλτράρουν και να την αξιολογούν. Συγκεκριμένα, το μόνο κριτήριο αξιολόγησης είναι το κατά πόσο ταιριάζει το ερέθισμα που δέχονται με τις δικές τους υπάρχουσες πεποιθήσεις (Lewandowsky et al. ,2017). Όπως συμβαίνει και στον σκεπτικισμό, όπου οι άνθρωποι διαμορφώνουν μια ψευδή πραγματικότητα χωρίς αυτή να στηρίζεται σε γερά θεμέλια, το ίδιο συμβαίνει και με την παραπληροφόρηση. Πολύ συχνά, όταν μια ιδεολογία εδραιωθεί σε ένα μέρος του πληθυσμού, τότε είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανατραπεί. Το γεγονός αυτό συνήθως συμβαίνει, διότι οι άνθρωποι τείνουν να επηρεάζονται από το τι πιστεύει ο περίγυρός τους.

Είναι αδιαμφισβήτητο, ότι η αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης περιπλέκεται, όταν εδραιωθεί στην κοινωνία. Για τον σκοπό αυτό, κάθε χώρα διαθέτει τους δικούς της ελεγκτικούς μηχανισμούς, οι οποίοι δρουν για την ανίχνευση πηγών που εμπεριέχουν ψευδείς ειδήσεις. Το εγχείρημα αυτό αποτελεί έναν σημαντικό αρωγό στην όλη προσπάθεια, όμως εξαιτίας της μεγάλης διάστασης που έχει λάβει, είναι αδύνατον να καταπολεμηθεί πλήρως. Συμπερασματικά, ο τρόπος με τον οποίο κάθε άνθρωπος αντιλαμβάνεται την πληροφορία δεν αποτελεί τον μόνο λόγο που καθιστά δύσκολη την καταπολέμηση του φαινομένου. Αντιθέτως, η δυσκολία μπορεί να εντοπιστεί και στην πολυπλοκότητα που διέπει τις σύγχρονες κοινωνίες ανά τον κόσμο. Πολλές παγιωμένες αντιλήψεις και ιδεολογίες έχουν την ικανότητα να απορρίπτουν οποιαδήποτε νέα πληροφορία. Το γεγονός αυτό συμβαίνει, διότι οι προηγούμενες πεποιθήσεις μπορούν να επηρεάσουν τη σκέψη και την αντίληψη των ανθρώπων στην έκθεσή τους σε κάτι καινούριο.

Το φαινόμενο της παραπληροφόρησης έχει αντίκτυπο σε ανθρώπους εμπλεκόμενους με την επικοινωνία, καθώς και σε αυτούς που σχετίζονται με το χώρο της υγείας (O’Hair, D. H., & O’Hair, M. J. ,2021). Είναι δεδομένο πως κάθε διαστρεβλωμένη άποψη δημιουργεί προβλήματα στην κοινωνία. Αυτό που προκύπτει είναι η αναγκαιότητα ενός ενδεδειγμένου ελέγχου εντοπισμού των προβληματικών πηγών πληροφόρησης, καθώς και η προώθηση καινοτομιών, οι οποίες μειώνουν τις συνέπειες που αφήνει πίσω της. Ταυτόχρονα, οι έρευνες θα ήταν ωφέλιμο να αξιολογούνται, ώστε να δημιουργούνται νέοι τρόποι που θα εξυπηρετούν το κοινό συμφέρον.

Επιπροσθέτως είναι φρόνιμο να αναφερθεί, ότι η παραπληροφόρηση συνοδεύεται τόσο από άμεσες, όσο και από έμμεσες συνέπειες. Οι έμμεσες συνέπειες της παραπληροφόρησης περιλαμβάνουν την καχυποψία απέναντι σε αξιόπιστες επιστημονικές θεωρίες σχετικά με την υγεία. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η καχυποψία και η δυσπιστία πάνω σε επιστημονικές θεωρίες αμφισβητείται απλά και μόνο από την πεποίθηση συγκεκριμένων ομάδων που ισχυρίζονται ότι δεν πιστεύουν καμία θεωρία (Broniatowski ,2018).

Ορισμένες τοποθετήσεις με παραπλανητικά μηνύματα δύνανται να συντελέσουν στη διαμόρφωση της ατομικής άποψης, διαμορφώνοντας μια στρεβλή εικόνα για τις επιστημονικές θεωρίες. Πιο συγκεκριμένα, στο διαδίκτυο προβάλλονται θεραπείες ή προϊόντα ως «φυσικά», παρακινώντας τους καταναλωτές να χρησιμοποιήσουν αυτά αντί της ιατρικής θεραπείας. Για παράδειγμα, η παρουσίαση βοτάνων για την αποτελεσματική απώλεια βάρους, έναντι της τήρησης ενός ισορροπημένου προγράμματος διατροφής είναι αρκετά σύνηθες στα MME και στο διαδίκτυο. Οι συγκεκριμένες διαφημίσεις ίσως να μην έχουν ως άμεσο σκοπό να πείσουν το κοινό να τα αγοράσει με την πρώτη φορά που θα εκτεθεί στο μήνυμά τους, αλλά αντιθέτως στοχεύουν στη συνεχεία προβολή τους, ώστε να

κυριαρχήσει η άποψη ότι οι φυσικές λύσεις στα προβλήματα υγείας μπορούν να αντικαταστήσουν την επιστήμη της ιατρικής.

2.1.2 Η παραπληροφόρηση στον Τομέα της Υγείας

Η παραπληροφόρηση αποτελεί ένα πεδίο ανησυχίας για πολλούς επιστήμονες ιδίως στον τομέα της υγείας, καθώς η εξάπλωση ψευδών στοιχείων ολοένα και αυξάνεται. Η διάδοση ανακριβών στοιχείων δύναται να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα, καθώς και να προκαλέσει σοβαρές συνέπειες στη δημόσια υγεία. Για το λόγο αυτό, οι επιστήμονες και οι εμπλεκόμενοι στον τομέα της υγείας οφείλουν να δίνουν σαφείς πληροφορίες και να παρουσιάζουν την αλήθεια στους πολίτες. Με αυτόν τον τρόπο, καταπολεμάται η παραπληροφόρηση, εξασφαλίζεται η υγεία του πληθυσμού, ενώ παράλληλα αυξάνεται η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην επιστημονική κοινότητα.

Κατά το ξέσπασμα της πανδημίας Covid-19, το φαινόμενο της παραπληροφόρησης πήρε τεράστιες διαστάσεις (Bandyopadhyay, Dutta, S. S. , 2020). Ταυτόχρονα, στα πρώτα στάδια εμφάνισης της πανδημίας το αίσθημα της άγνοιας και του φόβου, έδωσαν πρόσφορο έδαφος σε συνωμοσιολόγους να δημιουργήσουν το πεδίο με το οποίο θα καταφέρουν να προβάλλουν μια διαστρεβλωμένη πραγματικότητα σχετικά με τον ιό. Προκειμένου να αποφευχθούν τέτοιου είδους ενέργειες που απειλούν την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας, θα ήταν σκόπιμο να πραγματοποιείται μια πιο λεπτομερής εξέταση στις πηγές πληροφόρησης. Επιπλέον, τα αίτια εμφάνισης της παραπληροφόρησης μπορεί να προκύψουν είτε από ελλείψεις στον τομέα της υγείας, είτε από κάποιο «κενό» στο σύστημα της ενημέρωσης. Για τους παραπάνω λόγους,, είναι φρόνιμο να εξετάζονται καλύτερα όλες οι πιθανές αιτίες, ώστε να εντοπίζονται κάθε φορά τα προβλήματα που ανακύπτουν. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί, ότι αναφορικά με τον τομέα της υγείας δεν εμφανίζονται αποτελεσματικοί όλοι οι τύποι επικοινωνίας. Για παράδειγμα, η ενημέρωση που πραγματοποιείται από την ιατρική κοινότητα προς το κοινό τείνει να είναι πιο αποτελεσματική εξαιτίας του υψηλού κύρους που παρουσιάζουν οι επιστήμονες.

Συμπληρωματικά, είναι θεμιτό να εστιαστεί η προσοχή όλων στα δυνατά και στα αδύναμα σημεία της επικοινωνίας της παραπληροφόρησης στο υγειονομικό σύστημα, ώστε να εντοπιστούν οι αιτίες που την προκαλούν. Με αυτόν τον τρόπο, εξετάζονται οι ανεπάρκειες στο κομμάτι της επικοινωνίας και η κοινωνία δείχνει εμπιστοσύνη μόνο στις επίσημες επιστημονικές εισηγήσεις.

Επιπροσθέτως, παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί από το Εθνικό Ινστιτούτο για τον Καρκίνο, όπου παρατηρείται μεγάλη έξαρση παραπληροφόρησης προς τους ασθενείς (Cancer and Public Health,2020). Για παράδειγμα, στο διαδίκτυο πολλοί είναι εκείνοι που ισχυρίζονται, ότι υπάρχουν τροφές που «νικούν» τη νόσο του καρκίνου. Ουσιαστικά, αυτό δεν είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο και σαφώς η κατανάλωση αυτών των τροφών δεν αναιρεί τη φαρμακευτική θεραπεία που έχει συσταθεί από τον εκάστοτε ιατρό. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η διασπορά ψευδών ειδήσεων στον τομέα της υγείας προκαλεί τη διαστρέβλωση της επιστήμης και παράλληλα προωθεί έναν τύπο προληπτικής ιατρικής αποτελώντας κίνδυνο για τη διατάραξη της δημόσιας υγείας.

Οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση της παραπληροφόρησης στα κοινωνικά δίκτυα. Η ανάπτυξη αλγορίθμων δύναται να εντοπίζει κάθε είδους ψευδή είδηση και να την καταπολεμά. Ωστόσο, ακόμα και η ανάπτυξη των αλγορίθμων χρειάζεται να είναι εξατομικευμένη στις ιδεολογίες, τις πολιτιστικές απόψεις, τις γνώσεις και τις εμπειρίες των ανθρώπων που πάσχουν από μια ασθένεια. Ακόμα, οι θεωρίες που βασίζονται στην επιστήμη αλλάζουν διαρκώς, λόγω των νέων ευρημάτων που ανακλύπτον ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Για αυτό το λόγο, οι Νέες Τεχνολογίες έχουν να αναμετρηθούν με την πρόκληση της διαρκούς ανανέωσης των επιστημονικών θεωριών.

Βασικό κομμάτι για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης είναι η εκπαίδευση και η ετοιμότητα του κοινού απέναντι στις ψευδείς ειδήσεις. Η σωστή πληροφόρηση και το σωστό φιλτράρισμα της πληροφορίας συμβάλλουν στον διαχωρισμό των πληροφοριών που έρχεται σε επαφή το κοινό. Είναι χαρακτηριστικό, ότι στην Αμερική η παρουσία της παραπληροφόρησης είναι πάρα πολύ συνηθισμένη ιδιαίτερα στον τομέα της υγείας. Ωστόσο, η εύρεση των αιτιών που την προκαλούν βοηθά στην έγκαιρη αντιμετώπισή της.

Επιπλέον, οι επιστήμονες και οι εκπρόσωποι της υγείας διαμορφώνοντας ένα κλίμα αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης απέναντι στους πολίτες συμβάλλουν στη μείωση ή ακόμα και στην εξάλειψη του φαινομένου της παραπληροφόρησης.

2.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις της Επικοινωνίας σε περιόδους κρίσης

Μια κρίση γενικότερα χαρακτηρίζεται ως κάτι το μη προβλεπόμενο και κανείς δεν γνωρίζει πότε θα ξεσπάσει και σε ποιο βαθμό θα εξαπλωθεί. Για τους παραπάνω λόγους, είναι θεμιτή η ύπαρξη ενός οργανωμένου σχεδίου δράσης. Η στρατηγική που θα σχεδιαστεί έχει ως στόχο να προβλέψει όλα τα επακόλουθα, τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να μειωθεί η κρίση και τους τρόπους αντιμετώπισής της. Ένα σημαντικό σημείο στη χάραξη της στρατηγικής είναι να ληφθούν υπόψη οι λεπτές γραμμές και ευαίσθητα σημεία, όπως για παράδειγμα να γίνει ένας προσδιορισμός των ατόμων - ομάδων - κοινωνιών που θα επηρεαστούν περισσότερο από την εκάστοτε κρίση. Με αυτόν τον τρόπο, το σχέδιο γίνεται πιο συγκεκριμένο και αποτελεσματικό.

Επιπροσθέτως, το κομμάτι της επικοινωνίας των διαχειριστών της κρίσης και των πολιτών παίζει καθοριστικό ρόλο στη εξέλιξη της ίδιας της κρίσης. Σε περιπτώσεις εμφάνισης μιας πολύ μεταδοτικής ασθένειας, οι υπεύθυνοι οφείλουν να ενημερώνουν λεπτομερώς το κοινό εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ασφάλειά του. Μέσω μιας καλά οργανωμένης επικοινωνιακής στρατηγικής οι άνθρωποι ενημερώνονται και μπορούν να προφυλάξουν τον εαυτό τους και τους γύρω τους. Βέβαια, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, όπου οι διαχειριστές της κρίσης επιθυμούν να μην προβάλλουν ολόκληρη τη διάσταση του προβλήματος, προκειμένου να μην προκαλέσουν συναισθήματα φόβου, απειλής και κινδύνου στους πολίτες αποτρέποντας τη δημιουργία πανικού σε μια κοινωνία.

Κατά την επικοινωνιακή διαχείριση μιας κρίσης, οι υπεύθυνοι καταστρώνουν ένα σχέδιο, το οποίο στοχεύει αφενός στη λήξη της και αφετέρου στην ελαχιστοποίηση των συνεπειών της. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια πιο οργανωμένη τακτική είναι αναγκαίος ένας διαχωρισμός της επικοινωνίας της κρίσης σε δύο κατηγορίες επικοινωνία της κρίσης και η επικοινωνία κινδύνου. Η πρώτη συμβαίνει, όταν η κρίση έχει ήδη ξεσπάσει και οι διαχειριστές προσπαθούν να κατευθύνουν σωστά τους ανθρώπους, για όσο το δυνατόν

λιγότερες συνέπειες. Από την άλλη πλευρά, η επικοινωνία του κινδύνου δρα προληπτικά και πολύ καιρό πριν εμφανιστεί μια κρίση. Έτσι, μειώνονται και οι πιθανότητες να επέλθει ξαφνικά η κρίση. Ουσιαστικά, πρόκειται για έναν τρόπο να εκπαιδευτεί το κοινό και να είναι καθοδηγημένο και έτοιμο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Ο ρόλος των διαχειριστών μιας κρίσης είναι καθοριστικός, διότι οφείλουν να μεταδώσουν το μήνυμα με όσο πιο σαφή τρόπο μπορούν στους πολίτες για την αποφυγή τυχόν παρανοήσεων. Επιπλέον, οι διαχειριστές είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία ενός πλάνου διαχείρισης κρίσεων και της στρατηγικής της επικοινωνίας. Οι στρατηγικές επικοινωνίας που θα επιλεγούν ενσωματώνονται κατά τη διάρκεια λήψης των αποφάσεων.

Κεφάλαιο 3^ο: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19

3.1 Ο ιός και η πανδημία

Ο κορονοϊός ανήκει σε μια ευρύτερη ομάδα ιών, οι οποίοι είναι ικανοί να προκαλέσουν λοιμώξεις στο αναπνευστικό σύστημα τόσο των ανθρώπων, όσο και των πτηνών. Η επίδρασή τους μπορεί να χαρακτηριστεί μέτρια έως και θανατηφόρα. Γυρνώντας το χρόνο πίσω, η πρώτη εμφάνιση του ιού εντοπίζεται στη Βόρειο Αμερική προς τα τέλη της δεκαετίας του 1920, προσβάλλοντας το αναπνευστικό σύστημα ορισμένων οικόσιτων κοτόπουλων (Estola T., 1970). Μέχρι το 1962 είχαν πραγματοποιηθεί αμέτρητες κλινικές μελέτες για την απομόνωση του ιού και την εξουδετέρωσή του, όταν εισβάλλει στον ανθρώπινο οργανισμό. Μάλιστα, θεωρείται ότι η ύπαρξη των ιών της οικογένειας του κορονοϊού ξεκινά ακόμα και π.Χ. , με την εμφάνισή του στις νυχτερίδες και τα πτηνά. Οι νυχτερίδες και τα πτηνά λόγω της ικανότητάς τους να διανύουν τεράστιες γεωγραφικές αποστάσεις, καθώς και να πολλαπλασιάζουν το είδος τους γρήγορα, διέδωσαν τον ιό σε όλο τον κόσμο.

Ακόμα, υπάρχουν διαφορετικοί τύπου κορονοϊών που προσβάλλουν ανθρώπους και ζώα, όμως, τον ανθρώπινο οργανισμό μόλις επτά, εκ των οποίων οι τέσσερις παρουσιάζουν σχεδόν ήπια συμπτώματα, ενώ οι υπόλοιποι τρεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως θανατηφόροι (King, Anthony ,2020).

Πρόσφατα, τον Δεκέμβριο του 2019 εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Κίνα και συγκεκριμένα στην πόλη της Ουχάν, το πρώτο κρούσμα κορονοϊού (Covid-19) , το οποίο προκάλεσε ο κορονοϊός SARS-Cov-2 (World Health Organizations, 2020). Η μετάδοση του ιού προκαλείται μέσα από τα σταγονίδια που αναπτύσσονται, όταν οι άνθρωποι βήχουν ή φτερνίζονται. Ωστόσο, τα συμπτώματα μπορούν να εκδηλωθούν από επτά έως δεκατέσσερις ημέρες, αφού ο ανθρώπινος οργανισμός έχει προσβληθεί από το ιό. Τα κύρια συμπτώματα που έχουν έως τώρα καταγραφεί είναι ο πυρετός, ο βήχας και οι δυσκολίες στην αναπνοή. Πολλοί νοσούντες υποστηρίζουν, ότι η απώλεια γεύσης και όσφρησης είναι δύο επιπλέον συνηθισμένα συμπτώματα, τα οποία έχουν αποδειχτεί επιστημονικά ορθά.

Όταν ο ιός ξέσπασε στην Κίνα , πολύ γρήγορα μεταδόθηκε σε όλες τις ηπείρους. Αμέσως, σήμανε παγκόσμιος συναγερμός για τον ερχομό μιας επικίνδυνης και άγνωστης, έως εκείνη τη στιγμή, πανδημίας. Ταυτόχρονα, όποιος εντοπίζονταν με ύποπτα συμπτώματα, έμπαινε

άμεσα σε καραντίνα δεκατεσσάρων ημερών, καθώς και τα άτομα τα οποία είχαν έρθει σε επαφή με αυτό. Ο τρόπος αυτός ήταν ο μόνος μέχρι εκείνη τη στιγμή, ο οποίος μπορούσε κατά κάποιον τρόπο να περιορίσει τη μετάδοση του ιού στον γενικό πληθυσμό.

Αρχικά, δεν υπήρχε κάποιο αντίδοτο, ούτε κάποιο εμβόλιο, το οποίο θα μπορούσε να μειώσει τις επιπλοκές όσων νοσούσαν. Το ιατρικό προσωπικό, ακολουθώντας τις οδηγίες του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας, χορηγούσε στους ασθενείς αντιβιοτικά φάρμακα για να «πολεμήσουν» τον αόρατο εχθρό (ΕΟΔΥ, 2020). Τα συγκεκριμένα φάρμακα δεν είναι επιστημονικά τεκμηριωμένα ως προς την αποτελεσματικότητά τους, όμως έχουν συσταθεί από την Επιτροπή οργανισμού της Κίνας για εμπειρική θεραπεία του νέου κορονοϊού. Κάποιες φορές η τακτική αυτή λειτουργούσε, ενώ άλλες ο ασθενής δεν κατάφερε να κρατηθεί στη ζωή. Καθώς η πανδημία στέρησε τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων, η επιτακτική ανάγκη για τη δημιουργία εμβολίου ως μέτρο πρόληψης και ενός φαρμάκου αντιμετώπισης της νόσου, ολοένα και αυξανόταν.

Από τον Φεβρουάριο του 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας είχε ανακοινώσει ότι οι επιστήμονες βρίσκονται σε διαρκείς δοκιμές και στους επόμενους δεκαοκτώ μήνες θα ήταν έτοιμο το εμβόλιο κατά του Covid-19. Έναν χρόνο αργότερα, τον Φεβρουάριο του 2021 ξεκίνησαν να πραγματοποιούνται κλινικές δοκιμές σχεδόν τριακοσίων εμβολίων. Έως τον Μάρτιο του ίδιου έτους, μόλις δέκα εμβόλια εγκρίθηκαν από τις αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές για χρήση στον ευρύ πληθυσμό. Συγκεκριμένα, το πρώτο εμβόλιο που έλαβε τη σχετική έγκριση ήταν εκείνο της εταιρείας Pfizer/ BioNTech Corminaty, στις 31 Δεκεμβρίου του 2020. Λίγους μήνες αργότερα, τον Φεβρουάριο του 2021 ακολούθησαν οι εταιρείες AstraZeneca, Johnson & Johnson, Moderna, Sinopharm, Sinovac- CoronaVac και Bharat Biotech.

Στην Ελλάδα, τα διαθέσιμα εμβόλια από την αρχή της έγκρισης εμβολιασμού ήταν το εμβόλιο των Pfizer, AstraZeneca, Johnson & Johnson και Moderna. Ωστόσο, στη συνέχεια λόγω των ανεπιθύμητων παρενεργειών που εμφανίστηκαν σε άτομα που τους είχε χορηγηθεί το εμβόλιο της AstraZeneca, σταδιακά σταμάτησε η χορήγησή του και κατά κύριο λόγο ο εμβολιασμός πραγματοποιούνταν με τους άλλους δυο διαθέσιμους τύπους εμβολίων. Αξίζει να σημειωθεί, ότι εξ αρχής έχει συσταθεί από το Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας να χορηγούνται δυο δόσεις του εμβολίου. Η απόσταση χορήγησης της πρώτης από τη δεύτερη δόση ορίζεται βάσει του τύπου του εμβολίου (World Health Organization, 2020).

Αναφορικά με τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία, είναι αναγκαίο να συνυπολογίζεται ότι με το πέρασμα του χρόνου ο ιός μεταλλάσσεται, γίνεται πιο ανθεκτικός και ενδεχομένως να μην καλύπτεται στον ίδιο βαθμό από τα εμβόλια. Οι επιστημονικές μελέτες έχουν καταγράψει το ποσοστό κάλυψης αναλόγως τον τύπο του εμβολίου και συνιστούν να μην αμελείται ο εμβολιασμός, ώστε να προστατευτεί η υγεία κάθε πολίτη. Παρόλα αυτά, ο εμβολιασμός παραμένει ένα φλέγον ζήτημα, το οποίο εγείρει αντιπαραθέσεις ανάμεσα σε πολίτες και Κυβερνήσεις κρατών. Σε επόμενο κεφάλαιο θα αναλυθεί περαιτέρω το συγκεκριμένο θέμα, καθώς και η επικοινωνιακή διαχείριση της ελληνικής Κυβέρνησης απέναντι σε αυτό.

Επιπλέον, όσον αφορά την Ελλάδα, η πανδημία «εισέβαλλε» στη χώρα στις 26 Φεβρουαρίου του 2020 από Ελληνίδα που είχε ταξιδέψει στο Μιλάνο, όπου αποτέλεσε και την πρώτη Ευρωπαϊκή χώρα που εμφανίστηκε ο Covid-19.

3.2 Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην κοινωνία

Αδιαμφισβήτητα, μια πανδημία δύναται να δημιουργήσει ριζικές αλλαγές σε μια κοινωνία και να επιφέρει επιπτώσεις. Μολονότι, μια τόσο μεγάλη μεταβολή μπορεί να φανεί τρομακτική, θα ήταν συνετό να εντοπιστούν όλα τα αποτελέσματα που προκύπτουν.

Με αφετηρία τις συνέπειες της πανδημίας, η οικονομική κρίση που προκλήθηκε εξαιτίας αυτής επηρέασε σε μεγάλο την παγκόσμια οικονομία. Πιο συγκεκριμένα, πριν το ξέσπασμα της πανδημίας η παγκόσμια οικονομία βρισκονταν σε ένα κομβικό σημείο, σίγουρα μπορεί και αποτέλεσε ένα επιπλέον βάρος στα κράτη επηρεάζοντας σε μεγάλο βαθμό τις επιχειρηματικές δραστηριότητες (Financial Times, 2020). Οι χρηματιστηριακές αγορές μέχρι και τον Φεβρουάριο του 2020 σημείωσαν σοβαρότερη ύφεση από εκείνη του 2008 (Elliot Smith, 2020).

Επιπροσθέτως, η Κίνα αποτελεί μια χώρα με τεράστια επιχειρηματική δραστηριότητα, της οποίας όμως μειώθηκε και ορισμένες φορές διακόπηκε όταν εμφανίστηκε η πανδημία. Ειδικότερα, εντοπίστηκαν προβλήματα αναφορικά με την εφοδιαστική αλυσίδα σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι ελλείψεις σε αγαθά όπως τρόφιμα, προϊόντα τεχνολογίας και το κυριότερο σε φάρμακα ήταν εμφανής (Palmer, 2020). Στην ελληνική Πολιτεία επιβλήθηκαν περιορισμοί στα ιατροφαρμακευτικά προϊόντα κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας. Το μέτρο αυτό επιβλήθηκε προληπτικά για να αποφευχθούν οι ελλείψεις βασικών αγαθών. Παράλληλα, παρατηρήθηκε η επικράτηση μιας «καταναλωτικής σύγχυσης», διότι οι πολίτες κυριεύονταν από το αίσθημα του φόβου για το τι θα επακολουθήσει.

Επιπλέον, η πανδημία επέδρασε με αρνητικό τρόπο στην ψυχαγωγία, αφού όλες οι αθλητικές εκδηλώσεις, οι εκδηλώσεις μόδας, οι παραστάσεις και οι κινηματογράφοι ανέστειλαν τη λειτουργία τους για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού.

Όλα τα παραπάνω δεδομένα που αφορούν την παγκόσμια κλίμακα, αναφέρθηκαν σκόπιμα, ώστε να αναλυθεί και η περίπτωση της ελληνικής κοινωνίας, πως αντιμετώπισε την πανδημία και ποιες επιπτώσεις είχε. Θα ξεκινήσει η ανάλυση από το Πρώτο Κύμα της πανδημίας που συνέβη τον Φεβρουάριο του 2020 στην Ελλάδα. Η πανδημία έκανε την πρώτη εμφάνισή της στα ελληνικά σύνορα στις 26 Φεβρουαρίου από άτομο που είχε επιστρέψει από την πόλη του Μιλάνο. Έτσι, βάσει των οδηγιών των υγειονομικών αρχών, οποιοσδήποτε ταξιδιώτης επέστρεφε από τις λεγόμενες «κόκκινες» περιοχές ή ερχόταν σε επαφή με ανθρώπους που έχουν επισκεφτεί αυτές τις περιοχές, τότε υποχρεούνταν να μπαίνει σε καραντίνα δεκατεσσάρων ημερών, που ήταν το χρονικό διάστημα επώασης του ιού.

Στην αρχή, οι αρχές επέβαλλαν αναστολή εκδηλώσεων και λειτουργίας καταστημάτων τοπικά και σε περιοχές που είχαν συγκεντρώσει πολλά κρούσματα κορονοϊού. Παρόλα αυτά, στα μέσα του μηνός Μαρτίου παρατηρήθηκε αύξηση στα κρούσματα και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας οδηγώντας την Κυβέρνηση να προβεί στην απόφαση να αναστείλει τη λειτουργία όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, το κλείσιμο των μεγάλων εμπορικών κέντρων, των μαγαζιών λιανικής, τους χώρους εστίασης και των δομών λατρείας.

Στις 16 Μαρτίου, αποφασίζεται η καθημερινή τηλεοπτική ενημέρωση των πολιτών από το Υπουργείο Υγείας για την εξελικτική πορεία της πανδημίας στη χώρα και τους τρόπους αντιμετώπισής της. Ταυτόχρονα, το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων τέθηκε σε καθεστώς τηλεργασίας, όπου αυτό ήταν εφικτό, ενώ άλλο ένα μεγάλο ποσοστό σε πλήρη αναστολή των καθηκόντων τους. Αναφορικά με το οικονομικό σκέλος των μέτρων για την

υποστήριξη της οικονομίας, ανέρχεται σε είκοσι-τέσσερα δισεκατομμύρια ευρώ για την Ελλάδα (International Monetary Fund, 2020).

Μια από τις σημαντικότερες επιπτώσεις που προκάλεσε η πανδημία είναι η διατάραξη της ψυχολογίας (Vos J. , 2021). Αυτό που χαρακτηρίζει μια πανδημία είναι το απροσδόκητο ξέσπασμά της. Ακόμα, το βασικό συναίσθημα που κυριεύει κάθε άνθρωπο, κάθε κοινωνία, κάθε κυβέρνηση είναι ο φόβος για το αύριο, για την επιβίωση, για το τι συνέπειες θα έχει, και με ποιον τρόπο θα εξελιχθούν οι καταστάσεις ύστερα από την πανδημία. Αναφορικά με τη σημερινή εποχή η περίπτωση της πανδημίας του Covid-19 είναι άκρως πρωτόγνωρη. Επιπλέον, ο εγκλεισμός για την αποφυγή της διάδοσης του ιού, η αγωνία για τους αμέτρητους θανάτους που καταγράφονται μέρα με τη μέρα και η αυτή η ταχύτατη μεταβολή της καθημερινότητας συνέβαλαν αρνητικά στην επιβάρυνση της ανθρώπινης ψυχολογίας (Jetten, J., Reicher, S. D., Haslam, A., & Cruwys, T. 2020).

Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, τον Ιούνιο του 2021, σχετικά με τις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας κατά το πρώτο και το δεύτερο κύμα τα αποτελέσματα δεν ήταν ενθαρρυντικά (Η Καθημερινή, 2021). Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι η ψυχολογία των ανθρώπων ήταν περισσότερο επιβαρυνμένη κατά το δεύτερο κύμα, παρά στο δεύτερο. Ίσως τα lockdowns αποδείχτηκε ότι ήταν αποτελεσματικά για τον περιορισμό της μετάδοσης του ιού, όμως όσον αφορά την ψυχολογία μάλλον είχε αρνητικές συνέπειες. Όπως διαφαίνεται και στην έρευνα, την περίοδο αυτή αυξήθηκαν κατά πολύ τα επίπεδα άγχους, καθώς επίσης πολλοί συνάνθρωποι βίωσαν μετατραυματικό στρες. Το γεγονός αυτό οφείλεται αφενός στο μεγάλο χρονικό διάστημα που διήρκεσε ο εγκλεισμός και αφετέρου στον φόβο που οι περισσότεροι βίωσαν με την ιδέα της νόσησης ή του θανάτου από τον κορονοϊό. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί, ότι κατά τη διάρκεια του δεύτερου lockdown τα ψυχικά αποθέματα των ατόμων είχαν λιγοστέψει, διότι επιβλήθηκε σχετικά γρήγορα από το πρώτο και δεν πρόλαβαν οι πολίτες να προσαρμοστούν στην παλιά τους ρουτίνα και να απολαύσουν τις απλές καθημερινές τους συνήθειες. Η ψυχική εξάντληση των Ελλήνων και τα μειωμένα αποθέματα ψυχικής ενέργειας οδηγεί και στην άρνησή τους να προσαρμοστούν στα μέτρα περιορισμού της πανδημίας και στα lockdowns. Είναι σαφές, ότι η ψυχολογική επιβάρυνση επιφέρει συναισθήματα ματαιότητας και τρόμου, διότι η κατάσταση είναι απρόβλεπτη και δίχως έλεγχο. Ακόμα, ένας αναγκαστικός εγκλεισμός και η επιβολή τροποποίησης της καθημερινότητας δημιουργεί το αίσθημα της μείωσης του οξυγόνου, όπου κάθε άνθρωπος νιώθει ότι σιγά-σιγά δεν μπορεί να αναπνεύσει.

Επίσης, το αίσθημα της μοναξιάς και στα δύο κύματα της πανδημίας επικράτησε κατά πολύ έναντι άλλων συναισθημάτων. Οι άνθρωποι ως κοινωνικά όντα είναι στη φύση τους να συναναστρέφονται με κόσμο, να συνομιλούν και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες. Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν, ότι ένιωθαν απομάκρυνση από τον κοινωνικό τους περίγυρο. Ιδιαίτερα, όσοι ζούσαν μόνοι τους ανεξαρτήτως φύλου, αισθάνθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό μοναχικότητας και ήταν περισσότερο ευάλωτοι στο να εμφανίσουν σημάδια κατάθλιψης και στρες. Ακόμα, ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως για παράδειγμα οι ηλικιωμένοι επηρεάζονται εξίσου σε μεγάλο βαθμό, διότι βιώνουν μια περίοδο αβεβαιότητας καθώς ανήκουν και σε ομάδα του πληθυσμού που αν νοσήσει, η αντιμετώπιση του ιού δεν είναι τόσο εύκολη.

Οι ψυχολογικές επιπτώσεις του κορονοϊού αποτυπώνονται και στις διατροφικές συνήθειες που είχαν οι Έλληνες στη διάρκεια των lockdowns. Σύμφωνα με μεγάλη έρευνα της Focus Bari σημειώθηκε μεγάλη κάμψη στις πωλήσεις προ-μαγειρεμένων γευμάτων και αύξηση στην αγορά φρούτων και λαχανικών για τη θωράκιση του ανοσοποιητικού συστήματος του

ανθρώπινου οργανισμού. Παρόλα αυτά, η κατανάλωση γλυκών και λιπαρών φαγητών αυξήθηκε εξίσου. Το γεγονός αυτό μπορεί να αιτιολογηθεί στο ότι κάθε άτομο ήθελε να καλύψει τα ψυχολογικά κενά που επέφερε η πανδημία καταφεύγοντας στην ικανοποίηση του μέσω του φαγητού. Αξίζει να σημειωθεί, ότι παρατηρήθηκε αύξηση του βάρους των παιδιών κατά την καραντίνα. Αυτό οφείλεται στην αλλαγή του προγράμματός τους, στην απόσταση από το φιλικό τους περιβάλλον και στη μείωση των εξωσχολικών δραστηριοτήτων τους (ΑΠΕ-ΜΠΕ,2021).

Άλλος ένας τομέας που βρέθηκε στο στόχαστρο της πανδημίας ήταν η εκπαίδευση. Η εκπαίδευση αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι για την κοινωνία. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι η βάση όλων των αξιών. Οι σχολικές μονάδες, τα Πανεπιστήμια και όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας αναγκάστηκαν να αναστείλουν τη λειτουργία τους, ώστε να περιορίσουν την υπερμετάδοση του επικίνδυνου ιού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα παιδιά, οι φοιτητές και όλοι οι εκπαιδευόμενοι να παραμείνουν σπίτι και αδρανείς. Θεωρητικά τα μαθήματα συνεχίστηκαν μέσω της τηλεκπαίδευσης, όμως η δια ζώσης εκπαίδευση έχει διαφορετικό χαρακτήρα και προσφέρει περισσότερα στους μαθητευόμενους. Αρχικά, η συνδιαλλαγή και η προσωπική επαφή με τους υπόλοιπους μαθητευόμενους λειτουργεί με αποτελεσματικό τρόπο στην ψυχολογία των ατόμων (Lambert, J. H. ,2021). Επίσης, άλλο ένα ζήτημα που αξίζει να αναφερθεί είναι το γεγονός, ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ταρακούνησε τη σχέση μαθητή και καθηγητή. Πολλές φορές, αυτός ο τρόπος διεξαγωγής των μαθημάτων δημιούργησε αρνητικά συναισθήματα στους μαθητές και η μόνιμη ηλεκτρονική παρουσία προκάλεσε έντονη κούραση και απογοήτευση. Σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση βρέθηκαν τα παιδιά της Τρίτης Λυκείου, τα οποία πέρα από το άγχος των Πανελλαδικών εξετάσεων είχαν να αντιμετωπίσουν και το άγχος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι αμέτρητες ώρες μπροστά από μια οθόνη, όπως μπορεί εύκολα κάποιος να αντιληφθεί, δεν είναι ό,τι καλύτερο για την ψυχική και παθολογική υγεία των μαθητών. Σε αυτό το σημείο, μπορεί να συνδεθεί και άλλη μια κοινωνική επίπτωση η οποία σχετίζεται με την τηλεκπαίδευση. Πολλές οικογένειες στην Ελλάδα δεν είχαν τη δυνατότητα να έχουν στο σπίτι ηλεκτρονικό υπολογιστή, tablet ή κάποια άλλη συσκευή, ώστε να συνδέεται το παιδί και να πραγματοποιούνται τα μαθήματα. Πέρα από αυτό όμως, ακόμα κι αν είχαν έστω μια τέτοια συσκευή, αρκετοί ήταν εκείνοι που δεν διέθεταν σύνδεση στο διαδίκτυο. Κάπου εδώ αντιλαμβάνεται κανείς, ότι μέσω της αναγκαστικής διεξαγωγής διαδικτυακών μαθημάτων, προκύπτει και το ζήτημα της κοινωνικής ανισότητας. Παρόλα αυτά, το Υπουργείο Παιδείας, ύστερα από εκκλήσεις γονιών που δεν μπορούσαν να παρέχουν στο παιδί τους τον ανάλογο εξοπλισμό, μερίμνησε ώστε να διαθέσει συσκευές στους μαθητές για την ομαλότερη διεξαγωγή των μαθημάτων τους.

Επιπροσθέτως, ο συνεχής εγκλεισμός τόσων μηνών ήταν κάτι πρωτόγνωρο και δημιούργησε στους ανθρώπους αρκετές σωματικές και ψυχολογικές αντιδράσεις. Ανάμεσα στα πιο κοινά συναισθήματα που δημιούργησε ο εγκλεισμός ήταν το συνεχές αίσθημα της κόπωσης, του εκνευρισμού, της οκνηρίας, του φόβου και της θλίψης. Με δεδομένο, ότι οι περισσότεροι εργαζόμενοι βρισκότουσαν σε καθεστώς αναστολής εργασίας, ήταν φυσικό να νιώθουν μη παραγωγικοί και μια αστάθεια που προκαλούνταν από την ανατροπή της καθημερινής τους ρουτίνας.

Μόλις το φαινόμενο αρχίσει να ξεθωριάζει είναι βέβαιο ότι θα αφήσει τα σημάδια του στην κοινωνία. Είναι πιθανόν η κοινωνία να έρθει αντιμέτωπη με φαινόμενα ακραίας εγκληματικότητας και βίας, αποξένωση ανάμεσα στους πολίτες, επιθετικές συμπεριφορές, αύξηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού καθώς και του στίγματος της νόσου. Με αφορμή

την αναφορά στο στίγμα της νόσου, αξίζει να γίνει μια αναδρομή στο παρελθόν. Η πανδημία ξεκίνησε από την επαρχία της Ουχάν στην Κίνα. Εκ τότε, παρατηρήθηκε μια αύξηση της ξενοφοβίας απέναντι στους λαούς ασιατικής καταγωγής. Επιπροσθέτως, στην Ελλάδα αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα, ότι από τη στιγμή που κάποιος νοσούσε από τον νέο κορονοϊό, στιγματιζόνταν αμέσως. Ακόμα και ύστερα από την ίασή του, ο περίγυρός του διατηρούσε το φόβο μη κολλήσει τον ιό.

3.3 Τα οφέλη που προέκυψαν

Στην περίπτωση της πανδημίας του κορονοϊού σίγουρα οι ανθρώπινες απώλειες αποτελούν μια μαύρη σελίδα σε αυτή την ιστορία. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ορισμένα σημεία που έδρασαν με καταλυτικό τρόπο για την κοινωνία.

Η μεταδοτικότητα της νόσου τόνισε τη σημασία της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπων, ενώ παράλληλα ανέδειξε πως οι πράξεις κάθε ατόμου έχουν συνέπειες στο κοινωνικό σύνολο. Ορισμένοι άνθρωποι, οι οποίοι δεν ήταν συνεπείς στην τήρηση των μέτρων για αποφυγή μετάδοσης της νόσου, επηρεάζουν την κοινωνία και μεταδίδουν τον ιό σε ανθρώπους που είναι αυστηροί στην τήρηση κάθε μέτρου. Ακόμα, η πανδημία και ο αναγκαστικός εγκλεισμός τόνωσε το αίσθημα της συνεργασίας και της ομόνοιας ανάμεσα στους ανθρώπους. Οι άνθρωποι όλου του πλανήτη συνεργάστηκαν για να αντιμετωπίσουν έναν κοινό εχθρό που απειλεί το είδος, στερεί χιλιάδες ζωές και προκαλεί δυστυχία και πόνο. Ταυτόχρονα, μέσα σε αυτή τη δύσκολη περίοδο άρχισε σταδιακά να γίνεται περισσότερο αντιληπτό, ότι ο πλανήτης βρίσκεται σε πολύ δύσκολη κατάσταση εξαιτίας της αλόγιστης ανθρώπινης δραστηριότητας. Έτσι, το διάστημα αυτό οι περισσότεροι άνθρωποι κατάλαβαν πως η υγεία του πλανήτη παίζει καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη των όντων που κατοικούν σε αυτόν. Κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού αναδείχθηκε η επίδραση που έχει ο άνθρωπος στη Γη. Με τον περιορισμό των μετακινήσεων παρατηρήθηκε μείωση στους ρύπους, άρα και η ατμόσφαιρα ήταν πιο καθαρή καθώς και μείωση της ηχορύπανσης. Επιπλέον, η πανδημία του κορονοϊού μείωσε τον ρατσισμό και τις προκαταλήψεις απέναντι σε διαφορετικές φυλές, αφού ο ιός είναι κοινός για όλους ανεξαρτήτως εθνικότητας. Παράλληλα, θα μπορούσε κανείς να πει ότι έχει και διδακτικό χαρακτήρα, καθώς η πανδημία έδειξε πιο σκληρό πρόσωπο σε άλλες χώρες με περισσότερους θανάτους, μεταλλάξεις και νοσήσαντες. Στην Ελλάδα αν και οπωσδήποτε η κατάσταση για τα δεδομένα της χώρας ήταν και συνεχίζει να είναι δύσκολη, σε σύγκριση με άλλα κράτη ίσως βρισκόταν σε καλύτερη κατάσταση. Το γεγονός αυτό ήταν ένα «μάθημα», ώστε να υπάρξει πιο έγκαιρη εγρήγορση και οργάνωση.

Επίσης, μέσα σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες, το διαδίκτυο ως μέσο διευρύνεται και ολοένα και περισσότερο χρησιμοποιείται από τους πολίτες για αγορές, οικονομικές συναλλαγές, επικοινωνία με άλλους, διακανονισμούς με το δημόσιο τομέα και εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, αποκτά χαρακτήρα φιλικό, οικείο και δημοκρατικό και με βεβαιότητα γίνεται βασικό εργαλείο της καθημερινότητας των πολιτών. Ακόμα και οι μεγαλύτερες ηλικίες έμαθαν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και τις υπηρεσίες του, προκειμένου να διεκπεραιώσουν τις υποχρεώσεις τους. Ταυτόχρονα, αποτέλεσε μια καλή ευκαιρία να περιοριστεί η γραφειοκρατία και η ταλαιπωρία του κάθε πολίτη για να οργανώσει ζητήματα που είχαν σχέση με το δημόσιο, αφού με ένα «κλικ» μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση στα προσωπικά του δεδομένα και να ολοκληρώσει όποια διαδικασία επιθυμεί. Επιπλέον, παρότι

τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης έχουν χαρακτηριστεί με αρνητικό πρόσημο ουκ ολίγες φορές, κυρίως για την παραπληροφόρηση που τα κυριεύουν, τη δεδομένη στιγμή λειτούργησαν με αισιόδοξο τρόπο. Πολλοί χρήστες με το χιούμορ τους κατάφεραν να δώσουν στην καραντίνα μια διαφορετική χροιά και να χαρίσουν δύναμη σε πολλούς χιλιάδες ανθρώπους.

Σε πολιτικό επίπεδο, η πανδημία έδρασε καταλυτικά στο κομμάτι της διαχείρισης των κρίσεων και η πολιτεία συνειδητοποίησε το πόσο σημαντική είναι η προετοιμασία και η προληπτική οργάνωση. Η Πολιτική προστασία ανέδειξε την αναγκαιότητα να βρίσκεται κάθε κράτος και κάθε νοικοκυριό σε πλήρη ετοιμότητα για να μπορέσει να αντιμετωπίσει κάθε ξαφνική αλλαγή. Ο συντονισμός φάνηκε πως ήταν και εξακολουθεί να είναι απαραίτητος, ώστε κράτος και πολίτες να λειτουργήσουν συλλογικά για να καταφέρουν να μέγιστα θετικά αποτελέσματα για το κοινό καλό.

Αδιαμφησβήτητα, η της πανδημία διατάραξε πολλούς τομείς της κοινωνικής ζωής, μέσω της απειλής και του φόβου που προκάλεσε στην ανθρωπότητα. Παράλληλα όμως, δημιούργησε και ένα κλίμα ομόνοιας, αλληλοβοήθειας και κοινωνικής συσπείρωσης για την αντιμετώπιση ενός κοινού εχθρού. Γίνεται αντιληπτό, ότι μέσα από τις κρίσεις που προκύπτουν ανά διαστήματα, η κοινωνία δυναμώνει και αναπτύσσει δεσμούς και εμπειρίες που της προσδίδουν μεγαλύτερη ετοιμότητα για τη διαχείριση παρόμοιων μελλοντικών καταστάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

4.1 Οι βασικές αρχές ενός εθνικού σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση μιας πανδημίας

Κατά τη διάρκεια μιας πανδημίας είναι σημαντικός ο τρόπος διαχείρισής της από τους αρμόδιους φορείς και από την αντίστοιχη Κυβέρνηση. Σίγουρα η εμφάνιση μιας πανδημίας δεν είναι ευχάριστη, καθώς με την έλευσή της συνοδεύεται από δυσάρεστες συνέπειες. Στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης συνεργάστηκαν δημόσιοι φορείς, αρμόδια Υπουργεία και η Επιτροπή Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ).

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί και θα εξεταστεί το επιχειρησιακό σχέδιο της ελληνικής Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της πανδημίας, καθώς και οι φορείς που ενεπλάκησαν σε αυτό. Αρχικά, το Υπουργείο Υγείας είχε παρουσιάσει το Εθνικό Σχέδιο Δημόσιας Υγείας για το έτος 2021-2025. Σε αυτό το σχέδιο, οι βασικές αρχές ήταν αφενός η σύνδεσή του με το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την Υγεία και αφετέρου οι δράσεις του έχουν ως σκοπό να βελτιώσουν ορισμένα κομμάτια της δημόσιας υγείας (Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας, Μάρτιος 2021).

Ξεκινώντας, είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι για την αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων απαιτείται η επιχειρησιακή ετοιμότητα από τους αρμόδιους φορείς και από το κράτος, το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει μια δύσκολη κατάσταση. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, για να δημιουργηθεί ένα επιτυχές επιχειρησιακό σχέδιο ορίζεται ως βασική προϋπόθεση η ύπαρξη της απαραίτητης τεχνογνωσίας από τους φορείς και το κράτος. Πρακτικά, οι συγκεκριμένοι φορείς και το κράτος έχουν ως στόχο να βρίσκονται σε μια διαρκή ετοιμότητα και διαμορφώνουν κατάλληλα τις συνθήκες, ώστε να είναι σε θέση να αντιδράσουν στο ξέσπασμα της κρίσης, καθώς και να οδηγηθούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα στην ανάκαμψη. Κατά αυτόν τον τρόπο, γίνεται σαφές ότι η εγκόλπωση μιας οργανωμένης στρατηγικής αφενός βοηθά στην ταχύτερη αντιμετώπιση της κρίσης μειώνοντας τις συνέπειές της και αφετέρου διασφαλίζει την απαραίτητη επικοινωνιακή διαχείριση απέναντι στους πολίτες.

Ακόμα, ένα οργανωμένο σχέδιο στρατηγικής χαρακτηρίζεται από την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης απέναντι στο κοινό στο οποίο απευθύνεται. Για αυτό το λόγο, σε μια κρίση είναι ωφέλιμο να ξεδιπλώνονται και τα όποια θετικά αποτελέσματα ενδεχομένως υπάρχουν και να μην υπογραμμίζονται μέσα από τα μηνύματα μόνο οι επιπτώσεις της. Έτσι, προκειμένου τα μηνύματα που θέλουν να μεταφέρουν να είναι αποδεκτά, είναι σκόπιμο να τονίζουν τις δεσμεύσεις που έχουν απέναντι στο λαό και να μπορούν να αντιληφθούν τα συναισθήματα που προκαλούν τα μηνύματα αυτά στους αποδέκτες τους. Επιπλέον, αναπόσπαστο και πολύ βασικό κομμάτι της στρατηγικής είναι η δημιουργία του επιχειρησιακού πλάνου, μέσα στο οποίο χρειάζεται να διαφαίνονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων και οι πόροι που θα χρησιμοποιηθούν (οικονομικοί, τεχνολογικοί κ.ά.). Επομένως, με ένα σωστά οργανωμένο σχέδιο στρατηγικής και με το κατάλληλο επιχειρησιακό πλάνο οι ενδεχόμενες επιπτώσεις της κρίσης ελαχιστοποιούνται και το κράτος οδηγείται γρηγορότερα και αναίμακτα στη χαλάρωση της κρίσης.

Παρατηρώντας τη στρατηγική που ακολουθεί το Αμερικανικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC), φαίνεται ότι στο στρατηγικό του πλάνο λαμβάνονται υπόψη ψυχολογικοί καθώς και επικοινωνιακοί παράγοντες, με κύριο σκοπό να βρίσκεται σε αναλογία με τις όποιες ιδιαίτερες ανάγκες προκύπτουν στον τομέα της δημόσιας υγείας εξαιτίας κάποιας κρίσης. Και σε αυτό το στρατηγικό πλάνο ο κύριος πυλώνας είναι η επικοινωνία, η οποία είναι άμεση, σαφής και έμπιστη, προκειμένου να ενεργοποιεί τους πολίτες. Επίσης, η αρμόδια ομάδα έχει ως υποχρέωση να φέρνει εις πέρας, τηρώντας πάντοτε τους όρους, την επικοινωνιακή δράση.

Κάνοντας μια σύντομη ανασκόπηση, ήδη από τα τέλη του 1990, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας είχε ανακοινώσει ορισμένα μέτρα, για να ενδυναμωθεί η ετοιμότητα κάθε κράτους απέναντι σε μια ενδεχόμενη υγειονομική κρίση. Αναφορικά με την πανδημία του Covid-19 και την επικοινωνιακή της διαχείριση, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ειδοποίησε τα κράτη να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην πληροφόρηση και να στηρίξουν τους πολίτες σε ψυχολογικό επίπεδο εν μέσω καραντίνας και κοινωνικής απομόνωσης. Επίσης, το σύστημα επικοινωνίας που έχει ορίσει και ο συνδυασμός ατόμων από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες λειτουργεί με θετικό τρόπο στη σταδιακή χαλάρωση της κρίσης. Ο ΠΟΥ θεωρεί την επικοινωνία αναγκαίο και βασικό εργαλείο, καθώς με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η πίστη των πολιτών και η άμεση ενημέρωσή τους. Ο κύριος στόχος του στρατηγικού σχεδίου του ΠΟΥ είναι να διαμορφώσει μια ομαλή σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στους αρμόδιους φορείς και στους πολίτες που βρίσκονται σε κάποιον κίνδυνο. Το συγκεκριμένο μοντέλο επικοινωνίας χρειάζεται τη σωστή ομάδα για να σχεδιάσει, να οργανώσει το επιχειρησιακό σχέδιο ετοιμότητας μιας κρίσης (World Health Organization, 2019).

Ανάμεσα στα βασικά καθήκοντα των ανθρώπων που συντελούν την ομάδα ετοιμότητας είναι να ορίζουν τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να παρθούν αναλόγως τη φύση της έκτακτης κρίσης ή καταστροφής. Όπως γίνεται σαφές, κάθε κρίση απαιτεί διαφορετικά μέτρα για να αντιμετωπιστεί κατάλληλα. Επίσης, αναφορικά με το κομμάτι της επικοινωνίας, είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός καταλόγου με επαφές από τους κατάλληλους εκπροσώπους, ώστε ανά πάσα στιγμή ξεσπάσει η κρίση, να υπάρχει η δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης.

4.3 Το εθνικό σχέδιο της ελληνικής Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της πανδημίας

Στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση των καταστροφικών κρίσεων η Πολιτική Προστασία της χώρας έχει δημιουργήσει στρατηγικό σχέδιο για τη διαφύλαξη της υγείας των και του φυσικού περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την παραπάνω διατύπωση, το 2003 ορίστηκε το σχέδιο αντιμετώπισης κρίσεων με κωδικό όνομα «Ξενοκράτης» από τη Γενική Γραμματεία Προστασίας του Πολίτη, στο πλαίσιο της διαχείρισης των ανθρώπινων απωλειών. Ο στόχος του «Ξενοκράτη» είναι να ορίζονται με σαφή τρόπο οι κατηγορίες των καταστροφών, να διαχωρίζονται οι αρμοδιότητες των Υπουργείων, των Δήμων και άλλων φορέων, όπως επίσης να διαμορφώνει και ελέγχει την επικοινωνία ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς και τους πολίτες. Η Γενική Γραμματεία Προστασίας του Πολίτη έχει υπό την ευθύνη της να ελέγχει τα σχέδια που δημιουργούνται και να προσδιορίζει το πλαίσιο που θα αναπτυχθεί το επιχειρησιακό πλάνο. Για το επιχειρησιακό σχέδιο του Ξενοκράτη, αναφορικά με το Υπουργείο Υγείας, το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (ΕΚΕΠΥ) ανέλαβε το συντονισμό του

συστήματος λειτουργείας και των φορέων που σχετίζονται με τις δράσεις που αφορούν τη δημόσια υγεία σε περιπτώσεις έκτακτων κρίσεων.

Στην περίπτωση της διαχείρισης των κρίσεων στον υγειονομικό τομέα, η ομάδα του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας δημιούργησε το πλάνο «Περσέας» για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης. Συγκεκριμένα, το πλάνο εστιάζει στη δημιουργία επτά ενδεχόμενων σεναρίων έκτακτης ανάγκης στις νοσοκομειακές μονάδες. Αναφορικά με την επικοινωνιακή στρατηγική, το στρατηγικό σχέδιο ορίζει την κατεύθυνση της πληροφορίας από τη μικρότερη ιεραρχική βαθμίδα προς τη μεγαλύτερη και τον διορισμό του καταλληλότερου εκπροσώπου τύπου, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη μεταφορά των μηνυμάτων προς τα Μέσα Επικοινωνίας. Με αυτόν τον τρόπο, η επικοινωνία γίνεται ευκολότερη και οι πληροφορίες που κοινοποιούνται προς κάθε ενδιαφερόμενο είναι αξιόπιστες.

Στο παρελθόν, για την αντιμετώπιση της επιδημίας της γρίπης, καταστρώθηκε το επιχειρησιακό πλάνο με την κωδική ονομασία «Άρτεμις», μέσα στο οποίο περιλαμβάνεται πλήρως το πρόγραμμα για τη διαχείριση απειλών. Επίσης, η νόσος της γρίπης αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί ένα δύσκολο κομμάτι στην ιατρική κοινότητα, καθώς κάθε χρόνο σημειώνεται μεγάλο ποσοστό θανάτων. Δεδομένου ότι, τα φάρμακα για την αντιμετώπιση και οι εμβολιασμοί είναι σχετικά περιορισμένοι, οι υπεύθυνοι φορείς προσπαθούν να προωθήσουν την απαραίτητη επικοινωνιακή στρατηγική, ώστε να υιοθετηθούν βασικοί κανόνες από τους πολίτες. Ανάμεσα σε αυτούς τους κανόνες είναι η υγιεινή των χεριών, η παραμονή όσων νοσούν στο σπίτι και ο περιορισμός των μετακινήσεών τους.

4.3.1 Ο σχεδιασμός και ο συντονισμός

Η πανδημία Covid-19 αποτελεί με βεβαιότητα μια μαύρη σελίδα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Οι επιπτώσεις που έχει προκαλέσει σε όλη την υφήλιο είναι ανυπολόγιστες και καταστροφικές. Για το λόγο αυτό κάθε κράτος είχε την υποχρέωση να οργανώσει και να υλοποιήσει το στρατηγικό σχέδιο άμεσης δράσης.

Στην Ελλάδα, για τη διαχείριση του πρώτου κύματος της πανδημίας Covid-19 τέθηκε σε λειτουργία μια επικοινωνιακή στρατηγική, η οποία ήταν παρόμοια σε ορισμένα σημεία με το παλαιότερο σχέδιο «Άρτεμις». Οι πρώτες αντιδράσεις για την ταχεία επίλυση της κρίσης, ήταν η άμεση ενημέρωση από τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) μέσα από δελτία τύπου και ενημερωτικού υλικού που αναρτώνται στη σελίδα του οργανισμού. Το ενημερωτικό υλικό περιλαμβάνει οδηγίες για τους πολίτες, τους φορείς του ιδιωτικού τομέα και τους υγειονομικούς καθώς και τα ημερήσια ποσοστά κρουσμάτων και θανάτων. Ακόμα, ο ορισμός των κατάλληλων εκπροσώπων τύπου ήταν σημαντικός, ώστε να προβάλλονται οι ανακοινώσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και οι πολίτες να είναι ενήμεροι ανά πάσα στιγμή για την πορεία της πανδημίας και τα πιθανά έκτακτα μέτρα που λαμβάνονται (Πατουχέας

A,2022).

Το βασικό σημείο στη διαχείριση της πανδημίας από την Ελληνική Πολιτεία αποτελεί η επικοινωνία. Καθιερώθηκε η ενημέρωση του κοινού σε καθημερινό επίπεδο από τους εκπροσώπους τύπου σε τηλεοπτικούς σταθμούς όλης της χώρας. Ωστόσο το ίδιο επικράτησε και με τον ΕΟΔΥ, όπου στην ιστοσελίδα του οργανισμού υπάρχει αναλυτική αναφορά

κρουσμάτων και θανάτων από τον Covid-19 και οι ενέργειες που έχουν γίνει από την αρχή της πανδημίας, δηλαδή τον Φεβρουάριο του 2020. Με το ξέσπασμα της πανδημίας η Κυβέρνηση ξεκίνησε εκστρατεία για ενημέρωση των πολιτών με τίτλο «Μένουμε Ασφαλείς, Μένουμε Υγιείς», η οποία διέρρευσε σε όλα τα κανάλια επικοινωνίας, δηλαδή σε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Διαδίκτυο. Προκειμένου η καμπάνια να λάβει την απαραίτητη προσοχή από τους πολίτες και να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία της, βρέθηκαν στο τιμόνι της ενημέρωσης διάσημα πρόσωπα, τα οποία κλήθηκαν να προβάλουν σημαντικές πληροφορίες για την πανδημία Covid-19, όπως η υγιεινή των χεριών, η αναφορά στα ύποπτα συμπτώματα, καθώς επίσης και η σημαντικότητα της καραντίνας. Ακολουθώντας την τακτική αυτή, η Κυβέρνηση κατάφερε να διαδώσει διάφορα μηνύματα προς τους πολίτες και να τους δώσει κουράγιο και αυτοπεποίθηση για την ενεργό συμμετοχή τους στην προσπάθεια καταπολέμησης της νόσου. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί το βίντεο του Γιάννη Αντετοκούνμπο που είχε υποστηρίξει η ελληνική κυβέρνηση, στο οποίο ο διεθνής μπασκετμπολίστας παροτρύνει κάθε πολίτη να παίξει τη δική του άμυνα απέναντι στον ιό, να τηρεί τους κανόνες υγιεινής και ότι στο τέλος η νίκη απέναντι στον ιό είναι σίγουρη.

Επιπλέον, για την επικοινωνιακή στρατηγική είναι σημαντική η πληροφόρηση συγκεκριμένων ομάδων, όπως οι εργαζόμενοι στον κλάδο της υγείας, τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες και είναι περισσότερο επιρρεπείς να προσβληθούν από τον Covid-19 και εργαζόμενοι όπου οι συνθήκες εργασίας τους απαιτούν να έρχονται σε επαφή με μεγάλο αριθμό ατόμων. Η ενημέρωση του κοινού δύναται να πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς επίσης να μην αμελείται η ψυχολογική υγεία των πολιτών σε τόσο δύσκολες συνθήκες. Η Κυβέρνηση από το πρώτο κύμα της πανδημίας έχει μεριμνήσει, ώστε κάθε πολίτης να μπορεί να έχει πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, μέσω τηλεφωνικής υποστήριξης. Η συγκεκριμένη τηλεφωνική γραμμή έχει δημιουργηθεί μέσα από τη συνεργασία του Υπουργείου Υγείας και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η ανταπόκριση των πολιτών είναι τεράστια και αυτό αποτυπώνεται από τον αριθμό των τηλεφωνημάτων που δέχθηκε η υπηρεσία μέσα σε διάστημα πέντε μηνών.

Ακόμα, τα διαθέσιμα κανάλια επικοινωνίας αποδείχθηκαν σημαντικά εργαλεία για να προβληθούν μηνύματα με οδηγίες από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας προς τους πολίτες. Ανάμεσα σε αυτά τα μηνύματα προωθήθηκε και ένας οδηγός με στόχο να υιοθετηθούν υγιεινές διατροφικές συνήθειες και σωματική άσκηση εν μέσω καραντίνας. Επιπλέον, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δίνοντας κατευθυντήριες γραμμές στα κράτη για τον τρόπο διαχείρισης της πανδημίας Covid-19, ουσιαστικά βοήθησε σημαντικά να οργανώσει τις χώρες σε θέμα διαχείρισης κρίσεων, ώστε να είναι σε ετοιμότητα όταν ξεσπάσει κάποια άλλη κρίση.

Ακόμα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας σε συνεργασία με το Αμερικανικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων έχει προτείνει μερικές συμβουλές για να υλοποιηθεί ένα εθνικό επικοινωνιακό σχέδιο με επιτυχία. Αρχική προϋπόθεση είναι να διοριστούν άτομα, τα οποία θα αναλάβουν τη μελέτη της επιχειρησιακής ετοιμότητας. Πιο συγκεκριμένα, η Κυβέρνηση και η δημόσια διοίκηση, έχουν ως υποχρέωση να διαχειριστούν μια έκτακτη κρίση και έτσι αναλαμβάνουν το συντονισμό των δράσεων, οι οποίες καθοδηγούνται από τους εκπροσώπους της επιστημονικής κοινότητας. Σε αυτή την προσπάθεια η Κοινωνία των Πολιτών λειτουργεί επικουρικά για την υποστήριξη της πρωτοβουλίας και ακόμα ο ιδιωτικός τομέας, μέσω των χορηγιών, συμβάλλει με θετικό τρόπο. Πολύ σημαντικό κομμάτι του εγχειρήματος είναι η παρουσίαση του στους αρμόδιους φορείς, ώστε να μελετηθούν τυχόν κίνδυνοι και τρόποι αντιμετώπισής τους. Ύστερα από αυτή την αξιολόγηση, η αρμόδια ομάδα θα δημιουργήσει το επικοινωνιακό σχέδιο, το οποίο θα είναι κατάλληλα δομημένο για τη

συγκεκριμένη κρίση. Κατά αυτόν τον τρόπο, το συγκεκριμένο πλάνο έκτακτης ανάγκης θα περικλείει τους ενδεχόμενους κινδύνους, καθώς θα αποσαφηνίζει σύμφωνα με το πλάνο «Ξενοκράτης» ποιο κομμάτι θα τεθεί σε ισχύ αναλόγως την κατάσταση της κρίσης. Το επικοινωνιακό σχέδιο έχει σημασία να χαρακτηρίζεται από ευχρηστία και συνοπτικότητα, με γενικό περιεχόμενο που λειτουργεί βοηθητικά, ώστε να ληφθούν οι απαραίτητες αποφάσεις για κάθε κρίση που επικρατεί. Συγκεκριμένα, το πλάνο αυτό περιλαμβάνει έναν σταθερό κορμό και υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησης αναλόγως την κατάσταση που επικρατεί. Με αυτόν τον τρόπο, η διαδικασία γίνεται ευκολότερη και μπορεί να επέμβει ανά πάσα στιγμή σε οποιαδήποτε κρίση ξεσπάσει. Επίσης, μέσα στο πλάνο εμπεριέχονται και οι συνεργασίες με τους αρμόδιους φορείς και τις Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις, καθώς και ο τρόπος που θα μεταδοθεί η κάθε πληροφορία. Επιπροσθέτως, θα γίνεται μια λεπτομερής αναφορά στα ΜΜΕ που θα χρησιμοποιηθούν και θα αναφέρεται το χρονοδιάγραμμα δράσης και διόρθωσης ενδεχόμενων αστοχιών του σχεδίου. Ανάμεσα στις ρήτρες του σχεδίου είναι να εφαρμόζεται εντός δύο ημερών, αφού πραγματοποιηθεί η απαραίτητη ενημέρωση προς το κοινό.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η επικοινωνιακή διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων και κρίσεων κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό. Μια κρίση επιφέρει εκτός των άλλων και ψυχολογικές και οικονομικές επιπτώσεις στους πολίτες. Για τον λόγο αυτό, οι χειρισμοί στο κομμάτι της επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντικοί, διότι παίζουν καθοριστικό ρόλο στη συμπεριφορά των πολιτών και στον τρόπο που οι ίδιοι αντιλαμβάνονται τα μέτρα των αρμόδιων για τη δημόσια υγεία. Επομένως, οι λεπτοί και στοχευμένοι επικοινωνιακοί χειρισμοί έχουν διττό χαρακτήρα.

Το πρώτο κύμα της πανδημίας είχε διδακτικό χαρακτήρα και προωθήθηκαν με σαφή τρόπο όλες οι συμβουλές από διεθνείς οργανισμούς και οι προτάσεις για τη δημιουργία εθνικού σχεδίου που θα λειτουργεί σε έκτακτες καταστάσεις. Μέσω των επικοινωνιακών χειρισμών γίνονται περισσότερο εμφανείς οι προτεραιότητες που πρέπει να δοθούν στο δημόσιο σύστημα υγείας. Επιπλέον, εάν οι χειρισμοί αυτοί είναι σωστοί, τότε οι πολίτες αποκτούν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη προς την Κυβέρνηση και τους αρμόδιους φορείς.

4.4 Τα μέτρα της Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της πανδημίας

Η πανδημία εμφανίστηκε στη χώρα με αιφνίδιο τρόπο και ήταν αναγκαίο να παρθούν μέτρα από την Κυβέρνηση για να περιοριστεί η εξάπλωσή της. Τα μέτρα είχαν αρχικά τοπικό χαρακτήρα, όμως στη συνέχεια εξαιτίας της διασποράς του ιού σε όλη τη χώρα επεκτάθηκαν και σε εθνικό. Στις 27 Φεβρουαρίου, αφού επιβεβαιώθηκαν επίσημα τρία κρούσματα στην Ελλάδα, ακυρώθηκαν οι εκδηλώσεις για την Αποκριά και αμέσως οι κρατικοί φορείς και οι υγειονομικές αρχές έδωσαν στους πολίτες οδηγίες για να προφυλαχθούν από τη νόσηση. Επίσης, η πολιτεία αποφάσισε να προχωρήσει σε κλείσιμο σχολικών μονάδων και της αναστολής λειτουργίας των εκδηλώσεων μόνο στις «κόκκινες» περιοχές. Παρόλα αυτά, στις 10 Μαρτίου του 2020, τα κρούσματα πολλαπλασιάστηκαν σε διάφορες περιοχές της χώρας. Έτσι, η Κυβέρνηση θεώρησε αναγκαίο να προχωρήσει στο κλείσιμο όλων των εκπαιδευτικών δομών της χώρας. Παράλληλα, τρεις μέρες αργότερα αναστάλη η λειτουργία των καφέ, μπαρ, εστιατορίων, μουσείων και αθλητικών εγκαταστάσεων.

Ωστόσο, η πανδημία δεν περιοριζόταν παρά τα τρέχοντα μέτρα που είχαν επιβληθεί. Έτσι, η Κυβέρνηση αποφάσισε να επιβάλλει πιο σκληρά μέτρα, με το κλείσιμο των εμπορικών

καταστημάτων και της αναστολής θρησκευτικών λειτουργιών. Εξαίρεση στο μέτρο αυτό, αποτέλεσαν τα σουπερμάρκετ, οι φούρνοι, τα φαρμακεία και τα ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα, τα οποία παρέμειναν ανοιχτά. Επιπροσθέτως, η απαγόρευση των μετακινήσεων ήταν ένα από τα πιο δύσκολα μέτρα που πήρε η Κυβέρνηση. Πιο συγκεκριμένα, επιβλήθηκαν περιορισμοί σε μετακινήσεις των πολιτών με ορισμένες εξαιρέσεις: εργαζόμενοι που έπρεπε να μεταβούν από και προς τον τόπο εργασίας τους, πολίτες που ήθελαν να αγοράσουν επιπλέον προμήθειες ή φάρμακα, να επισκεφτούν κάποιο γιατρό ή να βοηθήσουν κάποιο άτομο που βρίσκεται σε ανάγκη. Επίσης, για κάθε έξοδο ενός πολίτη για τους παραπάνω και μόνο λόγους, ήταν αναγκαία η συμπλήρωση της βεβαίωσης μετακίνησης ή η αποστολή ενός sms στο 13033.

Εξαιτίας της εξάπλωσης της πανδημίας τα μέτρα και η επιβολή του lockdown παρατάθηκαν τελικώς έως τις 4 Μαΐου, όπου σταδιακά η Κυβέρνηση έθεσε σε λειτουργία το σχέδιο αποκλιμάκωσης από την καραντίνα, την άρση των μέτρων που αφορούν τις μετακινήσεις και το άνοιγμα σχεδόν όλων των επιχειρήσεων.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθούν τα έκτακτα μέτρα της Κυβέρνησης στις 16 Μαρτίου του 2020. Συγκεκριμένα, καθιερώθηκε η ενημέρωσή των πολιτών σε καθημερινή απογευματινή βάση για την εξέλιξη της πανδημίας στη Ελλάδα. Στην ενημέρωση αυτή συμμετείχε ο καθηγητής Σωτήρης Τσιόρδας, ο οποίος αποτέλεσε εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και ανακοίνωνε τις αποφάσεις που είχαν παρθεί, καθώς και ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη και Διαχείρισης Κρίσεων Νίκος Χαρδαλιάς. Η καθημερινή ενημέρωση διήρκησε από τα μέσα Μαρτίου έως και τον Απρίλιο. Στις αρχές Μαΐου, η ενημέρωση από τους τηλεοπτικούς δέκτες περιορίστηκε σε τρεις φορές την εβδομάδα, ενώ όλες τις υπόλοιπες μέρες η αναφορά ήταν διαθέσιμη σε γραπτή μορφή στο διαδίκτυο. Και κάπως έτσι, στα τέλη Μαΐου επικράτησαν οι γραπτές αναφορές της πορείας της πανδημίας από το Υπουργείο Υγείας. Ωστόσο, λόγω της καλοκαιρινής περιόδου και της αύξησης του τουρισμού, η Κυβέρνηση έθεσε μια φορά την εβδομάδα τηλεοπτική ενημέρωση που εκπροσωπούσε μόνο ο Ν. Χαρδαλιάς.

4.4.1 Μέτρα στον τομέα της Υγείας

Το πρώτο από τα μέτρα που πήρε η Κυβέρνηση με την άφιξη του ιού Covid-19 στη χώρα ήταν να ανακαλέσει τις άδειες του νοσοκομειακού προσωπικού του Εθνικού Συστήματος Υγείας και των υπόλοιπων δομών υγείας. Παράλληλα, υπήρχε επιτακτική ανάγκη πρόσληψης επιπλέον προσωπικού με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, ώστε να καλυφθούν οι απαιτούμενες ανάγκες. Έτσι, ο Πρωθυπουργός της χώρας Κυριάκος Μητσοτάκης προχώρησε σε πρόσληψη δύο χιλιάδων νοσηλευτών στις υγειονομικές δομές. Επιπλέον, η Ομοσπονδία Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (Π.Ο.Ε.ΔΗ.Ν) και ο Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος είχαν εκφράσει προς την Κυβέρνηση τις ελλείψεις που υπήρχαν σε υγειονομικό εξοπλισμό. Το γεγονός αυτό, αφενός έθετε σε κίνδυνο το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό, καθώς δεν λάμβαναν τα μέτρα προστασίας και αφετέρου, οι επαγγελματίες στην υγεία δεν μπορούσαν να πράξουν σωστά το έργο τους. Ο Υπουργός Υγείας Βασίλης Κικίλιας, υποστήριξε ότι η Κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε προμήθειες αγαθών, αλλά οι καθυστερήσεις συμβαίνουν, λόγω της παγκόσμιας ζήτησης υλικών. Ακόμα, η Π.Ο.ΔΗ.Ν είχε εκφράσει τον έντονο προβληματισμό της προς το Υπουργείο Υγείας, σχετικά με την έλλειψη στο σχεδιασμό της περίθαλψης των

πολιτών. Για το λόγο αυτό, η πολιτεία ζήτησε από τον ιδιωτικό τομέα να παραχωρήσει κλίνες ΜΕΘ για τη νοσηλεία ασθενών με Covid-19, ενώ παράλληλα εγκρίθηκαν ακόμα 2.145 προσλήψεις ιατρονοσηλευτικού προσωπικού.

4.4.2 Μέτρα για την εξασφάλιση της οικονομικής ισορροπίας

Αδιαμφισβήτητα η εξέλιξη της πανδημίας έδρασε με αρνητικό τρόπο στην παγκόσμια οικονομία. Το γεγονός αυτό ήταν αδύνατο να μην επηρεάσει όλα τα κράτη και να επιφέρει μια αρκετά δύσκολη κατάσταση. Από την αρχή της πανδημίας και συγκεκριμένα στις 9 Μαρτίου του 2020, ανακοινώθηκαν από την Κυβέρνηση μέτρα για την ενίσχυση της οικονομίας, καθώς και της ενίσχυσης του ταμείου του υπουργείου Υγείας για την αγορά υγειονομικού υλικού.

Παράλληλα, υπήρχε η ανάγκη να προβεί το Υπουργείο Οικονομικών σε μια σειρά μέτρων για τη διευκόλυνση των πολιτών. Ο Υπουργός Οικονομικών, Χρήστος Σταϊκούρας σε συνεργασία με τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Άδωνι Γεωργιάδη και τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών υποθέσεων, Γιάννης Βρούτση ανακοίνωσαν ορισμένα μέτρα διευκόλυνσης των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών. Πιο συγκεκριμένα, όλες οι επιχειρήσεις είχαν επιπλέον διάστημα τεσσάρων μηνών για να καταβάλλουν τους φόρους με μόνη προϋπόθεση να μην υπάρξει καμία απόλυση εργαζόμενου. Παράλληλα, οι ελεύθεροι επαγγελματίες είχαν επίσης το δικαίωμα αποπληρωμής των φόρων τους για τέσσερις μήνες, ενώ ταυτόχρονα λάμβαναν οικονομική ενίσχυση 800 ευρώ. Ακόμα, ο ΕΝΦΙΑ του 2020 διατηρήθηκε στο ίδιο πλαίσιο με εκείνο του 2019, ενώ παράλληλα σημειώθηκε η μείωση του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α) από το 24% σε 6% σε είδη υγιεινής και προστασίας.

4.4.3 Περιοριστικά μέτρα στις μετακινήσεις και αναστολή των εκδηλώσεων

Η ραγδαία αύξηση των κρουσμάτων και οι γεμάτες κλίνες Μονάδων Εντατικής Θεραπείας ανάγκασαν την Κυβέρνηση να προβεί στην εφαρμογή περιοριστικών μέτρων στις μετακινήσεις. Στις 22 Μαρτίου 2020, αποφασίστηκε από την Ελληνική Πολιτεία, ότι από τις 06:00 π.μ. της επόμενης ημέρας έως και τις 6 Απριλίου 2020 η εφαρμογή περιορισμού στις μετακινήσεις με ορισμένες εξαιρέσεις, όπως παραδείγματος χάρι όσοι πολίτες κινούνται για λόγους εργασίας, επιθυμούν να προμηθευτούν προμήθειες από την αγορά, να μεταβούν σε κάποιο φαρμακείο, να επισκεφτούν γιατρό, να βοηθήσουν κάποιο άλλο άτομο που βρίσκεται σε ανάγκη, να επισκεφτούν κάποιο κατάστημα τραπεζής και να πραγματοποιήσουν ατομική άσκηση ή έως δύο άτομα ή η συνοδεία κατοικίδιου.

4.5 Η διαρκής παρακολούθηση και αξιολόγηση του σχεδίου διαχείρισης μιας κρίσης

Κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού του στρατηγικού πλάνου για την αντιμετώπιση μιας κρίσης, κρίνεται σημαντικό να καθοριστούν εξ αρχής τα κριτήρια επιτυχίας, καθώς και τα ενδεχόμενα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν. Στην περίπτωση της πανδημίας, ήταν

καθοριστικής σημασίας η έγκαιρη αναγνώριση της φύσης του ιού και το κατά πόσο επικίνδυνος μπορεί να αποβεί για την ανθρώπινη ζωή. Επίσης, η διαρκής επιτήρηση της πανδημίας και η ταυτόχρονη αξιολόγησή των ενεργειών που καταβάλλονται συμβάλλει στη γρήγορη αντιμετώπισή της με όσο το δυνατόν λιγότερες συνέπειες.

Ακόμα, το κάθε κράτος διαχειρίζεται την κάθε κρίση, εν προκειμένω την πανδημία, με διαφορετική τακτική και στρατηγική. Αυτό συμβαίνει, διότι οι ανάγκες κάθε πολιτείας διαφοροποιούνται εξαιτίας πολλών παραγόντων. Συγκεκριμένα, η οικονομία ενός κράτους, η κουλτούρα, το μέγεθος της κρίσης, ακόμα και οι περιβαλλοντικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση της πανδημίας. Επιπλέον, για την αξιολόγηση της κρισιμότητας μιας κατάστασης είναι απαραίτητο να αποσαφηνίζεται από τους αρμόδιους εκπροσώπους, ο σκοπός της αξιολόγησης, το επίπεδο αντίληψης μιας τέτοιας κατάστασης, καθώς και η εγκυρότητα των αποδείξεων. Μια κρίσιμη συνθήκη μπορούσε να διασπαστεί σε ορισμένα κομμάτια. Για παράδειγμα, το πρώτο κομμάτι είναι οτιδήποτε συμβαίνει πριν το ξέσπασμα της κρίσης, το δεύτερο εκείνο που συμβαίνει κατά τη διάρκεια αυτής και τρίτο αυτό που θα συμβεί στο τέλος της κρίσης. Λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι για καθένα από τα προαναφερθέντα κομμάτια υπάρχουν αρμόδιοι διαχειριστές, οι οποίοι εκτελούν τις απαραίτητες διαδικασίες στην αρχή, κατά τη διάρκεια και στο τέλος μιας κρίσης αντίστοιχα (Afouxenidis A. , 2020).

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της κρίσης, οι αρμόδιοι επιμελητές έχουν ως καθήκον να εξετάσουν κάθε κομμάτι της κρίσης. Η διαχείριση που αναφέρεται πριν το ξέσπασμα της κρίσης, εξετάζει τα υπάρχοντα συστήματα και τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες λειτούργησαν μέσα σε αυτά. Κατά τη διάρκεια μιας κρίσιμης κατάστασης, είναι πιθανό να εντοπιστεί η λειτουργικότητα των συστημάτων, η ανθεκτικότητά αυτών σε εξωτερικούς και απρόβλεπτους παράγοντες και αν επέφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα τα μέτρα που πάρθηκαν. Τέλος, στη διαχείριση των συνεπειών της κρίσης εξετάζονται ο τρόπος που το γύρω περιβάλλον αντέδρασε, τον βαθμό που προσαρμόστηκαν οι άνθρωποι στις συνέπειες που επέφερε η κρίση.

Αναφορικά με την Ελλάδα ως προς την αξιολόγηση της διαχείρισης της πανδημίας, σε ένα γενικό πλαίσιο και σύμφωνα με δεδομένα, φαίνεται πως η Πολιτεία δεν κατάφερε να διαχειριστεί την πανδημία με σταθερότητα. Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με έρευνα που δημοσιεύτηκε στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, η Ελλάδα κατατάσσεται στην τριακοστή ένατη θέση ανάμεσα στις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις διαχείρισης της πανδημίας (Το Βήμα, 2021). Το Νοέμβριο του 2020 φαίνεται να βρίσκονταν πάνω από το μέσο όρο των χωρών, ενώ το Νοέμβριο του 2021 σημείωσε κάθοδο. Το απογοητευτικό είναι, ότι η Ελλάδα βρίσκεται μόλις δυο θέσεις από το τέλος όσον αφορά τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την Τσεχία και την Πολωνία να ακολουθούν. Στον αντίποδα, σκανδιναβικά κράτη, όπως η Νορβηγία, η Δανία και η Φιλανδία , αλλά και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, ο Καναδάς, η Νότια Κορέα και η Ελβετία δεν σημείωσαν κάμψη κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Αυτό το γεγονός οφείλεται σε ορισμένα κοινά σημεία αυτών των χωρών, όπως η ισχυρή οικονομία, τα σταθερά υγειονομικά συστήματα και η εμπιστοσύνη των πολιτών και της ευρύτερης κοινωνίας απέναντι στην Κυβέρνηση και τους θεσμούς.

4.5.1 Οι εμπλεκόμενοι φορείς

Με βάση το επιχειρησιακό πλάνο αντιμετώπισης της πανδημίας Covid-19 κάθε εμπλεκόμενος φορέας είναι υπεύθυνος να εκτελεί με ακρίβεια τις αρμοδιότητές και τους ρόλους του. Οι εμπλεκόμενοι φορείς στο παρόν σχέδιο είναι το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Υ.Υ.Κ.Α) , η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π) , ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας, ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ), καθώς και οι νοσοκομειακές μονάδες και οι μονάδες υγείας.

Αρχικά, το Υπουργείο Υγείας είναι υπεύθυνο να ενημερώνει την Κυβέρνηση, τους επαγγελματίες στην υγεία και τους πολίτες σχετικά με το σχέδιο δράσης, τις οδηγίες και τα μέτρα που λαμβάνει για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Ακόμα, το Υπουργείο είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση των διαθέσιμων φαρμάκων και εμβολίων και έχει ως αρμοδιότητα να πραγματοποιεί σωστούς ελέγχους για τις ομάδες πληθυσμού που είναι απαραίτητο να λάβουν πρώτες τη φαρμακευτική αγωγή ή τον εμβολιασμό. Επίσης, ο ΕΟΦ και το Υπουργείο Υγείας συνεργάζονται συνεχώς μεταξύ τους για πιθανά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά τον εμβολιασμό. Παράλληλα, οι νοσοκομειακές μονάδες της χώρας λαμβάνουν τις απαραίτητες οδηγίες και συμβουλές από το Υπουργείο, το οποίο δρα σύμφωνα με το εκπονημένο σχέδιο δράσης της Κυβέρνησης. Ακόμα, εξετάζονται οι τυχόν ελλείψεις στο υγειονομικό προσωπικό, στις κλίνες και στον απαραίτητο ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό. Πέραν των παραπάνω, η εντατική παρακολούθηση και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που έχουν παρθεί κρίνονται σημαντικές, τόσο για το σύστημα υγείας, όσο και για την αντιμετώπιση της πανδημίας με όσο το δυνατόν ηπιότερο τρόπο.

Η Γενική Γραμματεία πολιτικής προστασίας περιλαμβάνει σε ένα γενικότερο πλαίσιο τον κρατικό μηχανισμό. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας είναι υπεύθυνη για το συντονισμό όλων των κρατικών υπηρεσιών, ώστε να περιοριστεί η εξάπλωση του ιού. Συγκεκριμένα, η ΓΓΠΠ έθεσε σε λειτουργία το σχέδιο αντιμετώπισης εξάπλωσης του ιού με μέτρα όπως, η απαγόρευση της κυκλοφορίας, η αναστολή λειτουργίας σχολείων, καθώς και η επιβολή της τηλεργασίας, όπου αυτό ήταν εφικτό. Ακόμα, ανάμεσα στα καθήκοντά της είναι η εφαρμογή των σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Για το λόγο αυτό, η Γενική Γραμματεία Προστασίας έθεσε σε λειτουργία δημόσια κτίρια και εγκαταστάσεις, τα οποία λειτούργησαν ως χώροι παροχής ιατρικών υπηρεσιών εν μέσω πανδημίας.

Ένας ακόμα εμπλεκόμενος φορέας με πολύ σημαντική παρουσία είναι ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας, ο οποίος επιτηρεί την πανδημία Covid-19 και παρέχει τα αναγκαία δεδομένα, τα οποία διαμορφώνουν το στρατηγικό σχέδιο δράσης. Παράλληλα, βρίσκεται σε συνεχή παρακολούθηση των αναφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC) και διερευνά κάθε ύποπτο κρούσμα. Επίσης, μέσω της σύμπραξης του ΕΟΔΥ με το Υπουργείο Υγείας, δίνονται οι κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες οι νοσοκομειακές μονάδες και το υγειονομικό προσωπικό οφείλει να ακολουθούν κατά γράμμα. Επιπλέον, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει με σαφή τρόπο, τόσο στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, όσο και στην επίσημη ιστοσελίδα του τις οδηγίες που επιβάλλεται να ακολουθεί κάθε πολίτης. Πιο συγκεκριμένα, στην επίσημη ιστοσελίδα κάθε ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα να ενημερωθεί ανά πάσα στιγμή για την πορεία της πανδημίας, τα ισχύοντα μέτρα, τα ποσοστά εμβολιασμού και να προγραμματίσει, εάν το επιθυμεί, τον δικό του εμβολιασμό.

Αναφορικά με τις νοσοκομειακές μονάδες και την εμπλοκή τους στην αντιμετώπιση της πανδημίας, οι ίδιες έχουν καθήκον τον κατάλληλο σχεδιασμό, ώστε να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες ανάγκες που θα προκύψουν λόγω της εμφάνισης του Covid-19. Ακόμα, οι εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας οφείλουν να εκπαιδεύονται διαρκώς για τη χορήγηση του εμβολίου και των φαρμάκων στους ασθενείς, καθώς και να ακολουθούν τους τρόπους προφύλαξης για την αποφυγή μετάδοσης του ιού.

4.5.2 Η κοινοποίηση του κινδύνου στους πολίτες

Η πανδημία του Covid-19 αποτελεί μια κρίσιμη κατάσταση και απαιτεί τη σύμπραξη φορέων μεταξύ τους, καθώς και ένα οργανωμένο σχέδιο αντιμετώπισης. Σε κάθε στάδιο του σχεδίου αντιμετώπισης αξίζει να περιλαμβάνεται η σωστή επικοινωνία με την κοινωνία και με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Η εκδήλωση της πανδημίας αποτελεί ένα μείζον θέμα ενδιαφέροντος για τα ΜΜΕ, για αυτό το λόγο τα κράτη οφείλουν να έχουν δημιουργήσει ένα κλίμα εμπιστοσύνης με τους πολίτες, ώστε να αποφευχθεί οποιοδήποτε φαινόμενο παραπληροφόρησης. Μέσω της σωστής ενημέρωσης κάθε πολίτης είναι ενήμερος σε ό,τι αφορά την πανδημία. Επιπλέον, η Κυβέρνηση έχει χρέος να δημιουργεί το απαραίτητο ενημερωτικό υλικό για την πανδημία του κορονοϊού και με αυτόν τον τρόπο, τα ΜΜΕ να παρέχουν στο κοινό εμπειριστατωμένες ειδήσεις.

Η ελληνική πολιτεία οφείλει να ενημερώνει εγκαίρως τα ΜΜΕ για τα νέα μέτρα που λαμβάνει, προκειμένου να γνωρίζουν οι πολίτες τις νέες κατευθυντήριες γραμμές που έχουν οριστεί από την πολιτεία. Κατά αυτόν τον τρόπο όλες οι οδηγίες, τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να γνωστοποιούνται στους πολίτες με τρόπο έγκυρο και σαφή, ώστε να αποφευχθεί κάθε είδους σύγχυση και παραπληροφόρηση.

Για την κοινοποίηση του κινδύνου στους πολίτες, είναι αναγκαία η σύμπραξη μεταξύ αρμόδιων φορέων. Πιο συγκεκριμένα, η ταχύτητα και η κοινοποίηση του κινδύνου στα αρχικά στάδια της κρίσης μπορούν να καταστούν πολύ σημαντικά για την πορεία και την εξέλιξη της πανδημίας. Ακόμα, με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η άμεση εφαρμογή μέτρων, χωρίς να υπάρχουν χρονικές καθυστερήσεις, δίνοντας έδαφος στην απειλή να επεκτείνει τη δράση της.

Κεφάλαιο 5^ο: Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

5.1 Η συμβολή της Κοινωνίας των Πολιτών στη διαχείριση κρίσεων

Οι φορείς της Κοινωνίας των πολιτών συμβάλλουν καταλυτικά σε περιόδους κρίσεων με τα μέσα που διαθέτουν. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, πολλές ΜΚΟ που δραστηριοποιούνταν στον τομέα της υγείας, βοήθησαν με πολύ σημαντικό τρόπο τους Έλληνες πολίτες, οι οποίοι λόγω της οικονομικής δυσχέρειας, αναγκάζονταν να

αμελούν συστηματικά την υγεία τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών στράφηκε στην κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μέσω των δημόσιων υπηρεσιών υγείας.

Από τη μια πλευρά, οι ίδιοι οι πολίτες αδυνατούσαν να ανταπεξέλθουν οικονομικά στις υπηρεσίες υγείας, ενώ από την άλλη απουσίαζε το κράτος πρόνοιας. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με έρευνα της διαΝΕΟσις που διεξήχθη το 2014, η οποία είχε στόχο να ερευνήσει κατά πόσο έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση την υγεία των Ελλήνων πολιτών (Γεωργακόπουλος Θ. , 2020). Σε αυτή την έρευνα, το 22% δήλωσε ότι αντιμετωπίζει δυσκολία στην πρόσβαση του στις δημόσιες υπηρεσίες υγείας, κυρίως λόγω του οικονομικού κόστους που απαιτούνταν. Για αυτό το λόγο, οι περισσότεροι πολίτες αναγκάστηκαν να στραφούν στα κοινωνικά ιατρεία που μέχρι το 2014 λειτουργούσαν για παροχή υπηρεσιών σε πρόσφυγες και μετανάστες.

Παράλληλα, υπάρχουν πολλά χαρακτηριστικά παραδείγματα ΜΚΟ, οι οποίες παρέχουν σημαντικό έργο και βοηθούν πραγματικά σε περιόδους κρίσεων. Μένοντας στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, καθώς αποτελεί μαζί με την πανδημία του κορονοϊού, μια από τις σημαντικότερες στη νεότερη ιστορία της Ελλάδας, παρατηρείται ότι πολλές κοινωνικές οργανώσεις και ατομικές πρωτοβουλίες βοήθησαν σε μεγάλο βαθμό. Το 2014 η Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση, «Άνθρωπος», δημιούργησε το πρόγραμμα «Στηρί-ζουμε», παρείχε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κατάφερε να βοηθήσει 142 πολίτες που βρίσκονταν σε ανάγκη. Το πρόγραμμα στήριξε τους πολίτες μέσω της κάλυψης του κόστους των ιατρικών τους εξετάσεων. Παράλληλα, η ίδια ΜΚΟ πραγματοποίησε το 2012-2014 το πρόγραμμα για παιδιά με τίτλο «Εμβολιά-ζουμε». Το πρόγραμμα αυτό στέφθηκε με επιτυχία, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της οργάνωσης, εμβολιάστηκαν περίπου 2.800 παιδιά και προστατεύτηκαν από επικίνδυνες ασθένειες (Αποστολή «άνθρωπος», 2021).

Ακόμα, αξίζει σημειωθεί, ότι κάθε ΜΚΟ έχει ιδρυθεί για έναν συγκεκριμένο σκοπό και αυτό αναγράφεται αναλυτικά στο καταστατικό της. Έτσι, η αξιολόγησή της είναι φανερή από το κατά πόσο είναι συνεπής στις υποχρεώσεις που έχει θέσει στο καταστατικό. Τα τελευταία χρόνια, λόγω των κρατικών και ευρωπαϊκών επιχορηγήσεων, η αξιολόγηση του έργου των ΜΚΟ κρίνεται αναγκαία και οφείλει να είναι διαρκής, για να διαπιστώνεται εάν το έργο τους ωφελεί την κοινωνία. Επιπλέον, είναι σημαντικό να γίνεται ένας έλεγχος στους οικονομικούς πόρους που προέρχονται από τους κρατικούς φορείς και το ποσό να δαπανείται για το σκοπό που έχει δοθεί (Harrison T. , 2014).

Αναμφίβολα, το έργο των ΜΚΟ επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από το ξέσπασμα μιας οποιασδήποτε κρίσης και χρειάζονται ειδικοί χειρισμοί, προκειμένου να μην επηρεαστεί το έργο τους. Η πανδημία του κορονοϊού ήταν αρκετά επώδυνη και έδρασε με αναβλητικό τρόπο στις δράσεις τους. Ωστόσο, ενδεχομένως ήταν και μια πρόκληση να δοκιμαστούν οι αντοχές τους και να ανακαλύψουν τις δυνατότητες που έχουν να αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις.

5.2 Η περίπτωση της πανδημίας Covid-19, οι επικοινωνιακές στρατηγικές ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και το σχέδιο άμεσης δράσης

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών ήταν παρόντες στην προσπάθεια αντιμετώπισής της. Πιο συγκεκριμένα, αξιοποίησαν όλα τα διαθέσιμα εργαλεία που διέθεταν από την πρώτη στιγμή, ενώ προσπάθησαν να υποστηρίξουν παράλληλα και το υπάρχον σχέδιο της πολιτείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Στο σημείο αυτό, θα ήταν ωφέλιμο να αναφερθούν παραδείγματα δράσεων Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων που έδρασαν επικουρικά στο έργο της πολιτείας για την αντιμετώπιση του Covid-19.

ActionAid Hellas

Αρχικά, η ActionAid Hellas τον Μάιο του 2021 πραγματοποίησε μια έρευνα σχετικά με τις ανισότητες στην εκπαίδευση που προέκυψαν την περίοδο της πανδημίας στην Ελλάδα (ActionAid, 2022). Στην έρευνα βοήθησαν σημαντικά τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν, όπως για παράδειγμα το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και το focus group. Μέσα από τη μελέτη της ActionAid, και της έρευνας που έφερε εις πέρας, βγήκαν στην επιφάνεια τα προβλήματα της τηλεκπαίδευσης, τόσο στην εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και στον τονισμό των κοινωνικών ανισοτήτων. Για το λόγο αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που συγκέντρωσε η έρευνα, γίνεται κοινώς παραδεκτό, ότι ισότητα στην εκπαίδευση θεωρείται όλοι οι εκπαιδευόμενοι να αποκομίζουν θετική εμπειρία από την εκπαιδευτική διαδικασία. Για το σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να κατανέμονται σωστά οι πόροι. Η οργάνωση ύστερα από την παραπάνω έρευνα, πρότεινε στην πολιτεία ορισμένες τακτικές για τη βελτίωση της τηλεκπαίδευσης, ώστε να γίνει πιο εύκολη και πιο αποδοτική η διαδικασία για μαθητές και εκπαιδευτικούς.

Επιπλέον, η εξέλιξη της πανδημίας ανάγκασε την οργάνωση να ανταποκριθεί σε μεγαλύτερο και συντομότερο βαθμό στις ανάγκες των πολιτών σε όλο τον κόσμο. Ο βασικότερος σκοπός τους είναι να βελτιώσουν τις ζωές των ανθρώπων που βάζονται από την πανδημία, όπως οικονομικά αδύναμες οικογένειες και κοινότητες. Στην Ελλάδα, αναφορικά με τις εκστρατείες ενημέρωσης, δημιούργησε την πλατφόρμα ενημέρωσης «**Covid19 Greece Help**», όπου συγκεντρώνονταν πληροφορίες και νέα για παρεμβάσεις βοήθειας σε κάθε γωνιά της χώρας. Συγκεκριμένα, παρείχαν πληροφορίες, υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, συγκέντρωση πόρων και χρήσιμες συμβουλές για την περίοδο της καραντίνας. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της πανδημίας παρείχε ψυχολογική υποστήριξη σε όσους πολίτες το επιθυμούσαν μέσω τηλεφωνική γραμμής ή βιντεοκλήσης στο Επίκεντρο. Παράλληλα, με τη σύμπραξη δυο ακόμα ΜΚΟ των *Γιατρών του Κόσμου* και του *ΙΑΣΙΣ*, δημιουργήθηκε τηλεφωνική γραμμή ψυχολογικής και ιατρικής βοήθειας. Ακόμα, η ενεργητικότητα της ActionAid στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η προτροπή της, για να κάνει όποιος το επιθυμεί μια δωρεά ήταν σαφέστατα πολύ σημαντικά επικοινωνιακά εργαλεία, τα οποία απέδωσαν σε μεγάλο βαθμό. Η επικοινωνιακή στρατηγική που ακολούθησε προκάλεσε την ευαισθητοποίηση των πολιτών, την επαγρύπνηση για τη σοβαρότητα της κατάστασης της πανδημίας, καθώς και την διαρκή ενημέρωση για την πορεία της. Ενδεικτικά, οι δημοσιεύσεις που επέλεξε να κοινοποιήσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είχαν το χαρακτήρα της επίκλησης στο συναίσθημα και της άμεσης προτροπής για συλλογική δράση των πολιτών.

Γιατροί του Κόσμου

Η συμβολή και το έργο των Γιατρών του Κόσμου ήταν καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη της πανδημίας, τόσο σε επικοινωνιακό, όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Αρχικά, η ΜΚΟ παρέχει κινητές μονάδες προσφοράς, προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο υπηρεσίες σε συμπολίτες που βρίσκονται σε ανάγκη, καθώς και σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι

πρόσφυγες. Παράλληλα, διαθέτει κοινωνικές δομές και οργανώνει προγράμματα στήριξης των πολιτών.

Αναφορικά με την περίοδο της πανδημίας, οι Γιατροί του Κόσμου πέραν της έμπρακτης στήριξης της κοινωνίας με ιατρικές και ψυχολογικές παροχές, συνέβαλαν στην επικοινωνία του εμβολιασμού και της ενημέρωσης για τον Covid-19. Ενδεικτικά, λαμβάνοντας υπόψη τον επίσημο λογαριασμό τους στην πλατφόρμα του Instagram, θα διαπιστώσει κανείς, ότι η δραστηριότητά τους είναι σε μεγάλο βαθμό ενεργή, δημοσιεύοντας συχνά για την εξέλιξη της πανδημίας και προτρέποντας τους πολίτες να προγραμματίσουν το ραντεβού για τον εμβολιασμό τους. Επίσης, στην επίσημη ιστοσελίδα της οργάνωσης μπορεί εύκολα κάθε πολίτης να βρει πληροφορίες για τον εμβολιασμό κατά της Covid-19. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, το γεγονός ότι οι πληροφορίες για το εμβόλιο, τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσει κάθε ενδιαφερόμενος, αλλά και ο τρόπος που θα λάβει το πιστοποιητικό εμβολιασμού διατίθεται σε επτά γλώσσες. Η τακτική αυτή είναι πολύ βοηθητική και ωφέλιμη, καθώς με τον τρόπο αυτό προτρέπει να εμβολιαστούν όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να ενημερωθούν στο έπακρο για οτιδήποτε αφορά τον εμβολιασμό.

Επιπροσθέτως, δεν απουσιάζει από την ιστοσελίδα τους το κουμπί προτροπής, όπου καλεί όσους πολίτες το επιθυμούν, να συμβάλλουν οικονομικά για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και ιατρικής φροντίδας σε όσους το έχουν πραγματική ανάγκη.

Κεφάλαιο 6^ο: ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

6.1 Επικοινωνιακές καμπάνιες για τον εμβολιασμό των πολιτών

Το κομμάτι της διαχείρισης του εμβολιασμού αποτελεί σίγουρα μια πρόκληση για την ελληνική πολιτεία. Στην περίπτωση της πανδημίας, το εμβόλιο είναι το μοναδικό όπλο που είναι διαθέσιμο για την προστασία του πληθυσμού από τις επιπλοκές που μπορεί να προκαλέσει ο ιός, εάν προσβάλει τον ανθρώπινο οργανισμό. Ωστόσο, υπάρχουν και πολίτες που δεν αισθάνονται ασφαλείς με τον εμβολιασμό. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες. Ένας παράγοντας μπορεί να είναι, ότι δεν έχει γίνει η σωστή ενημέρωση από την πολιτεία, γεγονός που φανερώνει, ότι ενδεχομένως η επικοινωνιακή στρατηγική της ίσως δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Επίσης, άλλος ένας παράγοντας που απωθεί τους πολίτες από τον εμβολιασμό είναι οι θεωρίες συνωμοσίας που αναδύονται από το διαδίκτυο, από τα ΜΜΕ και από κοινωνικές συναναστροφές. Παρόλα αυτά, εάν μια χώρα καταφέρει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της και «χτίσει» μια επικοινωνιακή στρατηγική, τότε είναι βέβαιο, ότι οι θεωρίες συνωμοσίας μπορούν να περιοριστούν κατά πολύ.

Η ελληνική πολιτεία κατά τη διάρκεια της πανδημίας έχει προσπαθήσει να δημιουργήσει επικοινωνιακές καμπάνιες, με σκοπό να ευαισθητοποιήσει, να ενημερώσει και να παροτρύνει τους πολίτες να εμβολιαστούν. Ειδικότερα, κατά την πρώτη έκκληση της πολιτείας για τον εμβολιασμό, στις μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες, προβλήθηκε στην τηλεόραση ένα ολιγόλεπτο σποτ, στο οποίο πρωταγωνιστούν δύο αγαπημένοι ηθοποιοί, η Μάρω Κοντού και ο Γιώργος Κωνσταντίνου. Στη διαφήμιση εμφανίζεται ένα ηλικιωμένο

ζευγάρι, το οποίο έχει προγραμματίσει να κάνει το εμβόλιο μαζί, για να προστατεύσει την υγεία του. Η επιλογή των δύο αυτών προσώπων μπορεί να χαρακτηριστεί εύστοχη, καθώς είναι αγαπημένοι ηθοποιοί και αποτελούν πρότυπα για την ηλικιακές ομάδες που έπρεπε να πραγματοποιήσουν τη δόση του εμβολίου εκείνη τη χρονική στιγμή.

Επιπλέον, το καλοκαίρι του 2021 η ελληνική κυβέρνηση πρόβαλε ένα νέο βίντεο στο πλαίσιο της επικοινωνιακής καμπάνιας για τον εμβολιασμό. Η συγκεκριμένη προσπάθεια είχε στόχο να προωθήσει το ζήτημα του εμβολιασμού, ώστε να «χτιστεί» ένα ισχυρό τείχος ανοσίας του πληθυσμού. Η καμπάνια έχει τίτλο «Είναι στο χέρι μας. Εμβολιαζόμαστε», και προτρέπει τους πολίτες να κλείσουν το ραντεβού για τον εμβολιασμό τους, ώστε να ζήσουν ξανά όλες εκείνες τις στιγμές που έχει στερήσει ο κορονοϊός. Η διαφήμιση αυτή προβλήθηκε και από τα ΜΜΕ και αποτελεί κομμάτι επικοινωνιακής τακτική της εθνικής εκστρατείας εμβολιασμού.

Στις τηλεοπτικές καμπάνιες οφείλουμε να αναφέρουμε το τηλεοπτικό σποτ, όπου προβλήθηκε το καλοκαίρι του 2021, με τίτλο «Το ραντεβού για το εμβόλιο, είναι ραντεβού ζωής», παρουσιάζοντας δυο παράλληλες ιστορίες με νέους που είναι έτοιμοι να πάνε τις διακοπές τους. Στη μια εκδοχή όλα είναι έτοιμα και φαίνεται πως η παρέα έχοντας εμβολιαστεί και λάβει τα μέτρα προστασίας κατά του κορονοϊού, απολαμβάνει τις ανέμελες στιγμές του καλοκαιριού. Στη δεύτερη εκδοχή, ένα άτομο από την παρέα έχει διαγνωσθεί με Covid, οπότε αναγκαστικά η παρέα μένει σε καραντίνα και χάνει το ταξίδι. Το σποτ με το σύνθημα «Η δύναμη είναι στο χέρι σου!», θέλει να προβάλλει, ότι όλοι πρέπει να εμβολιαστούμε για να μη χάσουμε τις όμορφες στιγμές των διακοπών.

Επιπλέον, από τη στιγμή που το εμβόλιο έγινε διαθέσιμο για τον ευρύτερο πληθυσμό, η ελληνική κυβέρνηση εναπόθεσε όλο το βάρος της επικοινωνιακής στρατηγική της στο συγκεκριμένο ζήτημα. Αυτό που επιθυμούσε να κάνει ήταν να προτρέψει τον ελληνικό λαό να εμβολιαστεί, προκειμένου να καταπολεμηθεί η πανδημία και παράλληλα να προστατεύσει ο κάθε πολίτης την υγεία του. Για το λόγο αυτό, η στρατηγική επικοινωνίας που ακολούθησε ήταν η συνεχόμενη προβολή διαφημιστικών σποτ σχετικά με τον εμβολιασμό. Ταυτόχρονα, κάθε διαφημιστικό σποτ κάλυπτε ένα συγκεκριμένο θέμα για τον εμβολιασμό που απασχολεί τον γενικό πληθυσμό, όπως για παράδειγμα τον εμβολιασμό των παιδιών και τον εμβολιασμό των εγκύων γυναικών. Όπως γίνεται αντιληπτό, τα δυο αυτά ζητήματα είναι καίριας σημασίας, καθώς πολλοί γονείς είναι προβληματισμένοι σχετικά με το αν είναι καλό για την υγεία των παιδιών τους να κάνουν το εμβόλιο. Η διαφήμιση προβάλλει το μήνυμα υπέρ του εμβολιασμού των παιδιών και μάλιστα ένας παιδίατρος εμφανίζεται και ενημερώνει τους πολίτες για την ασφάλεια του εμβολίου. Η τοποθέτηση ενός επιστήμονα για την πληροφόρηση των πολιτών είναι σημαντική, καθώς οι περισσότεροι πολίτες τάσσονται υπέρ της επιστήμης. Το ίδιο συμβαίνει και στη διαφήμιση για τον εμβολιασμό των εγκύων γυναικών. Ένα νεαρό ζευγάρι περιγράφει τις αμέτρητες προσπάθειες του να γίνουν γονείς. Όταν τελικά έρχεται η ώρα και πρέπει η γυναίκα να εμβολιαστεί, αρχίζουν οι σκέψεις και τα διλήμματα για το αν είναι καλό ή όχι να συμβεί αυτό, τόσο για την υγεία των μωρών, όσο και της μητέρας. Στο τέλος του σποτ, ένας γυναικολόγος εμφανίζεται και μοιράζεται τις συμβουλές του για τον εμβολιασμό, καθώς επίσης τονίζει την ασφάλεια των εμβολίων. Επομένως, όταν ένα μήνυμα που σχετίζεται με την υγεία παιδιών και εγκύων που είναι «ευαίσθητες» ομάδες, επικοινωνείται από ειδικούς στον τομέα της υγείας, τότε αυτομάτως γίνεται περισσότερο πειστικό στο κοινό του.

Συμπληρωματικά, η ελληνική κυβέρνηση ανέπτυξε ένα βασικό επιχειρησιακό σχέδιο για τον εμβολιασμό κατά της Covid-19 με το όνομα «Ελευθερία», το οποίο περιλαμβάνει έξι βασικές αρχές. Πρώτον, η βασικότερη προϋπόθεση σε ένα ανάλογο σχέδιο είναι να τηρούνται κατά

γράμμα τα πρωτόκολλα ασφαλείας, καθώς επίσης και να υπάρχει μια παρακολούθηση με διάρκεια και μετά τη διαδικασία του εμβολιασμού. Δεύτερον, το επιχειρησιακό σχέδιο δείχνει σεβασμό σε κάθε πολίτη και δεν περιλαμβάνει διακρίσεις. Η προτεραιότητα του εμβολιασμού καθορίζεται αναλόγως των αναγκών που υπάρχουν στις ευπαθείς ομάδες. Παρόλα αυτά, η πρόσβαση στον εμβολιασμό είναι ίση και ακέραια. Τρίτον, το σχέδιο «Ελευθερία» υποστηρίζει ανάμεσα στις βασικές του αρχές τη διαφάνεια και την ενημέρωση των πολιτών, σχετικά με τις δράσεις της Πολιτείας για την πανδημία και την εξέλιξή της. Η διαφάνεια που έχει ως στόχο να καταφέρει η Κυβέρνηση ταυτόχρονα οικοδομεί την εμπιστοσύνη της δημόσιας γνώμης. Τέταρτον, η σωστή διαχείριση των πόρων είναι καίριας σημασίας, καθώς πρέπει να διανέμονται σωστά τα φάρμακα, τα εμβόλια και ό,τι άλλο είναι ανάγκη, για να καλυφθούν απώλειες ή ελλείψεις στο Σύστημα Υγείας. Πέμπτο, η ομαλή σύμπραξη και ο συντονισμός της πολιτείας με τους κρατικούς φορείς, τους φορείς της κρατικής υγείας και τους αρμόδιους φορείς που εποπτεύουν είναι σημαντική, καθώς έτσι σχηματοποιείται ένα δυναμικό πλαίσιο. Τέλος, η συνεχής εποπτεία της διαδικασίας του εμβολιασμού, ο απαραίτητος ανεφοδιασμός των εμβολίων και η άμεση προσαρμοστικότητα του συστήματος είναι βασικές αρχές του σχεδίου «Ελευθερία» που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

Επιπλέον, το επιχειρησιακό σχέδιο είχε ως βασικό μέλημα την προστασία του κοινωνικού συνόλου και των ευάλωτων πληθυσμιακά ομάδων. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω δημιουργήθηκε ένα σχέδιο προτεραιότητας εμβολιασμών, το οποίο χωρίστηκε σε τρεις φάσεις. Στην *πρώτη φάση*, περιλαμβάνονταν ο εμβολιασμός υγειονομικού προσωπικού και προσωπικού που εργάζεται σε κοινωνικές υπηρεσίες, οι εργαζόμενοι σε οίκους ευγηρίας, κέντρα αποκατάστασης και ευπαθών ομάδων και προσωπικό της Κυβέρνησης που είναι αρμόδιο για κρίσιμες καταστάσεις. Στη *δεύτερη φάση*, προγραμματίστηκε ο εμβολιασμός των πολιτών που ανήκουν στην πληθυσμιακή ομάδα των 70 ετών και άνω, ασθενείς με υποκείμενα σοβαρά νοσήματα, πολίτες 60-69 ετών και ασθενείς 18 έως και 59 ετών που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες και έχουν υψηλό κίνδυνο επιπλοκών σε περίπτωση νόσησης με Covid-19. Στην Τρίτη φάση, σειρά είχε η πληθυσμιακή ομάδα των πολιτών από την ηλικία των 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν κάποιο άλλο υποκείμενο νόσημα.

Αναφορικά, με τη διαθεσιμότητα των εμβολίων, η Ελλάδα προμηθεύτηκε εμβόλια από έξι φαρμακευτικές εταιρείες σταδιακά, με το πρώτο να φτάνει στη χώρα τον Δεκέμβριο του 2020. Καθ' όλη τη διάρκεια της προμήθειας, το σχέδιο της ελληνικής πολιτείας ήταν η μέριμνα των εμβολίων και η ασφαλής διαμετακίνηση τους, με τη βοήθεια της μεταφοράς τους από την Ελληνική Αστυνομία.

Επιπροσθέτως, όσον αφορά τις διαδικασίες διενέργειας του εμβολιασμού η ελληνική πολιτεία, μέσω της ιστοσελίδας emvolio.gr, δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να ενημερωθούν για το αν ανήκουν σε ομάδα προτεραιότητας για εμβολιασμό. Πιο συγκεκριμένα, με την απλή εισαγωγή του ΑΜΚΑ και του ονοματεπώνυμου, μεταβαίνουν στην πλατφόρμα και προγραμματίζουν το ραντεβού τους. Επιπλέον, από τον Ιανουάριο του 2020, η ελληνική πολιτεία έδωσε στους πολίτες την ευελιξία να κλείσουν το ραντεβού του εμβολιασμού με τρεις τρόπους. Ο πρώτος τρόπος είναι μέσω της σύνδεσης στην πλατφόρμα emvolio.gr, δίνοντας τα στοιχεία του TAXIS, ο δεύτερος μέσω γραπτού μηνύματος στον πενταψήφιο κωδικό 13034 και ο τρίτος τρόπος αφορά πολίτες που δεν είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες. Συγκεκριμένα, μπορούν να επισκέπτονται κάποιο ΚΕΠ ή φαρμακείο.

Ανεξαρτήτως από το τρόπο που θα επιλέξουν για να κλείσουν το ραντεβού εμβολιασμού, ο πολίτης μετά τη διαδικασία, λαμβάνει ένα QR code, το οποίο έχει την ημέρα του

εμβολιασμού, ώστε να το σαρώνει το προσωπικό του Κέντρου Εμβολιασμού. Παράλληλα, λαμβάνεται μια υπενθύμιση τρεις μέρες πριν το προγραμματισμένο ραντεβού μέσω SMS. Στο συγκεκριμένο SMS, περιλαμβάνεται και το αντίστοιχο link, όπου παρέχει ορισμένες οδηγίες προετοιμασίας για τον εμβολιασμό.

Επιπροσθέτως, κατά τη διαδικασία του εμβολιασμού κάθε πολίτης υποχρεούται να συμπληρώσει ένα ερωτηματολόγιο με γενικές και ειδικές ερωτήσεις. Στη συνέχεια, αφού ο επιβλέπων ιατρός αξιολογήσει την κλινική του εικόνα, θα κρίνει εάν θα προχωρήσει στον εμβολιασμό ή όχι. Μετά τη διαδικασία της πρώτης δόσης εμβολίου, ο εμβολιασμένος πολίτης αποκτά Πιστοποιητικό Εμβολιασμού, το οποίο μπορεί να κατεβάσει από την ιστοσελίδα του gov.gr. Το ίδιο συμβαίνει και στις επόμενες δόσεις, όπου το Πιστοποιητικό ανανεώνεται.

Ωστόσο, για την εφαρμογή του σχεδίου των εμβολιασμών και την ομαλή λειτουργία όλων των διαδικασιών, έχει δημιουργηθεί ένα πλάνο εργασιών από το τέλος του 2020. Αρχικά, το σχέδιο της ελληνικής πολιτείας επικεντρώνεται στο σωστό σχεδιασμό και την καταγραφή αυτών των διαδικασιών από την παραλαβή των εμβολίων έως και τον εμβολιασμό. Επιπλέον, σημαντικό μέλημα αποτελεί το ανθρώπινο δυναμικό και η στελέχωση των Κέντρων Εμβολιασμού με καταρτισμένο και συντονισμένο προσωπικό, το οποίο θα τηρεί στο έπακρο τα πρωτόκολλα ασφαλείας για τα εμβόλια και τους πολίτες. Ακόμα, η πολιτεία επιθυμεί να υπάρχει σωστή διαχείριση των εμβολίων, ενώ παράλληλα να ελέγχει και να μεριμνά για τα εναπομείναντα αποθέματα και την άμεση παραλαβή νέων παρτίδων. Όσον αφορά την ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων, η Κυβέρνηση έχει προβλέψει την ύπαρξη ενός ασφαλούς τείχους προστασίας, ενώ ακόμα υπάρχει η νομική υποστήριξη για θέματα όπως για παράδειγμα το μητρώο εμβολιασμού. Από το παραπάνω σχέδιο δεν θα μπορούσε να εκλείπει η επικοινωνία της πολιτείας με το κοινωνικό σύνολο, ώστε να το ενημερώνει σωστά και να αποφεύγονται παραπλανητικές πληροφορίες που μπορεί να προκύπτουν από τα διάφορα μέσα επικοινωνίας. Τέλος, η οργάνωση και ο απαραίτητος συντονισμός των εμβολιαστικών κέντρων αποτελεί επίσης μια πολύ σημαντική πτυχή του σχεδίου «Ελευθερία» για την εύρυθμη λειτουργία του.

Στο σχέδιο δίνεται μεγαλύτερη έμφαση κυρίως σε ορισμένους τομείς: τη φροντίδα των εμβολίων, τη διασφάλιση των ψηφιακών συστημάτων και την αποφυγή διαρροής προσωπικών στοιχείων πολιτών, καθώς και τα ίδια τα πληροφοριακά συστήματα. Η συντήρηση των εμβολίων εξαρτάται από τις συμβουλές που έχουν δοθεί από τις αρμόδιες φαρμακευτικές εταιρείες, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ακεραιότητά τους κατά τη μετακίνησή τους σε δυσπρόσιτες περιοχές.

6.2 Η στρατηγική για απόκτηση εμπιστοσύνης από τους πολίτες

Η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους θεσμούς δείχνει, ότι έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα από την επέλαση της οικονομικής κρίσης κι έπειτα. Ωστόσο, το ξέσπασμα της πανδημίας φαίνεται πως λειτούργησε καταλυτικά στον κλονισμό της εμπιστοσύνης των πολιτών όχι μόνο στην ελληνική πολιτεία, αλλά γενικότερα στους θεσμούς. Συγκεκριμένα, η αμφισβήτηση ενισχύει την εμφάνιση των θεωριών συνωμοσίας και επιφέρει μεγάλη κρίση στην κοινωνία.

Σε πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη, φαίνεται πως το 71% των Ελλήνων δεν εμπιστεύονται την Ελληνική Πολιτεία (Λιολιοπούλου Μ, 2021). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο κ. Κώστας Μποτόπουλος, ένας έμπειρος συνταγματολόγος, η άρνηση των Ελλήνων απέναντι στους θεσμούς και στην πολιτεία προκύπτει εξαιτίας της ταυτότητας τους και στα ειδικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας. Μετά από την οικονομική κρίση και τον ερχομό της πανδημίας του κορονοϊού φάνηκε ακόμα περισσότερο η παγιωμένη νοοτροπία της δυσπιστίας της ελληνικής κοινωνίας (Αρβανίτης Κ. , 2020).

Στη σημερινή εποχή, τα ζητήματα που έρχεται αντιμέτωπη η κοινωνία είναι δύσκολο να διαχειριστούν εξαιτίας της ίδιας της της φύσης. Κατά αυτόν τον τρόπο, η σύγχρονη ελληνική κοινωνία χαρακτηρίζεται από μια γενικότερη αμφισβήτηση στους θεσμούς, καθώς θεωρεί ότι η πολιτεία αδυνατεί να εκπληρώσει τις προσδοκίες τους και να ανταποκριθεί στις ανάγκες της με τον κατάλληλο τρόπο. Επιπλέον, αναφορικά με το διαδίκτυο και το ρόλο του, η ανθρωπότητα βρίσκεται σε μια νέα εποχή, όπου οι νέες τεχνολογίες έχουν εισχωρήσει σε μεγάλο βαθμό στην καθημερινότητά των ανθρώπων και έχουν γίνει μέρος αυτής. Στην Ελλάδα τα παραδοσιακά μέσα επικοινωνίας είναι τα μέσα εκείνα που θεωρούνται λιγότερο αξιόπιστα. Το διαδίκτυο αποτελεί μια καινοτόμα και σύγχρονη πύλη πληροφόρησης, όπου η πληροφορία διαγράφει έναν δικό της κύκλο. Το γεγονός αυτό και μόνο, είναι ικανό να οδηγήσει τα παλαιότερα παραδοσιακά μέσα σε ένα κλίμα αμφισβήτησης και καχυποψίας. Επιπλέον, μια ειδοποιός διαφορά των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης με το διαδίκτυο, είναι ότι τα πρώτα υπηρετούν περισσότερο τα πολιτικά συμφέροντα, παρά τις ανάγκες του ίδιου του κοινού.

Είναι φανερό, ότι η ελληνική κοινωνία βάλλεται από μια κρίση αμφισβήτησης στους θεσμούς και στην πολιτεία. Το κλειδί για την αντιμετώπιση της παρούσας κατάστασης, είναι να υπάρχει περισσότερη Δημοκρατία με τη σωστή έννοια. Συγκεκριμένα, οι πολίτες πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στις αποφάσεις της ελληνικής πολιτείας και να κατέχουν περισσότερα δικαιώματα. Η ενημέρωση των πολιτών είναι καταλυτικής σημασίας για τη συμμετοχή του στις αποφάσεις που λαμβάνονται (Λιολιοπούλου Μ., 2021).

Προχωρώντας στο ζοφερό θέμα της ανάδυσης των θεωριών συνωμοσίας, οι πολλές αντικρουόμενες απόψεις που πάντοτε υπάρχουν, ουσιαστικά δημιουργούν μεγαλύτερη πόλωση και πρόσφορο έδαφος για την καλλιέργεια ψευδών και παραπλανητικών ειδήσεων. Οι θεωρίες συνωμοσίας εμφανίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό σε κοινωνίες με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο και χαμηλότερα ταξικά στρώματα. Παρόλα αυτά, δεν είναι απόλυτη η παραπάνω διαπίστωση, διότι εξαρτάται και από κάποια ατομικά χαρακτηριστικά των ατόμων. Για παράδειγμα, υπάρχουν αρκετοί άνθρωποι, οι οποίοι χρησιμοποιούν ορισμένες συνωμοσιολογίες, ώστε να δώσουν εξηγήσεις, προκειμένου να λάβουν απόλυτα σίγουρες απαντήσεις.

Αναφορικά με το κίνημα κατά του εμβολιασμού, το οποίο είναι ένα αξιόλογο παράδειγμα που καταδεικνύει την μη εμπιστοσύνη των πολιτών στην ελληνική πολιτεία. Πιο συγκεκριμένα, θα ήταν καλό, πριν ακόμα την εμφάνιση των εμβολίων να υπάρχει μια στρατηγική πειθούς και δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης σε αυτά και στις θέσεις της επιστημονικής κοινότητας. Ωστόσο, κάτι αντίστοιχο δε συμβαίνει με αποτέλεσμα, όταν τα εμβόλια ήταν διαθέσιμα στην αγορά, να μην έχει διαμορφωθεί κανένα κλίμα εμπιστοσύνης απέναντί τους. Επίσης, η προσπάθεια της ελληνικής πολιτείας να πείσει την ελληνική κοινωνία για τον εμβολιασμό κατόπιν εορτής, συμβάλλει με τον αντίθετο τρόπο, εκείνο της πόλωσης. Για το λόγο αυτό, στο ζήτημα της πανδημίας, η κυβέρνηση θα έπρεπε να συμβουλευτεί και να εμπιστευτεί την καθοδήγηση των έμπειρων συμπεριφορικών

επιστημόνων, οι οποίοι είναι ικανοί να προβλέψουν παρόμοιες συμπεριφορές της κοινωνίας, να τις ανατρέψουν και να προτείνουν στην πολιτεία αποτελεσματικούς τρόπους στρατηγικής επικοινωνίας. Ακόμα, στην Ελλάδα παρατηρείται ότι η επιτροπή για την αντιμετώπιση και την αξιολόγηση της πορείας της πανδημίας αποτελείται από επιστήμονες και λοιμοξολόγους, ενώ απουσιάζουν άλλες σημαντικές ιδιότητες όπως των συμπεριφορικών επιστημόνων και των ψυχολόγων.

Παράλληλα, ο εμβολισμός, αν και αποτελεί ισχυρό όπλο απέναντι στην πανδημία κινδυνεύει να χάσει το πραγματικό νόημά του. Φαίνεται πως η Κυβέρνηση έχει θέσει σε λειτουργία τη μέθοδο του καρότου και του μαστίγιου, επιβάλλοντας πρόστιμα και ελέγχους. Με αυτόν τον τρόπο, καλλιεργεί στους πολίτες το αίσθημα της καταπίεσης κάνοντάς τους να αισθάνονται ανελεύθεροι. Η κοινωνία χρειάζεται επιλογές και ελευθερίες, ώστε να λειτουργεί και να ενδυναμώνεται. Ο συνεχής τιμωρητικός έλεγχος του κράτους υπονομεύει τις ελευθερίες των πολιτών, ενώ παράλληλα επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα από τα επιθυμητά.

Τελικώς, για να επιτευχθεί το αίσθημα της εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι στην ελληνική πολιτεία, είναι φρόνιμο να διακοπεί ο συνεχής έλεγχος και ο τιμωρητικός χαρακτήρας. Στη θέση αυτών θα ήταν συνετό να υπάρχει η διαφάνεια στις αποφάσεις της ελληνικής κυβέρνησης και να δρομολογηθεί ένα στρατηγικό σχέδιο, το οποίο θα είναι ανοιχτό και κατανοητό προς όλους τους πολίτες.

ΜΕΡΟΣ Β. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ποσοτική και ποιοτική έρευνα

Σκοπός της μελέτης ήταν σε πρώτο επίπεδο, να σκιαγραφηθεί η θεωρητική πλαισίωση της επικοινωνιακής διαχείρισης της πανδημίας από την ελληνική πολιτεία και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, να μελετηθεί η οπτική της ομάδας νέων ατόμων ηλικίας 26-25 ετών. Παράλληλα, τα τρία εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν το **ερωτηματολόγιο**, η διεξαγωγή ενός **focus group** κι η **ανάλυση δεδομένων** με τη βοήθεια της Python.

Οι **ποσοτικές μέθοδοι** έρευνας συνέβαλλε στην ανάδειξη των γενικότερων τάσεων, επέτρεψε την έρευνα σε ένα μεγάλο δείγμα ατόμων και επικεντρώνεται στη μέτρηση θεωρητικών εννοιών με τη βοήθεια εργαλείων, όπως εκείνο του ερωτηματολογίου.

Οι **ποιοτικές μέθοδοι** έρευνας αποτελούν εξίσου κομβικά σημεία σε μια έρευνα. Αρχικά, προσδιορίζουν τον ερευνητικό σκοπό, επεξεργάζονται τις θεωρητικές προσεγγίσεις και διατυπώνουν τα ερευνητικά ερωτήματα, στα οποία στη συνέχεια θα δώσουν απαντήσεις.

Ξεκινώντας από το ερωτηματολόγιο, διαμοιράστηκε σε δείγμα 100 ατόμων την περίοδο **4 έως 25 Δεκεμβρίου 2021**, μέσω Google Form. Ο τρόπος διαμοιρασμού του ερωτηματολογίου ήταν μέσω των social media και μέσω e-mail. Τα κανάλια επικοινωνίας που χρησιμοποιήθηκαν ήταν το Facebook, το Twitter και το LinkedIn. Μετά το πέρας της διαδικασίας αξιολογήθηκαν οι απαντήσεις και εξήχθησαν ορισμένα καίριας σημασίας συμπεράσματα. Αρχικά, παρατηρήθηκε, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στη

συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, άνηκε στην ηλικιακή ομάδα των 26-35 ετών. Για αυτό το λόγο και για να επιβεβαιωθούν τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο, ότι ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, πραγματοποιήθηκε ένα *focus group* στην ίδια ηλικιακή ομάδα. Το *focus group* διεξήχθη στις 29 Δεκεμβρίου, με ώρα έναρξης τις 20:00 το βράδυ και ώρα λήξης τις 22:00 μ.μ. Ο αριθμός των συμμετεχόντων ήταν πέντε άτομα. Τα ερωτήματα που τέθηκαν ήταν τα ερευνητικά ερωτήματα που έχουν αναφερθεί παραπάνω. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν συμβαδίζουν με τα αποτελέσματα της έρευνας που του ερωτηματολογίου και του *focus group*. Ο στόχος του ερωτηματολογίου ήταν η συλλογή απόψεων από τους πολίτες της χώρας για τα μέτρα που έχουν ληφθεί από την ελληνική πολιτεία για τη διαχείριση της πανδημίας.

Ως μέρος της έρευνας για την ανάλυση της επικοινωνιακής στρατηγικής της πανδημίας από την ελληνική πολιτεία και τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, διενεργήθηκε ένα *focus group*. Επίσης, με τη συγκεκριμένη μεθοδολογία φανερώθηκαν οι ανάγκες και οι απαιτήσεις που έχουν οι πολίτες στο κομμάτι της επικοινωνίας από τους αρμόδιους φορείς. Στο σημείο αυτό, θα ήταν καίριας σημασίας να αναφερθεί, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στη διαδικασία του ερωτηματολογίου ήταν 25-36 ετών. Για το λόγο αυτό, και θέλοντας να επιβεβαιωθούν τα αποτελέσματα, πραγματοποιήθηκε ένα *focus group* στην ίδια ηλικιακή ομάδα.

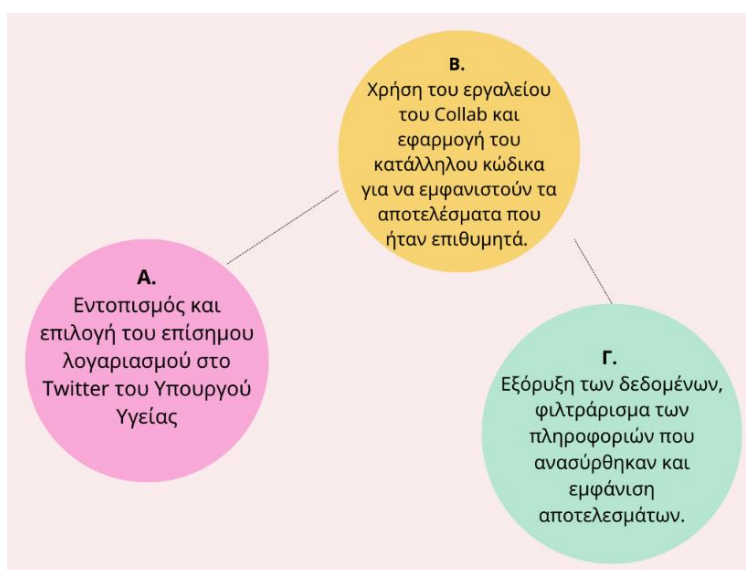
Κατά τη διάρκεια της έρευνας, υπήρχε η ανάγκη να καταγραφούν οι απόψεις των πολιτών σχετικά με τη διαχείριση της πανδημίας από την πλευρά της Ελληνικής Πολιτείας. Από τις δύο μεθόδους ερευνητικής προσέγγισης, δηλαδή του ερωτηματολογίου και του *focus group*, κατάφεραν να εξαχθούν πολύ σημαντικά συμπεράσματα. Τα συμπεράσματα αυτά, αντικατοπτρίζουν το κατά πόσο οι πολίτες είναι σύμφωνοι με τις ενέργειες που ακολουθήθηκαν για την αντιμετώπιση του Covid-19, ενώ παράλληλα μέσω της κριτικής των πολιτών στα μέτρα της ελληνικής πολιτείας, διαφαίνονται τα αδύναμα σημεία της επικοινωνιακής στρατηγικής της.

Η διενέργεια του *Focus Group* πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 29 Δεκεμβρίου του 2021 και ώρα 20:00 το βράδυ. Η διαδικασία διήρκεσε δύο ώρες και η κουβέντα ολοκληρώθηκε στις 22:00 το βράδυ. Ο αριθμός των ατόμων που συμμετείχαν ήταν πέντε άτομα, εκ των οποίων ένας άντρας και τέσσερις γυναίκες, οι οποίοι είχαν ήδη συμπληρώσει και το ερωτηματολόγιο της έρευνας. Αξίζει να σημειωθεί, ότι το ποσοστό των ερωτήσεων που έχουν απαντηθεί από γυναίκες υπερτερεί σε σχέση με εκείνο των αντρών. Επιπλέον, για να διατηρηθεί αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού, δημιουργήθηκε μια παρουσίαση σε μορφή *Power Point*, όπου είχαν διατυπωθεί εννέα ερωτήματα. Ο στόχος ήταν να αναπτυχθεί ένας επικοινωνιακός και δομημένος διάλογος, που θα εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο κρίνουν οι νέοι την επικοινωνιακή στρατηγική της πολιτείας και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών για το ζήτημα της πανδημίας.

Ουσιαστικά, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του *World Cafe*, η οποία δημιούργησε ένα κλίμα συνεργατικού διαλόγου ανάμεσα σε μια ομάδα ανθρώπων που έχουν ένα κοινό προβληματισμό σε ένα θέμα συζήτησης. Ωστόσο, να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι ακολουθήθηκε η προκαθορισμένη τακτική της μεθόδου του *World Cafe*, με κάποιες τροποποιήσεις, προκειμένου να εστιαστεί η κουβέντα περισσότερο στα ερωτήματα που χρειάζονταν για την έρευνα. Μέσω αυτής της γόνιμης συνδιαλλαγής απόψεων, έγινε ένα θεμελιώδες *brainstorming*.

Για τους σκοπούς της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε η γλώσσα προγραμματισμού της Python, προκειμένου να δημιουργηθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την επικοινωνιακή στρατηγική της Ελληνικής Πολιτείας στο ζήτημα της πανδημίας. Η τακτική αυτή, συμβάλλει στην ορθότερη εξαγωγή συμπερασμάτων για το αν η επικοινωνιακή πολιτική που ακολούθησαν οι αρχές της χώρας απέδωσε καρπούς.

Με τη χρήση του κώδικα, κύριος σκοπός να αναλυθεί η συχνότητα των λέξεων που χρησιμοποιούνται στις δημοσιεύσεις του Υπουργού Υγείας, καθώς και η βαρύτητα που δόθηκε σε μια τόσο σημαντική κατάσταση για τη χώρα, όπως αυτή της πανδημίας. Στη συνέχεια, ο στόχος ήταν να οπτικοποιηθούν και να παρουσιαστούν ως κομμάτι της παρούσας έρευνας. Πιο συγκεκριμένα έγιναν τα ακόλουθα βήματα που παρουσιάζονται στην παρακάτω εικόνα.

Εικόνα 1: Τα βήματα για την ανάλυση της έρευνας

Παράλληλα, δόθηκε έμφαση στα συναισθήματα που προκαλούσαν οι δημοσιεύσεις του Υπουργού στους χρήστες του Twitter. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργήθηκε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο μέσα στο οποίο αξιολογήθηκε η στρατηγική της επικοινωνίας που ακολούθησε τόσο ο Υπουργός Υγείας, όσο και η Κυβέρνηση γενικότερα.

Έπειτα, αναφορικά με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, πραγματοποιήθηκε μια ανάλυση των ειδήσεων στη σελίδα του *Πρώτου Θέματος*, προκειμένου να εξευρεθεί, η σημαντικότητα που έδιναν τα μέσα στο ζήτημα της πανδημίας. Η επιλογή του Πρώτου Θέματος έγινε καθαρά για λόγους επισκεψιμότητας του site, διότι βρίσκεται ανάμεσα στις δέκα κορυφαίες επιλογές των πολιτών για την καθημερινή τους ενημέρωση. Επίσης, η δομή της ιστοσελίδας ήταν ιδιαίτερα εξυπηρετική για τεχνικούς λόγους στην ανάλυση δεδομένων.

Για τους σκοπούς της έρευνας, έγινε ανάλυση των συναισθημάτων που προκαλούσε στην ελληνική κοινωνία τα tweets του πρώην Υπουργού Υγείας, Βασίλη Κικίλια, καθώς και οι λέξεις που χρησιμοποιούσε για να ενθαρρύνει τον ελληνικό λαό στην αντιμετώπιση της πανδημίας. Για τη συγκεκριμένη έρευνα αξιοποιήθηκε το ψηφιακό εργαλείο της *Google*, το *Collab*, όπου με τη βοήθεια της γλώσσας προγραμματισμού, Python, αναλύθηκαν τα δεδομένα. Προκειμένου τα δεδομένα να γίνουν περισσότερο κατανοητά απ' όλους, χρησιμοποιήθηκε το *Data wrapper*, μέσω του οποίου πραγματοποιήθηκε η οπτικοποίησή τους.

Εκτός από την ποσοτική και ποιοτική έρευνα, πραγματοποιήθηκε και μια βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία βασίστηκε σε άρθρα, βιβλία και ηλεκτρονικές πηγές. Το υλικό που χρειάστηκε ανασύρθηκε από μεγάλες βάσεις δεδομένων, όπως το *Google Scholar*, *Research Gate*, *Genesis Library*, *PubMed* καθώς και σε ιστοσελίδες διεθνών οργανισμών, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Οι βασικότερες λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η διαχείριση κρίσεων, η πανδημία, Covid-19, η επικοινωνιακή στρατηγική και δημόσια υγεία. Ο σκοπός της βιβλιογραφικής έρευνας ήταν να ανασυρθεί υλικό που σχετίζεται με την επικοινωνία στη διαχείριση κρίσεων.

ΜΕΡΟΣ Γ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στις υποενότητες που ακολουθούν, θα παρουσιαστούν διαδοχικά τα αποτελέσματα από τη ποσοτική έρευνα, δηλαδή την έρευνα του ερωτηματολογίου, του focus group και της ανάλυσης δεδομένων μέσω της γλώσσας προγραμματισμού *rython*.

Α. Αποτελέσματα ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω του *Google Forms* και ο διαμοιρασμός του πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 4 Δεκεμβρίου έως 25 Δεκεμβρίου, ενώ στη διαδικασία πήραν μέρος 100 άτομα.

		Πλήθος ατόμων (N)	Ποσοστό (%)
Φύλο	Άνδρας	31	31%
	Γυναίκα	69	69%
Ηλικία	18-25	20	20%
	26-35	38	38%
	36-45	23	23%
	46-55	9	9%
	56-65	4	4%
	66-75	6	6%
	76+	0	0%

Πίνακας 2: Κατανομή των συμμετεχόντων (N=100) ως προς την ηλικία και το φύλο τους

Η ανάλυση του ερωτηματολογίου αποκαλύπτει τη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στην επικοινωνιακή στρατηγική που ακολούθησε η ελληνική Πολιτεία και οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορονοϊού. Στο Παράρτημα Γ' εμφανίζεται η πλήρης μορφή του ερωτηματολογίου, το οποίο στάλθηκε ηλεκτρονικά στο κοινό μέσω e-mail και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, LinkedIn, Twitter).

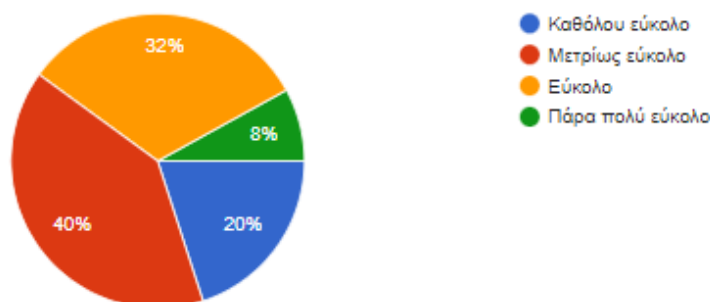
Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει το ποσοστό ανδρών και γυναικών που πήραν μέρος στην έρευνα. Προκύπτει ότι οι γυναίκες που συμμετείχαν ήταν περισσότερες (69%) συγκριτικά με

τους άνδρες (31%). Παράλληλα, η επικρατέστερη ηλικία και στα δύο φύλα ήταν μεταξύ 26-35 ετών. Για αυτό το λόγο το focus group που πραγματοποιήθηκε μετά το ερωτηματολόγιο εστίαζε στο συγκεκριμένο ηλικιακό γκρουπ.

Αναλύοντας τα αποτελέσματα που παρατίθενται στη συνέχεια μέσα από γραφήματα διαφαίνεται, ότι η ελληνική κοινωνία αντιμετώπισε μεγαλύτερη δυσκολία να προσαρμοστεί στα μέτρα, τους περιορισμούς και τη γενικότερη κατάσταση κατά το δεύτερο κύμα της πανδημίας, παρά στο πρώτο. Το γεγονός αυτό, ενδεχομένως να συμβαίνει, διότι κατά το πρώτο κύμα υπήρχε ο φόβος του άγνωστου και οι πολίτες υπάκουαν περισσότερο στα μέτρα της ελληνικής πολιτείας. Ωστόσο, κατά το δεύτερο κύμα, παρατηρείται η ψυχική εξάντληση της κοινωνίας.

Πόσο εύκολο ήταν για εσάς να προσαρμοστείτε στα μέτρα που ανακοίνωσε η Ελληνική Πολιτεία κατά το ΠΡΩΤΟ ΚΥΜΑ της πανδημίας;

100 απαντήσεις

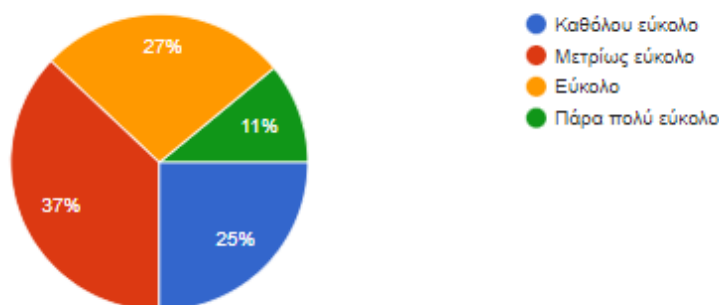

Γράφημα 1: προσαρμογή στα μέτρα της κυβέρνησης κατά το δεύτερο πανδημικό κύμα

Αναφορικά με τη γνώμη των συμμετεχόντων ως προς τα μέτρα που πάρθηκαν από την ελληνική Πολιτεία ήταν σωστά. Όπως παρατηρείται στο γράφημα, οι πλειοψηφία πιστεύει ότι τα μέτρα πρόληψης ήταν από «Μέτρια» έως «Όχι» σωστά, ενώ μόλις το 14% δήλωσε ότι τα μέτρα πρόληψης της ελληνικής πολιτείας ήταν σωστά.

Πόσο εύκολο ήταν για εσάς να προσαρμοστείτε στα μέτρα που ανακοίνωσε η Ελληνική Πολιτεία κατά το ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΥΜΑ της πανδημίας;

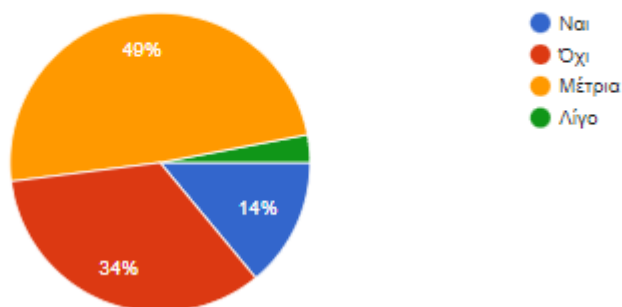
100 απαντήσεις

Γράφημα 2: προσαρμογή στα μέτρα της κυβέρνησης κατά το δεύτερο πανδημικό κύμα.

Θεωρείτε σωστά τα μέτρα πρόληψης που πάρθηκαν από την Ελληνική Πολιτεία;

100 απαντήσεις

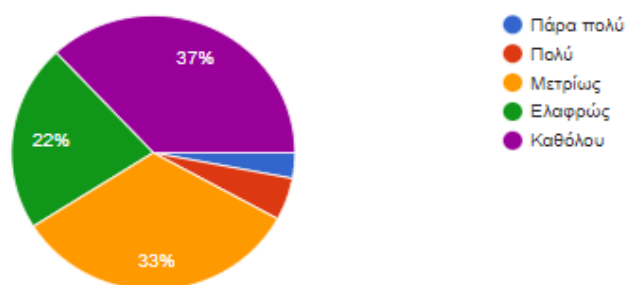

Επιπλέον, ανάμεσα στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της έρευνας, ήταν η αξιολόγηση της επικοινωνιακής διαχείρισης της πανδημίας από την ελληνική πολιτεία. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το αποτέλεσμα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, όπου το 23% θεωρεί τελείως ανεπαρκή την επικοινωνιακή διαχείριση. Διαφαίνεται έτσι μια τάση σύμφωνα με την οποία η ελληνική πολιτεία, καθώς και τα μέτρα που πήρε, δεν κατάφεραν να πείσουν τον ελληνικό λαό για την αποτελεσματικότητά τους.

Παράλληλα, αξιολογώντας το ρόλο των ΜΜΕ σχετικά με την ενημέρωση που παρείχαν για την πανδημία, προκύπτει ότι το 37% των συμμετεχόντων θεωρεί πως τα Μέσα μαζικής Ενημέρωσης δεν βοήθησαν αποτελεσματικά στην ορθή ενημέρωσή τους. Ωστόσο, προτιμούν να ενημερώνονται περισσότερο από επίσημους φορείς, παρά από κάποιο μέσο μαζικής επικοινωνίας.

Η ενημέρωση που λαμβάνετε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σχετικά με την πανδημία είναι βοηθητική:

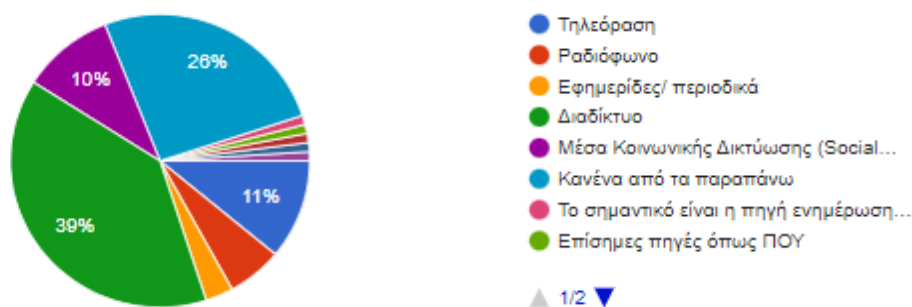
100 απαντήσεις

Γράφημα 3: Ενημέρωση από τα ΜΜΕ για την πανδημία.

Ποιο Μέσο Επικοινωνίας θεωρείτε ότι βοηθά περισσότερο στην ενημέρωση για την πανδημία;

100 απαντήσεις

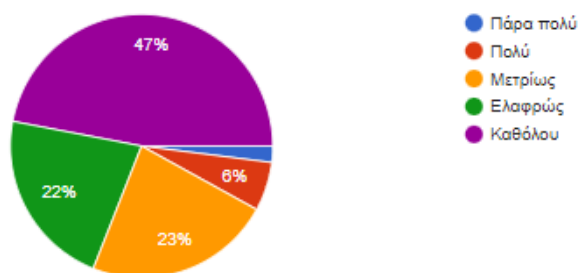

Γράφημα 4: Τα πιο κατάλληλα Μέσα επικοινωνίας στη διάρκεια της πανδημίας

Επιπροσθέτως, στην έρευνα ήταν ζητούμενο να αποτυπωθεί σε ποιο βαθμό η ελληνική κυβέρνηση έχει καταφέρει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της. Δυστυχώς, τα αποτελέσματα καταδεικνύουν, ότι η κοινωνία είναι βαθιά απογοητευμένη από τα μέτρα και την κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, το 41% των πολιτών δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από τα μέτρα που πήρε η πολιτεία για να αντιμετωπίσει την πανδημία. Αντιθέτως, ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 6% , έχει απόλυτη εμπιστοσύνη στην πολιτεία και στις ενέργειες που προέβη για την πανδημία.

Πιστεύετε ότι οι εκπρόσωποι της ελληνικής κυβέρνησης κατάφεραν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών για την υιοθέτηση των μέτρων προστασίας κατά του Κορωνοϊού;

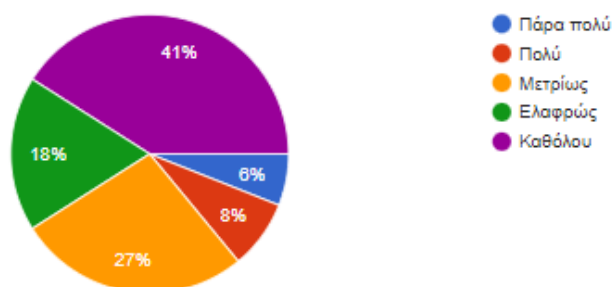
100 απαντήσεις

Γράφημα 5: Το ποσοστό της Εμπιστοσύνης των πολιτών στην ελληνική Κυβέρνηση

Έχετε εμπιστοσύνη στην Ελληνική Πολιτεία και στα μέτρα που πήρε για τη διαχείριση της πανδημίας;

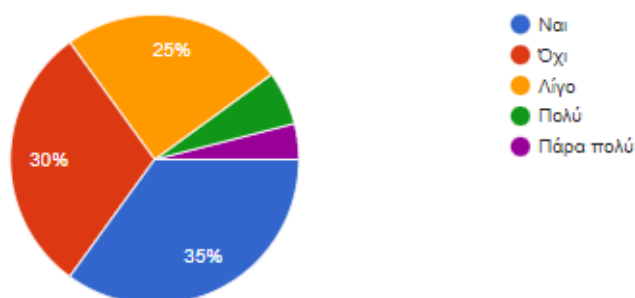
100 απαντήσεις

Γράφημα 6: Η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους εκπροσώπους της ελληνικής κυβέρνησης.

Κατά τη γνώμη σας, η Ελληνική Πολιτεία έλαβε εγκαίρως μέτρα για την καταπολέμηση της πανδημίας;

100 απαντήσεις

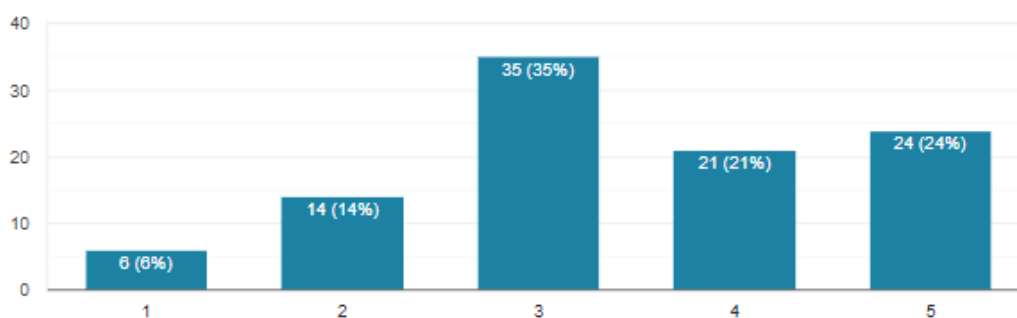

Γράφημα 7: Η ετοιμότητα της ελληνικής κυβέρνησης για την πανδημία.

Στην ερώτηση για το αν η ελληνική πολιτεία ενθάρρυνε τους πολίτες να υιοθετήσουν μια σωστή συμπεριφορά, ότι το 35% απάντησε «Μέτρια», ενώ το 24% απάντησε «Καθόλου». Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων είναι φανερό, ότι παρά τον επικοινωνιακό χειρισμό επικράτησε το συναίσθημα της αβεβαιότητας στην κοινωνία.

Θεωρείτε πως οι οδηγίες και οι πρακτικές της Ελληνικής Πολιτείας σας ενθάρρυναν να υιοθετήσετε συμπεριφορές πρόληψης και προστασίας;

100 απαντήσεις

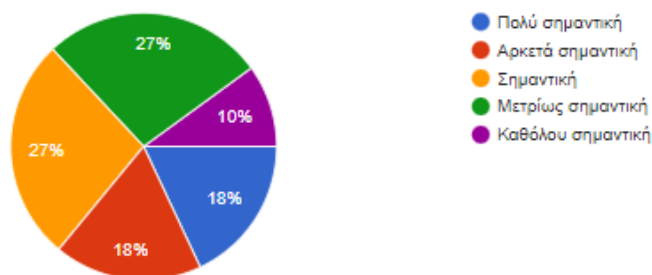
Γράφημα 8: Οι πρακτικές της ελληνικής πολιτείας και ο βαθμός ικανοποίησης των πολιτών.

Στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, αποτυπώθηκαν και ερωτήσεις σχετικά με την Κοινωνία των Πολιτών, το έργο της και αν οι πολίτες δείχνουν εμπιστοσύνη απέναντι σε αυτή. Αυτό που παρατηρήθηκε είναι το γεγονός, ότι αρκετοί δεν γνώριζαν το έργο που έχουν κάνει οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί, ότι στο ερωτηματολόγιο υπήρχε ειδικό πεδίο, όπου εξηγούσε τον ορισμό της Κοινωνίας των πολιτών, για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες στη διαδικασία συμπλήρωσης της φόρμας.

Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ποιο βαθμό θεωρούν σημαντική τη βοήθεια της Κοινωνίας των Πολιτών. Το 27% των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, θεωρεί ότι είναι «σημαντική» η αρωγή των φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών, ενώ μόλις το 10% πιστεύει ότι ήταν «καθόλου σημαντική».

Πόσο σημαντική θεωρείτε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Πολιτών στην αντιμετώπιση της πανδημίας;

100 απαντήσεις

Γράφημα 9: Η σημαντικότητα της ΚτΠ στην πανδημία.

Στο τέλος του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες έπρεπε να απαντήσουν σε μια ερώτηση ανοιχτού τύπου, στην οποία καλούνταν να προτείνουν τρόπους που θα μπορούσαν οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών να συμβάλλουν για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Το 27% θεωρούσαν, ότι η παροχή ιατροφαρμακευτικού υλικού, καθώς και η διενέργεια rapid test σε

ευάλωτες ομάδες είναι πολύ σημαντική και με αυτόν τον τρόπο οι φορείς αυτοί βοηθούν σημαντικά στην πανδημία. Παράλληλα, προτάθηκε η δημιουργία ψυχολογικών σεμιναρίων, ώστε να στηρίξουν τους πολίτες ύστερα από μια περίοδο που επέφερε ψυχολογική πίεση και άγχος εξαιτίας του εγκλεισμού. Ακόμα, η παροχή βοήθειας στο σπίτι σε ηλικιωμένους ή άτομα που χρήζουν ειδικής μεταχείρισης θα λειτουργούσε υποστηρικτικά στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

Επιπροσθέτως, υποστηρίζεται ότι η κοινωνία των πολιτών θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην επικοινωνιακή προώθηση των μέτρων προστασίας κατά του Covid-19, καθώς και στην εμβολιαστική καμπάνια. Εκτός από αυτό, θα λειτουργούσε με βοηθητικό τρόπο, να διαμορφώσει και να υλοποιήσει ορισμένα webinars για τη σωστή εφαρμογή των μέτρων προστασίας. Η συνεργασία με ορισμένους γιατρούς σε αυτά τα webinars θα ήταν κομβική στην σωστή ενημέρωση και στην αποτελεσματικότερη τήρηση των μέτρων προστασίας από τους πολίτες. Επίσης, οι συμμετέχοντες (το 27%) θεωρούν, ότι η κοινωνία των πολιτών θα έπρεπε να εξασφαλίσει την Συνταγματική και Δημοκρατική εφαρμογή των μέτρων στην κοινωνία, με σκοπό να ασκήσει μιας μορφής πίεσης στο Ελληνικό σύστημα, ώστε να πάρει ουσιαστικά και αναγκαία μέτρα για την προστασία των πολιτών, όπως η ενδυνάμωση και οργάνωση του συστήματος υγείας, η πρόσληψη νοσηλευτικού και ιατρικού προσωπικού, η σωστή ενημέρωση προς τους πολίτες και η χρηματοδότηση νοσοκομείων για τη δημιουργία ΜΕΘ.

B. Αποτελέσματα Focus Group

Κατά τη διενέργεια του focus group αναδύθηκαν ορισμένες προτάσεις από τους συμμετέχοντες, οι οποίες αξίζει να αναφερθούν. Ξεκινώντας τη συζήτηση, τέθηκε ως ερώτημα στους συμμετέχοντες, για ποιους λόγους θεωρούν ότι δεν πήγε καλά η διαχείριση της πανδημίας κατά το πρώτο κύμα. Παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον οι απόψεις που ειπώθηκαν, καθώς οι ερωτηθέντες συμφώνησαν στο μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης μεταξύ τους. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν, ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας είναι ανεπαρκές με αποτέλεσμα να μην έχει τα κατάλληλα μέσα για να διαχειριστεί την πανδημία. Ακόμα, το δεύτερο πολύ σημαντικό σφάλμα της ελληνικής πολιτείας, κατά τη γνώμη των συμμετεχόντων, είναι πως δεν προσπάθησε να «χτίσει» σχέση εμπιστοσύνης με τους πολίτες, ούτε έχει καταρτίσει το προσωπικό των παραδοσιακών ΜΜΕ με τον σωστό τρόπο, προκειμένου να παρέχουν έγκυρη πληροφόρηση.

Παράλληλα, αναφέρθηκε ότι στο δεύτερο κύμα, η ελληνική πολιτεία δεν άδραξε την ευκαιρία να διδαχθεί από τη διαχείριση του πρώτου κύματος. Συγκεκριμένα, όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν, ότι δεν έγιναν επιπλέον προσπάθειες αναβάθμισης του Ε.Σ.Υ από την ελληνική πολιτεία, ώστε να πείσει τους πολίτες, ότι πράγματι έχουν επενδυθεί χρήματα και χρόνος για τη βελτίωση του συστήματος υγείας. Επιπροσθέτως, η επιλογή να εκθρονίσουν από εκπρόσωπο ενημέρωσης έναν επιστήμονα, τον Σωτήρη Τσιόρδα και να εναποθέσουν όλη τη διαδικασία στον Υφυπουργό Πολιτικής Προστασίας, Νίκο Χαρδαλιά, προκαλεί διχασμό στην κοινωνία και ουσιαστικά αρχίζει να κλονίζεται και η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στην πολιτεία και τους θεσμούς της. Επίσης, η ελληνική πολιτεία εναπόθεσε το βάρος της αντιμετώπισης της πανδημίας στην ατομική ευθύνη κάθε πολίτη, παρά στη συλλογική.

Επομένως, οι κύριοι λόγοι που η διαχείριση της πανδημίας πήρε διαφορετική τροπή ήταν οι εξής: Πρώτον, η επιλογή των μέσων για την επικοινωνιακή καμπάνια ενδεχομένως να μην ταίριαζε στο μήνυμα που επιθυμούσε η ελληνική κυβέρνηση να επικοινωνήσει. Επιπλέον, η πολιτεία δεν έλαβε υπόψη, ότι η Ελλάδα εντοπίζεται στις πρώτες θέσεις των χωρών που δεν εμπιστεύονται σε μεγάλο βαθμό τα μέσα, την ίδια στιγμή που στην περίπτωση της πανδημίας, το κύριο βάρος της επικοινωνιακής στρατηγικής είχαν αναλάβει οι τηλεοπτικοί σταθμοί. Δεύτερον, σε μια επικοινωνιακή στρατηγική είναι θεμιτό να έχει οριοθετηθεί εξ αρχής το κοινό-στόχος που σκοπεύει να απευθυνθεί, καθώς επίσης να πραγματοποιηθεί μια ενδελεχής έρευνα γύρω από το κοινό αυτό, ώστε να εντοπιστούν τα χαρακτηριστικά του. Τρίτον, τα όρια της τακτικής της επικοινωνιακής στρατηγικής είναι χρήσιμο να αναφέρονται στο αρχικό στάδιό της, προκειμένου να καθορίζεται και ο στόχος της. Στην περίπτωση της πανδημίας, δεν έχει οριστικοποιηθεί, εάν ο πυρήνας της στρατηγικής είναι η ατομική ευθύνη ή η επιβολή ποινής για συμμόρφωση. Τέταρτον, στο πεδίο του δημοσίου λόγου, ο εμβολιασμός όντας ένα καινοτόμο εργαλείο αντιμετώπισης της πανδημίας, εξελίχθηκε σε μήλο της έριδος ανάμεσα στους πολίτες και τα πολιτικά πρόσωπα.

Επιπροσθέτως, η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους θεσμούς και την πολιτεία διαταράσσεται από ορισμένα περιστατικά που προκύπτουν. Συγκεκριμένα, το ποσό των 20.000.000 ευρώ που δόθηκε από την ελληνική κυβέρνηση στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αποτέλεσε ίσως το έναυσμα της σύγχυσης που δημιουργήθηκε στην κοινωνία αναφορικά με την αξιοπιστία προς τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και της Πολιτείας. Οι πολίτες αναλογιζόμενοι την κρίσιμη κατάσταση που επικρατεί στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, νιώθουν ανασφάλεια όταν το κράτος δεν επενδύει στον τομέα της υγείας σε μια περίοδο που χρήζει έκτακτης ανάγκης. Επίσης, η επιβολή του προστίμου σε περίπτωση μη τήρησης της απαγόρευσης κυκλοφορίας ανέσυρε στην επιφάνει το ζήτημα της ταξικής ανισότητας της κοινωνίας, διότι το ποσό ήταν σχετικά χαμηλό και τα πιο ευκατάστατα στρώματα της κοινωνίας μπορούσαν να υπερβούν τους κανόνες και σε περίπτωση εντοπισμού από τις Αρχές να καταβάλουν το ανάλογο ποσό της ποινής.

Ακόμα, η επιλογή επιστημόνων στην καθημερινή ενημέρωση των πολιτών κατά τη διάρκεια του πρώτου πανδημικού κύματος, το χιούμορ που χρησιμοποιήθηκε σε ορισμένα τηλεοπτικά σποτ, τα έγκαιρα μέτρα που ελήφθησαν στο ξέσπασμα της πανδημίας και τέλος η διαφημιστική καμπάνια στα ΜΜΜ, με το χαρακτηριστικό σύνθημα «Είναι στο χέρι σου!», αποτέλεσαν κομβικά σημεία στην επικοινωνιακή στρατηγική της ελληνικής πολιτείας.

Συμπληρωματικά, οι συμμετέχοντες ανέφεραν στις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και πως οι άστεγοι δεν έχουν συμπεριληφθεί στη διαδικασία ενημέρωσης για τον εμβολιασμό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του ισχυρισμού αποτελεί η περίπτωση ενός αστέγου τοξικομανή, ο οποίος λαμβάνοντας ένα χρηματικό ποσό κάθε φορά, εμβολιάζονταν στη θέση άλλων πολιτών. Ο συγκεκριμένος άνθρωπος εμβολιάστηκε δέκα φορές με το μονοδοσικό εμβόλιο της εταιρείας Johnson. Το παραπάνω περιστατικό φανερώνει, ότι ενδεχομένως δεν πραγματοποιήθηκε κατάλληλη ενημέρωση των ευάλωτων ομάδων σχετικά με την πανδημία.

Επιπλέον, είναι φρόνιμο να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους δεν σημειώθηκαν υψηλά ποσοστά εμβολιασμού. Οι κυριότερες αιτίες εντοπίζονται στην επικοινωνιακή στρατηγική της ελληνικής πολιτείας, στην κοινοποίηση των οδηγιών προς τους πολίτες και στην εκπαίδευσή τους, ώστε να αποκτήσουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη προς την επιστήμη.

Αξίζει να τονιστεί και η συμβολή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας με τα διαθέσιμα μέσα που διέθεταν. Πιο συγκεκριμένα, παρείχαν δωρεάν

ιατροτεχνολογικό υλικό, καθώς επίσης και έμπρακτη στήριξη με εθελοντές- γιατρούς, οι οποίοι διενεργούσαν δωρεάν rapid tests σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να αναφερθεί η επικοινωνιακή δράση της ΜΚΟ ActionAid, η οποία διοργάνωσε και συνεχίζει να οργανώνει καμπάνιες ευαισθητοποίησης των πολιτών με στόχο τη συγκέντρωση χρημάτων ή έμπρακτης στήριξης σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη την περίοδο της πανδημίας. Τον Μάρτιο του 2020 τα γραφεία της ActionAid, ανέστειλαν τη λειτουργία τους εξαιτίας της εξάπλωσης της πανδημίας. Παρόλα αυτά, συνέχισε το έργο της διαδικτυακά παρέχοντας τηλεφωνική ενημέρωση σχετικά με τα μέτρα για την πρόληψη και την προστασία, ψυχολογική υποστήριξη με βιντεοκλήση, καθώς και μαθήματα εκπαίδευσης προς κάθε ενδιαφερόμενο.

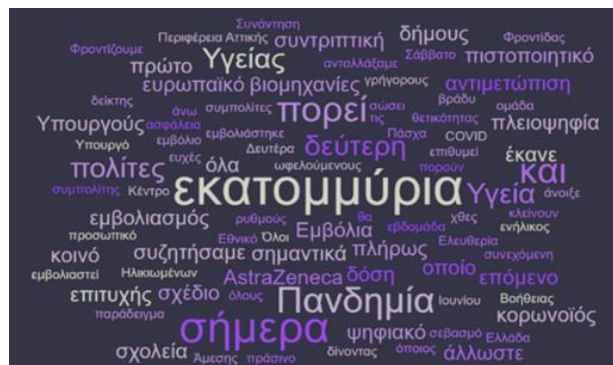
Είναι εμφανές, ότι οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών βοήθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας, τόσο σε επίπεδο επικοινωνιακό, όσο και με άμεσες δράσεις. Κατά τη διαδικασία του focus group ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να προτείνουν κάποιες επιπλέον δράσεις που θα μπορούσαν να κάνουν οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών για την αντιμετώπιση της πανδημίας σε επικοινωνιακό επίπεδο. Οι προτάσεις που διατυπώθηκαν ήταν ενδιαφέρουσες και καινοτόμες. Ανάμεσα σε αυτές προτάθηκαν ενέργειες παρόμοιες με εκείνη της ActionAid που αναφέρθηκε παραπάνω. Επίσης, δεδομένου ότι οι ΜΚΟ έχουν λίστες με τους αστέγους, θα μπορούσαν να τους επισκέπτονται και να τους ενημερώνουν για την πανδημία του Covid-19. Ταυτόχρονα, οι ΜΚΟ που έχουν ως κύρια ασχολία τη φροντίδα μεταναστών στη Λέσβο, μπορούν να επισκεφτούν τις δομές και με τη βοήθεια διερμηνέα να ενημερώσουν αυτούς τους ανθρώπους, τόσο για την πανδημία, όσο και για το ζήτημα του εμβολιασμού. Συγκεκριμένα, είναι σκόπιμο να παρουσιαστούν οι θετικές πλευρές, οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι, αλλά και την προστασία που προσφέρει ο εμβολιασμός.

Συνεχίζοντας στο τελευταίο ερώτημα που συζητήθηκε με την πενταμελή ομάδα, προτάθηκαν κάποιες επιπλέον ενέργειες που θα μπορούσε να λάβει η ελληνική πολιτεία, προκειμένου να αντιμετωπίσει την πανδημική κρίση. Έτσι, δόθηκε έμφαση στο γεγονός ότι η επιστημονική κοινότητα πρέπει να αναλάβει τα ηνία της ενημέρωσης προς τους πολίτες, ώστε να πειστούν για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά του. Ίσως, η επιβολή προστίμου σε ανεμβολίαστους πολίτες άνω των 60 ετών να επιφέρει τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που επιθυμεί η πολιτεία. Επιπλέον, η κοινωνία χρειάζεται εκπροσώπους, οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι να πραγματοποιούν το καλύτερο δυνατό για τους πολίτες. Είναι φανερό, ότι οι ίδιοι οι πολίτες επιθυμούν να επενδύονται κονδύλια για την ενίσχυση του Ε.Σ.Υ, με σκοπό την ομαλότερη λειτουργία του. Επίσης, η αύξηση των ΜΜΜ, για τη διευκόλυνση της μετακίνησης των πολιτών και η καθολική χρήση μάσκας αποτελούν βασικά μέτρα που πρέπει να λάβει η πολιτεία, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες. Τα μέτρα αυτά βοηθούν πέρα από το πρακτικό κομμάτι της καθημερινότητας, ακόμα και στην καλύτερη επικοινωνιακή στρατηγική που μπορεί να χαράξει η πολιτεία. Είναι σαφές, ότι η κοινωνία και οι άνθρωποί της αναζητούν, πέρα από τις υποσχέσεις, μέτρα που θα εφαρμόζονται και θα τηρούνται τόσο από τους ίδιους, όσο και από την Κυβέρνηση.

Γ. Συλλογή δεδομένων με τη βοήθεια της python

1) Ανάλυση συναισθημάτων στο Twitter του Υπουργού Υγείας

Όπως διαφαίνεται από την μελέτη και την οπτικοποίηση του σύννεφου λέξεων (word cloud), ο τότε Υπουργός Υγείας αναφέρεται στην πανδημία, στον εμβολιασμό και στο πρόγραμμα «Ελευθερία» προσπαθώντας να πείσει τον ελληνικό λαό να εμβολιαστεί όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Παράλληλα, αξίζει να τονιστεί ότι η ύπαρξη επίσημων λογαριασμών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η συνεχής ενημέρωση αυτών, από πρόσωπα κύρους και εξουσίας, δημιουργεί προς τους πολίτες το αίσθημα της οικειότητας. Επομένως, η παρουσία πολιτικών προσώπων στα social media αποτελεί ένα μέρος από την επικοινωνιακή στρατηγική τους, ώστε να πλησιάσουν περισσότερο τους πολίτες και να κερδίσουν σιγά-σιγά την εμπιστοσύνη τους.

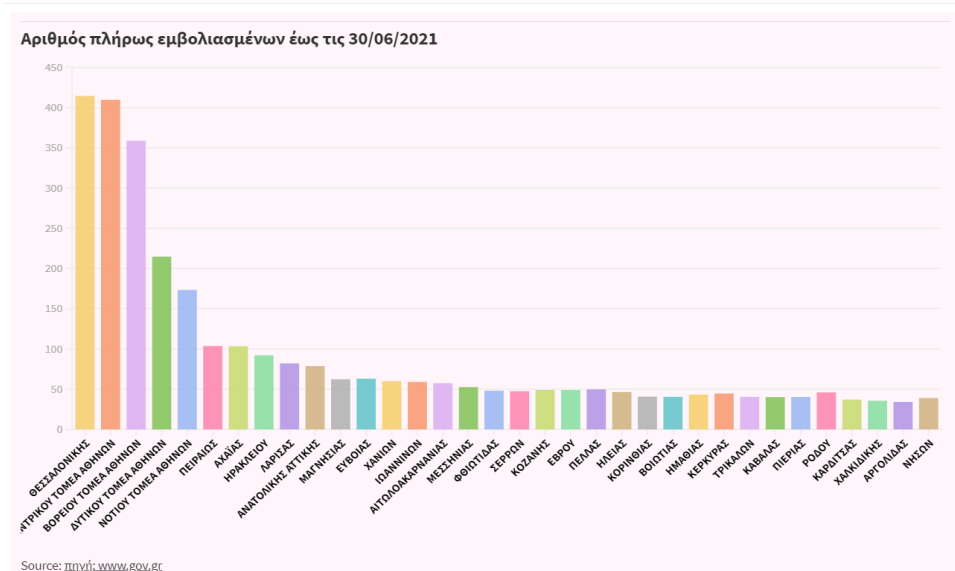

Εικόνα 2 WordCloud των συχνότερων λέξεων που χρησιμοποιούσε ο Υπουργός Υγείας στο Twitter

1) Ανάλυση δεδομένων για τα MME

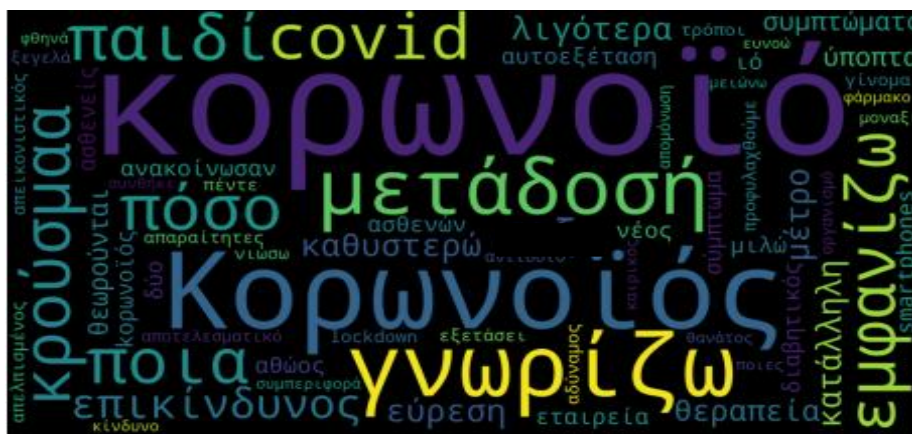
Στη συνέχεια, ακολουθεί η απεικόνιση του ποσοστού των πλήρως εμβολιασμένων ανά περιφερειακές ενότητες, έως και τις 30/06/2021. Αυτό που είναι εμφανές είναι, ότι στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη τα ποσοστά των εμβολιασμών είναι υψηλά, ενώ οι επαρχιακές πόλεις κινούνται ακόμα σε χαμηλά επίπεδα. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί, ότι οι μεγάλες πόλεις συγκεντρώνουν μεγαλύτερο πληθυσμό, επομένως είναι

φυσικό να παρατηρείται σε αυτές μεγαλύτερος αριθμός εμβολιασμών (>400). Παρόλα αυτά, βάσει των δεδομένων που λήφθηκαν από τη σελίδα της κυβέρνησης και στη συνέχεια οπτικοποιήθηκαν μέσω του Datawrapper, φαίνεται ότι η ελληνική πολιτεία πρέπει να συνεχίσει το επικοινωνιακό της έργο, για να καταφέρει να υλοποιήσει το πρόγραμμα «Ελευθερία» με επιτυχία.

Γράφημα 10: Αριθμός πλήρως εμβολιασμένων έως τις 30/06/2021, πηγή δεδομένων: gov.gr

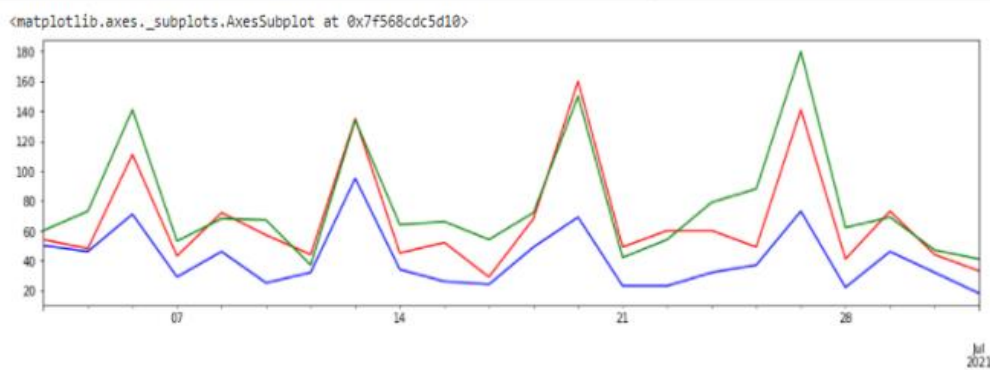
Όπως, παρατηρείται, η αναφορά στην πανδημία το 2020 ήταν πολύ έντονη στην καθημερινή θεματολογία της ιστοσελίδας, αφού απασχολήθηκε και συνεχίζει να απασχολεί την επικαιρότητα. Είναι φανερό, όπως διαπιστώνεται από το σύννεφο λέξεων (WordCloud), ότι στα άρθρα γίνονται αναφορές γύρω από το ζήτημα του covid-19. Πιο συγκεκριμένα, οι λέξεις «κρούσματα», «κορονοϊός», «συμπτώματα», «θεραπεία», «επικίνδυνος», “lockdown” κυριαρχούν στο WordCloud φανερώνοντας, ότι ήταν το θέμα που απασχόλησε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Εικόνα 3: Wordcloud- Οι συχνότερες λέξεις που χρησιμοποιεί "Το Πρώτο Θέμα" στις δημοσιεύσεις του κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε ανάλυση συναισθημάτων των άρθρων του Πρώτου Θέματος κατά το ίδιο χρονικό διάστημα με τη βοήθεια της Pytho. Στο γράφημα απεικονίζεται η διακύμανση των συναισθημάτων των χρηστών του Twitter τους μήνες Μάιο και Ιούνιο. Πιο αναλυτικά, η πράσινη γραμμή δείχνει τη θετικότητα, η κόκκινη την αρνητικότητα, ενώ η μπλε τα ουδέτερα συναισθήματα. Όπως διαφαίνεται η πράσινη γραμμή προηγείται ελαφρώς και

αυτό οφείλεται στο γεγονός, ότι το διάστημα της ανάλυσης συναισθημάτων (Μάιος και Ιούνιο του 2020), η πανδημία κινούνταν προς ύφεση και η πολιτεία έδινε σταδιακά στους πολίτες μεγαλύτερη ευελιξία και περισσότερες ελευθερίες, συγκριτικά με την περίοδο που είχε προηγηθεί.

Εικόνα 4: Απεικόνιση της διακύμανσης συναισθημάτων των πολιτών κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας. πηγή: Πρώτο Θέμα

ΜΕΡΟΣ Δ: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παραπάνω μελέτη αποτέλεσε πηγή επιπρόσθετης έρευνας και έδωσε το έναυσμα αναφορικά με το ζήτημα της επικοινωνιακής στρατηγικής της πανδημίας από την πλευρά της ελληνικής πολιτείας και της Κοινωνίας των Πολιτών. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από όλα τα μεθοδολογικά εργαλεία της ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας δύνανται να αξιοποιηθούν κατάλληλα λαμβάνοντας προληπτικό χαρακτήρα στους τομείς της υγείας σε περιόδους κρίσεων. Συνοπτικά, τα αποτελέσματα των ερευνών αποτυπώνουν τις ιδιαίτερες ανάγκες και την οπτική του κοινού έναντι της επικοινωνιακής στρατηγικής των φορέων, καθώς και την ανάγκη για οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης με την ελληνική πολιτεία και την Κοινωνία Των Πολιτών.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις όπως διατυπώθηκαν από το focus group γίνεται μια ενδελεχής διερεύνηση των παραγόντων που επιδρούν προληπτικά στον πληθυσμό και ενισχύουν την προσπάθεια για την χάραξη των πολιτικών και των στρατηγικών στην επικοινωνία της υγείας. Οι προτάσεις συνοψίζονται στην ανάγκη «χτισίματος» εμπιστοσύνης που προκύπτει μέσα από μια διαρκή συνεργασία μεταξύ πολιτείας και κοινωνίας των πολιτών και έγκειται στην ολοένα και συχνότερη ενημέρωση από την επιστημονική κοινότητα. Επιπρόσθετα, είναι φρόνιμη η εκ των προτέρων οργάνωση επικοινωνιακής στρατηγικής που στηρίζεται σε πρωτοβουλίες και δράσεις, αφενός για την αντιμετώπιση της πανδημίας και αφετέρου για την ενίσχυση του αισθήματος εμπιστοσύνης στους πολίτες.

Η επικοινωνιακή στρατηγική, για την περίπτωση της αντιμετώπισης της πανδημίας και της απόκτησης εμπιστοσύνης των πολιτών, είναι φρόνιμο να έχει θεμέλια σε αξίες όπως η συνέπεια και η αξιοπιστία, καθώς οι πολίτες τείνουν να δείχνουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη απέναντι στους δημόσιους λειτουργούς υγείας, παρά σε εκπροσώπους της Κυβέρνησης (Biosecur Bioterror. 2013). Ταυτόχρονα, να πραγματοποιείται μια συνεχής προσπάθεια βελτίωσης και αναπροσαρμογής στους αρχικούς σκοπούς όταν αυτό απαιτείται.

Στο παραπάνω πλαίσιο δύνανται να αξιοποιηθούν ενδεικτικά μοντέλα που προκύπτουν από τις οδηγίες του Αμερικανικού Κέντρου Ελέγχου Λοιμώξεων για τις επιδημικές εκρήξεις. Πιο συγκεκριμένα, το Αμερικανικό Κέντρο διαμόρφωσε βασικούς πυλώνες, όπου κάθε κρίση κατηγοριοποιείται αναλόγως τις υφιστάμενες συνθήκες. Αναφορικά με το ζήτημα της εγκυρότητας, προτείνεται η πληροφόρηση από πρόσωπα υψηλού κύρους που σχετίζονται με τον χώρο της υγείας, λαμβάνοντας το ρόλο της αυθεντίας (CDC,2020). Παράλληλα, προτείνεται από το Αμερικανικό Κέντρο, η ύπαρξη μιας επιστημονικής και εμπειρικής τεκμηρίωσης όλων των κοινοποιημένων μηνυμάτων που διαβιβάζονται και ταυτόχρονα η ύπαρξη επίγνωσης ως κεντρικό κομμάτι της επικοινωνιακής διαχείρισης μια επιδημικής κρίσης.

Ιδιαίτερη μνεία χρειάζεται στις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ) κατά την αρχή της πανδημίας όπου έδωσε έμφαση σε δύο βασικά ζητήματα: της υπερ-πληροφόρησης και του κοινωνικού στιγματισμού αναφορικά με τον νέο ιό. Για το φαινόμενο της υπερ-πληροφόρησης, η αντίκρουση ψευδών ειδήσεων (fake news) και πληροφοριών έχει ιδιαίτερη σημασία(WHO, 2020). Κάθε κανάλι επικοινωνίας που λειτουργεί ως δίαυλος επικοινωνίας, οφείλει να παρέχει τεκμηριωμένες πληροφορίες. Με αυτόν τον τρόπο, η κοινότητα γίνεται μέρος στην προσπάθεια για τη μείωση της εξάπλωσης της πανδημίας (WHO,2020).

Από τα αποτελέσματα των ποσοτικών και ποιοτικών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα διαφαίνεται ότι τμήμα των δράσεων της ελληνικής Πολιτείας δεν έγινε αντιληπτό από αρκετούς πολίτες.

Για παράδειγμα, όσον αφορά τις επικοινωνιακές δράσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της πανδημίας προτάθηκαν η αξιοποίηση των διαθέσιμων Ψηφιακών Μέσων για την ορθή πληροφόρηση των πολιτών, διοχετεύοντας τις πληροφορίες σε όλα τα κανάλια επικοινωνίας και διαμορφώνοντας την πληροφορία με βάση το κοινό-στόχος στο οποίο απευθύνεται. Τα μέσα μαζικής μεταφοράς μπορούν να αξιοποιηθούν κατάλληλα με την ανάρτηση αφισών στους συρμούς και στους γύρω χώρους με ενημερωτικό υλικό για την πανδημία. Ομοίως μπορούν να χρησιμοποιηθούν οθόνες που υπάρχουν εντός των χώρων αναμονής στα μέσα μεταφοράς (π.χ. αποβάθρες του Μετρό), όπου μπορούν να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση του κοινού με την προβολή του αντίστοιχου ενημερωτικού υλικού.

Αναφορικά με τα τεχνικά και επικοινωνιακά εργαλεία διαφαίνεται και ο ρόλος των κοινωνικών δικτύων σε περιόδους κρίσεων. Παράλληλα, μέσω του focus group αναδείχθηκε ο τρόπος που αντιδρούν οι νεότεροι άνθρωποι στις στρατηγικές επικοινωνίας για το ζήτημα της πανδημίας.

Αυτό που προκύπτει από τα παραπάνω ως ανάγκη είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου ολιστικού σχεδίου επικοινωνιακής ευαισθητοποίησης, το οποίο θα έχει διάρκεια στον χρόνο, θα αναπροσαρμόζεται με βάση τα υγειονομικά δεδομένα (π.χ. διαφορετική επικοινωνιακή διαχείριση χρειάζεται στην έναρξη ενός επιδημικού φαινομένου και διαφορετική στη φάση αποδόμησης), θα χαρακτηρίζεται από τις αρχές της διαφάνειας, της συμπερίληψης και θα είναι κατανοητό από το σύνολο του πληθυσμού ανάλογα με τις επιμέρους ανάγκες του (π.χ. ΑΜΕΑ, ΛΟΑΤΚΙ, προσφυγικοί πληθυσμοί).

Τα μέσα και ο ρόλος τους στη διαδικασία διαμόρφωσης αντιλήψεων δύνανται να εξεταστούν λεπτομερώς, προκειμένου να γίνει μια επιστημονική προώθηση της συμμόρφωσης με τα μέτρα κατά της εξάπλωσης της πανδημίας και της υιοθέτησης συμπεριφορών πρόληψης.

Ένα ιδιαίτερο εύρημα που χρήζει επιπλέον μελέτης κατά τη διάρκεια της πανδημίας απέναντι στα μέτρα που έχει επιβάλλει η ελληνική κυβέρνηση αποτελεί το κλίμα δυσπιστίας που επικράτησε, το οποίο εντάθηκε μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου κύματος. Εκτιμάται, ότι στην αντιμετώπιση της κρίσης δόθηκε μεγαλύτερο βάρος στο επικοινωνιακό κομμάτι, παρά σε έμπρακτες τακτικές, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός μεγαλύτερου χάσματος ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και τους πολίτες ως προς τα μέτρα διαχείρισης της πανδημίας.

Η στρατηγική επικοινωνία αποτελεί εργαλείο διαχείρισης και αντιμετώπισης μια κρίσης, ενώ παράλληλα «χτίζει» γερές βάσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των διαχειριστών της κρίσης και των πολιτών (Φραγκομίχαλος Κ., 1993). Σε κάθε περίπτωση, ο τρόπος που χρησιμοποιείται κάθε εργαλείο είναι ζωτικής σημασίας στην αντιμετώπιση μιας κρίσης. Για παράδειγμα, μια οργανωμένη επικοινωνιακή στρατηγική μπορεί να προλάβει την επερχόμενη κρίση ή ακόμα και να τη αντιμετωπίσει με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφευχθούν τυχόν απώλειες.

Επιπροσθέτως, στην επικοινωνιακή στρατηγική του πρώτου κύματος από την πλευρά της ελληνικής πολιτείας διαπιστώνεται (βλ. αποτελέσματα ερωτηματολογίου), ότι οι πολίτες έδειξαν ανταπόκριση στις εκκλήσεις της κυβέρνησης και στην τήρηση των μέτρων που επιβλήθηκαν. Παρατηρώντας τον τρόπο επικοινωνίας του Πρωθυπουργού, φαίνεται ότι προσπάθησε να παρουσιάσει την πανδημική κρίση, ως μια πολεμική κατάσταση, στην οποία όλοι οι πολίτες όφειλαν να είναι ενωμένοι για να αντιμετωπίσουν τον κοινό εχθρό (Ασπριάδης, 2020). Για να καταφέρει να καλλιεργήσει το κλίμα της ενότητας του λαού, χρησιμοποιούσε αρκετά συχνά στο λόγο του ρήματα σε πρώτο πληθυντικό πρόσωπο. Παράλληλα, το πλαίσιο της «ατομικής ευθύνης» που διαμορφώθηκε την περίοδο του πρώτου κύματος, αποτέλεσε ένα επικοινωνιακό μέσο με το οποίο η κυβέρνηση στόχευε στην τήρηση των μέτρων προστασίας από τους πολίτες.

Κατά το πρώτο κύμα, η ελληνική κυβέρνηση είχε επιλέξει να επικοινωνεί τα μηνύματά της προς το κοινό μέσα από συγκεκριμένους εκπροσώπους· τον Πρωθυπουργό, τον Υφυπουργό διαχείρισης κρίσεων (Ν. Χαρδαλιά) και από τον Καθηγητή Παθολογίας (Σ. Τσιόρδα). Η τακτική αυτή βοήθησε στη δόμηση μεγαλύτερης αξιοπιστίας από τους πολίτες προς τους διαχειριστές της κρίσης.

Αντιθέτως, κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύματος η κατάσταση διαφοροποιήθηκε. Οι κύριοι παράγοντες που διαφοροποίησαν την κατάσταση ήταν η καθυστερημένη επιβολή μέτρων αναφορικά με την αναστολή λειτουργίας της εστίασης και νυχτερινών μαγαζιών, λόγω της υπέρμετρης πίεσης στο εθνικό σύστημα υγείας, καθώς και η ριζική αλλαγή στην καθημερινή ενημέρωση προς τους πολίτες, η οποία τροποποίησε σε μεγάλο βαθμό την επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημικής κρίσης. Αυτό που προκύπτει από τα παραπάνω είναι η κυριαρχία του αισθήματος της ανασφάλειας των πολιτών, καθώς και ο κλονισμός της αναξιοπιστίας τους προς τους εκπροσώπους της κυβέρνησης, λόγω της αποδυνάμωσης των μηνυμάτων που προβάλλονταν. Είναι φρόνιμο να τονιστεί, ότι στην καθημερινή ενημέρωση τα πρόσωπα που μετέφεραν τις ειδήσεις στον ελληνικό λαό δεν ήταν σταθερά, ενώ σιγά σιγά διεκόπη και η τακτική ενημέρωση.

Παράλληλα, κατά την τρίτη φάση του πανδημικού κύματος, δεν παρατηρείται κάποια μεγάλη αλλαγή στην επικοινωνιακή στρατηγική. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι η εφαρμογή ενός

πακέτου μέτρων νομιμοποίησης που είχε εφαρμοστεί σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντιστοίχως ακολούθησε και η Ελλάδα.

Λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα της πανδημίας, θα ήταν φρόνιμη η παρακολούθηση του περιεχομένου των ειδήσεων που προωθούνται προς τους πολίτες. Ταυτόχρονα, οι δημόσιοι λειτουργοί οφείλουν να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι σε επίπεδο επικοινωνίας. Ο σκοπός είναι να υπάρχει μια συνεχής ενημέρωση, η οποία θα παρέχει ολοκληρωμένη πληροφόρηση για τον ιό και τα μέτρα πρόληψης, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ευνοϊκές αλλαγές στη συμπεριφορά των πολιτών.

Συμπερασματικά, παρατηρείται μια ολοφάνερη αλλαγή στην επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας μετά το δεύτερο κύμα, η οποία προκαλεί τριγμούς στο ζήτημα της εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι στην κυβέρνηση και τη διαχείριση της πανδημίας από την ίδια (Aspriadis N. ,2021).

Εκτιμάται λοιπόν, όπως αποτυπώνεται και από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στο Focus Group και την ανάλυση των συναισθημάτων στο Twitter (βλ. *Εικόνα 13*), ότι ένα κομμάτι της κοινωνίας δεν γνωρίζει τις κινήσεις της ελληνικής πολιτείας και τις δράσεις των Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας και την υποστήριξη των πολιτών. Επίσης, παρατηρείται ότι το κλίμα αναξιοπιστίας και ανασφάλειας που δημιουργήθηκε μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και των πολιτών άφησε χώρο, ώστε να αναπτυχθούν θεωρίες συνωμοσίας. Επομένως, οι επικοινωνιακές κινήσεις είχαν άμεσο αντίκτυπο στη συνολική αντιμετώπιση της πανδημίας και στα αποτελέσματα που επέφεραν. Αξίζει να σημειωθεί, η τοποθέτηση επιστημονικού ανθρώπινου δυναμικού, από την ελληνική πολιτεία στην καθημερινή ενημέρωση των πολιτών, γεγονός που αποτελεί ζωτικής σημασίας στην επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας.

Οι πολίτες επιθυμούν μεγαλύτερη και αμεσότερη δράση από την πολιτεία και από την Κοινωνία των Πολιτών σε κρίσιμες καταστάσεις. Η εμπιστοσύνη αποτελεί ένα από τα κυριότερα συστατικά για τη διαμόρφωση ενός επικοινωνιακού πλαισίου, ιδιαίτερα για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα, όπως είναι η πανδημία. Για αυτό το λόγο, η εμπιστοσύνη του κόσμου αποτελεί θεμελιώδες κομμάτι κατά τη διαδικασία της δημιουργίας ενός επικοινωνιακού πλάνου.

Εν κατακλείδι, κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης αξιοποιήθηκε μια σειρά στρατηγικών μέτρων, η οποία ήταν ανάλογη των περιστάσεων που επικρατούσαν την εκάστοτε στιγμή. Παρόλα αυτά, οι εκκλήσεις έκτακτης ανάγκης συνεχίζουν να δημιουργούν στους πολίτες το αίσθημα της άμεσης κινητοποίησης, ενώ η επιβολή της «ατομικής ευθύνης» μεταφέρει το τη βαρύτητα της αντιμετώπισης της πανδημίας περισσότερο στους πολίτες. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ανασφάλεια και εντείνει το επικοινωνιακό χάσμα μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και πολιτών.

Επίλογος

Η πανδημία Covid-19 εξακολουθεί να είναι ένα ζήτημα που απασχολεί την ανθρωπότητα. Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια εκτενής ανάλυση της επικοινωνιακής στρατηγικής της ελληνικής Πολιτείας και των φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών. Ο στόχος είναι αφενός η μελέτη της τρέχουσας στρατηγικής και αφετέρου ο εντοπισμός των δυνατών και των αδύναμων σημείων, ώστε να παρουσιαστούν ορισμένες προτάσεις σχετικές με το συγκεκριμένο ζήτημα. Επιπλέον, πραγματοποιείται μια έρευνα γύρω από το γενικότερο πλαίσιο αντιμετώπισης κρίσεων στο χώρο της υγείας στην Ελλάδα. Λαμβάνοντας υπόψη τον διαφορετικό χαρακτήρα μιας κρίσης και της ενδεχόμενης τροποποίησης της εκάστοτε επικοινωνιακής στρατηγικής, είναι πιθανό να χρήζει αλλαγών. Ωστόσο, η επικοινωνιακή διαχείριση όλων των κρίσεων διαθέτει μια κοινή γραμμή που είναι φρόνιμο να συνυπολογίζεται και να ακολουθείται κάθε φορά. Τα μέσα επικοινωνίας αδιαμφισβήτητα είναι απαραίτητο κομμάτι της επικοινωνιακής στρατηγικής τόσο από την ελληνική πολιτεία, όσο και από τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών. Παράλληλα, η πρόοδος της τεχνολογίας και το προνόμιο να μεταφέρεται γρήγορα και άμεσα το μήνυμα με τη βοήθεια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, διευκολύνει τους φορείς και την πολιτεία στη δημιουργία των επικοινωνιακών στρατηγικών. Η επικοινωνιακή στρατηγική, για την περίπτωση της αντιμετώπισης της πανδημίας και της απόκτησης εμπιστοσύνης των πολιτών, θα πρέπει να περιλαμβάνει αξίες όπως η συνέπεια, η αξιοπιστία και η προσπάθεια συνεχούς βελτίωσης της, όταν η πορεία της αποκλίνει από τους αρχικούς σκοπούς της

Αναφορικά με την οριοθέτηση του θεωρητικού πλαισίου, υπήρξαν ορισμένοι περιορισμοί, διότι αν και στο παρελθόν έχουν ξεσπάσει κρίσεις στο χώρο της υγείας, δεν είχαν λάβει τόσο μεγάλες διαστάσεις όσο αυτή της πανδημίας του Covid-19. Αδιαμφισβήτητα, είναι ένα θέμα είναι αρκετά πρόσφατο. Για το λόγο αυτό, υπάρχει ανάγκη για μια πιο εκτενή έρευνα στο συγκεκριμένο πεδίο, πέρα από την ανάλυση των βιβλιογραφικών πηγών.

Βιβλιογραφία

1. Afouxenidis, A. (2020). *Is Foucault turning in his grave? Reflections on the pandemic*. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 154, 89. <https://doi.org/10.12681/grsr.23235>
2. Agley, J., & Xiao, Y. (2021). *Misinformation about COVID-19: evidence for differential latent profiles and a strong association with trust in science*. *BMC Public Health*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-020-10103-x>
3. Ahmed, M. (2006). *The Principles and Practice of Crisis Management: The Case of Brent Spar* (1st ed. 2006 ed.). Palgrave Macmillan.
4. Bandyopadhyay, DUTTA, S. S. (2020). *Social Media Literacy in Crisis Context: Fake News Consumption during COVID-19 Lockdown*. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3601466>
5. Broniatowski, D. A., Jamison, A. M., Qi, S., AlKulaib, L., Chen, T., Benton, A., Quinn, S. C., & Dredze, M. (2018). *Weaponized Health Communication: Twitter Bots and Russian Trolls Amplify the Vaccine Debate*. *American Journal of Public Health*, 108(10), 1378–1384. <https://doi.org/10.2105/ajph.2018.304567>
6. Burn-Murdoch, J. (2020, March 22). *Real-time data show virus hit to global economic activity*. Financial Times. <https://www.ft.com/content/d184fa0a-6904-11ea-800d-da70cff6e4d3>
7. *Coronavirus disease (COVID-19)*. (2020). World Health Organization. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
8. *Coronavirus disease (COVID-19) - «Getting your workplace ready for COVID-19»*. (2022, January 10). World Health Organization. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
9. *COVID-19 Public Monitor | YouGov*. (2019). <https://yougov.co.uk/covid-19>
10. *Covid19Greece Help*. (2022). Covid19Italia Help. <https://gr.covid19people.help/>
11. Estola, T. (1970). *Coronaviruses, a New Group of Animal RNA Viruses*. *Avian Diseases*, 14(2), 330. <https://doi.org/10.2307/1588476>
12. Gilbert, D. T., Tafarodi, R. W., & Malone, P. S. (1993). *You can't not believe everything you read*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(2), 221–233. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.65.2.221>
13. Glass, R. I. (2004). *Perceived Threats and Real Killers*. *Science*, 304(5673), 927. <https://doi.org/10.1126/science.304.5673.927>
14. Hardiman, M. C. (2012). *World Health Organization Perspective on Implementation of International Health Regulations*. *Emerging Infectious Diseases*, 18(7). <https://doi.org/10.3201/eid1807.120395>
15. Harrison, T., & Estelami, H. (2014). *The Routledge Companion to Financial Services Marketing (Routledge Companions in Business, Management and Marketing)* (1st ed.). Routledge.
16. Hartley, K., & Vu, M. K. (2020). *Fighting fake news in the COVID-19 era: policy insights from an equilibrium model*. *Policy Sciences*, 53(4), 735–758. <https://doi.org/10.1007/s11077-020-09405-z>
17. Hay, C. (2012). *Treating the Symptom Not the Condition: Crisis Definition, Deficit Reduction and the Search for a New British Growth Model*. *The British Journal of Politics and International Relations*, 15(1), 23–37. <https://doi.org/10.1111/j.1467-856x.2012.00515.x>
18. Heath, R. (2010). ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ. Γκιούρδας Μ.

19. Heath, R. L., & Heath, R. (1998). *Crisis Management for Managers and Executives* (0 ed.). Ft Pr.
20. Hyland-Wood, B., Gardner, J., Leask, J., & Ecker, U. K. H. (2021). *Toward effective government communication strategies in the era of COVID-19*. *Humanities and Social Sciences Communications*, 8(1). <https://doi.org/10.1057/s41599-020-00701-w>
21. Jetten, J., Reicher, S. D., Haslam, A., & Cruwys, T. (2020). *Together Apart: The Psychology of COVID-19* (1st ed.). SAGE Publications Ltd.
22. King, A. (2020). An uncommon cold. *New Scientist*, 246(3280), 32–35. [https://doi.org/10.1016/s0262-4079\(20\)30862-9](https://doi.org/10.1016/s0262-4079(20)30862-9)
23. Lupton, D., & Willis, K. (2021). *The COVID-19 Crisis* (1st ed.). Routledge.
24. O’Hair, D. H., & O’Hair, M. J. (2021). *Communicating Science in Times of Crisis: COVID-19 Pandemic* (1st ed.). Wiley-Blackwell.
25. Palmer, E. (2020, February 17). *FDA anticipates disruptions, shortages as China outbreak plays out*. FiercePharma. <https://www.fiercepharma.com/manufacturing/fda-anticipates-drug-and-device-disruptions-as-china-outbreak-plays-out>
26. Parsons, W. (1996). *Crisis management*. *Career Development International*. (1996).
27. Patoucheas, A. (2022, January 17). *Covid-19 – Οδηγίες*. Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας. <https://eody.gov.gr/neos-koronaios-covid-19/>
28. *Policy Responses to COVID19*. (2020). International Momentary Fund. <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-Covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>
29. *Research Areas: Cancer and Public Health*. (2020, August 31). National Cancer Institute. <https://www.cancer.gov/research/areas/public-health#the-importance-of-cancer-public-health-research>
30. *Self Test Εύκολα και απλά | Οδηγίες χρήσης*. (2021, April 9). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=QDXyEQ1YVAc>
31. Smith, E. (2020, February 28). *Global stocks head for worst week since the financial crisis amid fears of a possible pandemic*. CNBC . <https://www.cnbc.com/2020/02/28/global-stocks-head-for-worst-week-since-financial-crisis-on-coronavirus-fears.html>
32. Tagliacozzo, S., Albrecht, F., & Ganapati, N. E. (2021). *International Perspectives on COVID-19 Communication Ecologies: Public Health Agencies’ Online Communication in Italy, Sweden, and the United States*. *American Behavioral Scientist*, 65(7), 934–955. <https://doi.org/10.1177/0002764221992832>
33. Vos, J. (2021). *The Psychology of Covid-19: Building Resilience for Future Pandemics* (SAGE Swifts) (First ed.). SAGE Publications Ltd.
34. West-Oram, P. (2020). *Solidarity is for other people: identifying derelictions of solidarity in responses to COVID-19*. *Journal of Medical Ethics*, 47(2), 65–68. <https://doi.org/10.1136/medethics-2020-106522>
35. Wu, D. D., Mitchell, J., & Lambert, J. H. (2021). *Global Systemic Risk and Resilience for Novel Coronavirus and COVID-19*. *Risk Analysis*, 41(5), 701–704. <https://doi.org/10.1111/risa.13746>
36. *Αποστολή ΑΝΘΡΩΠΟΣ*. (2021, February 2). Αποστολή “ΑΝΘΡΩΠΟΣ.” <https://www.missionanthropos.com/>
37. Αρβανίτης, Κ. (2020). *Υγειονομική κρίση και κοινωνικό κράτος*. Εφημερίδα Εποχή. <https://www.epohi.gr/article/37392/ygeionomikh-krish-kai-koinoniko-kratos>
38. *Αύξηση των διατροφικών διαταραχών σε εφήβους κατά την πανδημία*. (2021). ΑΠΕ-ΜΠΕ. <https://www.amna.gr/health/article/564992/Auxisi-ton-diatrofikon-diatarachon-se-efibous-kata-tin-pandimia>
39. Γεωργακόπουλος, Θ. (2020, May 6). *Η Υγεία Των Ελλήνων Και Η Κρίση – Μια Έρευνα*. Dianeosis. https://www.dianeosis.org/2016/03/greek_health_intro/

40. Έρευνα: Οι επιπτώσεις των lockdown στην ψυχική υγεία των Ελλήνων. (2021, June 23). ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. <https://www.kathimerini.gr/society/561408616/ereyna-oi-epiptoseis-ton-lockdown-stin-psychiki-ygeia-ton-ellinon/>
41. Κανόνες αποφυγής της μετάδοσης του νέου κορονοϊού. (2020, March 18). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=CbvODauHNLc>
42. Κορονοϊός – Η Ελλάδα παίρνει κάτω από τη βάση στον δείκτη του Bloomberg για την πανδημία. (2021, November 26). Ειδήσεις - νέα - Το Βήμα Online. <https://www.tovima.gr/2021/11/26/society/koronoios-i-ellada-pairnei-kato-apo-ti-vasi-ston-deikti-tou-bloomberg-gia-tin-pandimia/>
43. Λιλιπούλου, Μ. (2021, December 26). Η απόλεια εμπιστοσύνης στους θεσμούς έφερε την πανδημία της αμφισβήτησης. ΕΘΝΟΣ. <https://www.ethnos.gr/greece/article/188520/hapoleiaempistosynhsstoysthsmoyseferethnpandhmiathsamfisbthshs>
44. Οι ανισότητες στην εκπαίδευση κατά την περίοδο της πανδημίας στην Ελλάδα. (2022). ActionAid. <https://www.actionaid.gr/ta-nea-mas/oi-anisotites-stin-ekpaideysi-kata-tin-periodo-tis-pandimias-stin-ellada>
45. Ο κώδικας της Python για την ανάλυση δεδομένων βρίσκεται [εδώ](#).
46. Στρατηγικός Σχεδιασμός - Υπουργείο Υγείας. (2021, December 1). GOV.GR. <https://www.moh.gov.gr/articles/newspaper/c92-strathgikos-sxediasmos>
47. Φραγκομίχαλος Κώστας, (1993). Η στρατηγική της επικοινωνίας. Γρηγόρης.
48. Aspriadis, N. (2021). *Managing COVID-19 Pandemic Crisis: The Case of Greece*. STARS. <https://stars.library.ucf.edu/jicrcr/vol4/iss2/9/>
49. Η Καθημερινή (2017). Η «Στρατηγική Επικοινωνία» στην καρδιά κάθε επιτυχημένης εταιρείας
50. World Health Organization & World Health Organization. (2018). *Communicating Risk in Public Health Emergencies*. World Health Organization.
51. Ασπριάδης Ν. (2020). “Από την Θεωρία Διαχείρισης Κρίσεων στις Πανδημικές Κρίσεις: Στρατηγικές για τον COVID-19”. Περιοδικό Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική. Τεύχος 48-49.

Video

52. Με την ενισχυτική δόση του εμβολίου θωρακιζόμαστε (2021, 1 Nov). [Video] YouTube <https://bit.ly/340QKGq>
53. Συνολικά η επιστημονική παιδιατρική κοινότητα είναι υπέρ των εμβολίων (2021, Sep 7). [Video] <https://bit.ly/3GWCduf>
54. Μέρα με τη μέρα χτίζουμε ένα ισχυρό τείχος ανοσίας για εμάς και για τους γύρω μας (2021, July 21). [Video] YouTube <https://bit.ly/3AnrW7X>
55. Περισσότερα από 300.000 παιδιά και έφηβοι έχουν ήδη εμβολιαστεί. (2022, January 18). [Video]. YouTube. <https://bit.ly/3nQ4xHg>
56. Ο εμβολιασμός από το 1ο τρίμηνο της εγκυμοσύνης είναι αποτελεσματικός - απαραίτητος – ασφαλέστατος (2022, January 18). [Video]. YouTube <https://bit.ly/3AtgFD8>
57. Με σύμμαχο την επιστήμη δίνουμε τη μάχη κατά της πανδημίας και της παραπληροφόρησης (2021, 31 December) [Video]. YouTube <https://bit.ly/340Q7g2>
58. Με το self-test επιστρέφεις στο σχολείο και τους φίλους σου, με ασφάλεια. (2021, April 9). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=MiHH5RKO1Z4>
59. Μήνυμα δύναμης | Μαζί έχουμε τη δύναμη να βγούμε νικητές. (2021, April 7). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=ZedmtMRI388>

60. Εθνική Εκστρατεία Εμβολιασμού - Το Ραντεβού. (2021, February 15). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=62TO0srFQAO>
61. Εθνική εκστρατεία εμβολιασμού. (2021a, January 10). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=XJXtOUpr8w>
62. Εθνική Εκστρατεία Εμβολιασμού. (2021b, April 27). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=6-GNNtn4OHU>
63. Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Εμβολιασμών κατά του COVID-19. (2021, January 11). Εμβολιασμός COVID-19. <https://emvolio.gov.gr/diadikasia-emvoliasmou>
64. Είναι στο χέρι μας – Η διαφορά είναι ένα εμβόλιο. (2021, July 6). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=7FU4s99km0s>
65. Freedom Pass για νέους 18–25 ετών. (2021, July 26). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=8PQvhyxFyhU>
66. Quinn SC, Parmer J, Freimuth VS, Hilyard KM, Musa D, Kim KH. Exploring communication, trust in government, and vaccination intention later in the 2009 H1N1 pandemic: results of a national survey. *Biosecure Bioterror*. 2013 Jun;11(2):96-106. doi: 10.1089/bsp.2012.0048. Epub 2013 Apr 25. PMID: 23617721; PMCID: PMC3689165.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ερωτηματολόγιο

Βρείτε την ολοκληρωμένη μορφή του ερωτηματολογίου [εδώ](#).

Περιγραφή:

Ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της επικοινωνιακής διαχείρισης από την ελληνική Πολιτεία και από την Κοινωνία των Πολιτών κατά την πανδημία Covid-19.

Το παρόν ερωτηματολόγιο εκπονείται στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος του

Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο "Ψηφιακά Μέσα Επικοινωνίας και Περιβάλλοντα Αλληλεπίδρασης" και αποτελεί μέρος της διπλωματικής εργασίας με θέμα:

«Επικοινωνιακή διαχείριση κρίσεων: Η πανδημία Covid-19 και η επικοινωνιακή διαχείριση από την ελληνική πολιτεία και από φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών».

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι η συλλογή απόψεων από τους πολίτες της Ελλάδας για με τα μέτρα που λήφθηκαν από την ελληνική πολιτεία για τη διαχείριση της πανδημίας.

!Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τις ανάγκες τεκμηρίωσης της παρούσας έρευνας.

Φύλο *

- Γυναίκα
- Άντρας

- Δεν Επιθυμώ να δηλώσω
- Άλλο

Ηλικία *

- 18-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 66-75
- 76+

Μορφωτικό Επίπεδο: *

- Υποχρεωτική Εκπαίδευση
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- ΑΕΙ/ΤΕΙ
- Μεταπτυχιακό
- Διδακτορικό

Νομός Κατοικίας *

Πόλη Κατοικίας *

Επαγγελματική ιδιότητα *

- Ιδιωτικός Υπάλληλος
- Δημόσιος Υπάλληλος
- Ελεύθερος Επαγγελματίας
- Συνταξιούχος
- Φοιτητής/τρια
- Άνεργος/η

Θεωρείτε ότι ανήκετε σε ομάδα υψηλού κινδύνου; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

Πόσο κρίσιμη θεωρείτε ότι είναι η κατάσταση της πανδημίας; *

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Κρίσιμη
- Πολύ κρίσιμη

Κατά τη γνώμη σας, είναι πιθανό να νοσήσετε σε περίπτωση που δεν λάβετε τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης; *

- Όχι
- Μάλλον όχι

- Πιθανό
- Ναι
- Μάλλον ναι

Πόσο σας ανησυχεί η πιθανότητα να νοσήσετε από Covid-19; *

- Καθόλου
- Ελαφρώς
- Μετρίως
- Πολύ
- Πάρα πολύ

Πόσο εύκολο ήταν για εσάς να προσαρμοστείτε στα μέτρα που ανακοίνωσε η Ελληνική Πολιτεία κατά το ΠΡΩΤΟ ΚΥΜΑ της πανδημίας; *

- Καθόλου εύκολο
- Μετρίως εύκολο
- Εύκολο
- Πάρα πολύ εύκολο

Πόσο εύκολο ήταν για εσάς να προσαρμοστείτε στα μέτρα που ανακοίνωσε η Ελληνική Πολιτεία κατά το ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΥΜΑ της πανδημίας; *

- Καθόλου εύκολο
- Μετρίως εύκολο
- Εύκολο
- Πάρα πολύ εύκολο

Θεωρείτε σωστά τα μέτρα πρόληψης που πάρθηκαν από την Ελληνική Πολιτεία; *

- Ναι
- Όχι
- Μέτρια
- Λίγο

Αξιολογήστε την επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας από την Ελληνική Πολιτεία: *

Ανεπαρκής 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 εξαιρετική

Πιστεύετε ότι η χρήση των Sms ήταν μια σωστή τακτική για τον έλεγχο της άσκοπης μετακίνησης εν μέσω καραντίνας; *

Συμφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 Διαφωνώ απόλυτα

Κατά τη γνώμη σας τα μέτρα που πάρθηκαν από την Ελληνική Πολιτεία ήταν εύκολο να εφαρμοστούν από τους πολίτες; *

- Ναι
- Όχι
- Λίγο
- Καθόλου
- Πάρα πολύ

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τηρήθηκαν τα μέτρα εν μέσω καραντίνας από τους πολίτες; *

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Πάρα πολύ

Πώς θα αξιολογούσατε τη στάση της Ελληνικής Πολιτεία στη διαχείριση της πανδημίας; *

Καθόλου καλή 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Εξαιρετική

Από τα παρακάτω μέτρα πόσο πιστεύετε ότι είναι αποτελεσματικά στη μείωση της εξάπλωσης του κορονοϊού; *

(Σημειώστε σε κάθε γραμμή το βαθμό αποτελεσματικότητας κάθε μέτρου)

	Σίγουρα όχι	Μάλλον όχι	Ίσως ναι/ίσως όχι	Μάλλον ναι	Σίγουρα ναι
Ατομική υγιεινή χεριών					
Χρήση προστατευτικής μάσκας					
Τήρηση αποστάσεων ασφαλείας					
Περιορισμός μετακινήσεων					
Περιορισμένος αριθμός ατόμων σε δημόσιους και ιδιωτικούς κλειστούς χώρους					
Εμβολιασμός κατά της Covid-19					
Ατομική υγιεινή χεριών					
Χρήση προστατευτικής μάσκας					
Τήρηση αποστάσεων ασφαλείας					
Περιορισμός μετακινήσεων					
Περιορισμένος αριθμός ατόμων σε δημόσιους και ιδιωτικούς κλειστούς χώρους					
Εμβολιασμός κατά της Covid-19					

Θεωρείτε ότι προσωπικά τηρήσατε τα παραπάνω μέτρα; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ
- Άλλο:

Για ποιο λόγο θα τηρούσατε τα παραπάνω μέτρα; *

- Ανήκω σε ευάλωτη ομάδα
- Μένω με άτομα που ανήκουν σε ευάλωτη ομάδα
- Θέλω να προστατεύσω την υγεία μου
- Έχω εμπιστοσύνη στις εισηγήσεις των επιστημόνων για τη σοβαρότητα της πανδημίας
- Για την αποφυγή επιβολής προστίμου
- Δεν τήρησα κανένα μέτρο
- Άλλο:

Για ποιο λόγο ΔΕΝ θα τηρούσατε τα παραπάνω μέτρα; *

(επιλέξτε έως 3 απαντήσεις)

- Η εφαρμογή μάσκας και η χρήση αντισηπτικού είναι δαπανηρή για εμένα
- Το τακτικό πλύσιμο των χεριών είναι κουραστικό
- Η χρήση μάσκας είναι ανυπόφορη
- Είναι αδύνατον να μείνω μέσα στο σπίτι για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα
- Η εργασία μου δεν μου επιτρέπει να τηρώ κατά γράμμα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας
- Δεν πιστεύω στην εξάπλωση της πανδημίας Covid-19
- Άλλο:

Η ενημέρωση που λαμβάνετε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σχετικά με την πανδημία είναι βοηθητική; *

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μετρίως
- Ελαφρώς
- Καθόλου

Ποιο Μέσο Επικοινωνίας θεωρείτε ότι βοηθά περισσότερο στην ενημέρωση για την πανδημία; *

- Τηλεόραση
- Ραδιόφωνο
- Εφημερίδες/ περιοδικά
- Διαδίκτυο
- Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social media)
- Κανένα από τα παραπάνω
- Άλλο:

Θεωρείτε πως οι οδηγίες και οι πρακτικές της Ελληνικής Πολιτείας σας ενθάρρυναν να υιοθετήσετε συμπεριφορές πρόληψης και προστασίας; *

Πάρα πολύ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Καθόλου

Έχετε εμπιστοσύνη στην Ελληνική Πολιτεία και στα μέτρα που πήρε για τη διαχείριση της πανδημίας; *

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μετρίως
- Ελαφρώς
- Καθόλου

Κατά τη γνώμη σας, η χώρα μας ήταν προετοιμασμένη για το ξέσπασμα της πανδημίας; *

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μετρίως
- Ελαφρώς

- Καθόλου

Θεωρείτε ότι το ελληνικό σύστημα υγείας πριν την πανδημία ήταν κατάλληλα οργανωμένο για μια τέτοια υγειονομική κρίση; *

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μετρίως
- Ελαφρώς
- Καθόλου

Πιστεύετε ότι οι εκπρόσωποι της ελληνικής κυβέρνησης κατάφεραν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών για την υιοθέτηση των μέτρων προστασίας κατά του Κορονοϊού; *

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μετρίως
- Ελαφρώς
- Καθόλου

Πόσο απαραίτητο θεωρείτε τον εμβολιασμό για την καταπολέμηση της πανδημίας; *

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Μετρίως
- Ελαφρώς
- Καθόλου

Κατά τη γνώμη σας, η Ελληνική Πολιτεία κατάφερε να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης στους πολίτες στο ζήτημα του εμβολιασμού; *

- Ναι
- Όχι
- Λίγο
- Πολύ
- Πάρα πολύ

Κατά τη γνώμη σας, η Ελληνική Πολιτεία έλαβε εγκαίρως μέτρα για την καταπολέμηση της πανδημίας; *

- Ναι
- Όχι
- Λίγο
- Πολύ
- Πάρα πολύ

Τι είναι η Κοινωνία των Πολιτών;

Με τον όρο κοινωνία των πολιτών εννοούνται μορφές κοινωνικής δράσης ατόμων ή ομάδων που δεν συνδέονται ούτε διοικούνται από το κράτος. Ως οργανωτική δομή υπηρετεί την εφαρμογή δημοκρατικών διαδικασιών για το κοινωνικό συμφέρον και αναλαμβάνει τον ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα στους πολίτες. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η κοινωνία των πολιτών ερμηνεύεται ως «σύνολο μη κυβερνητικών οργανώσεων και θεσμών που εκπροσωπούν τα συμφέροντα και τη θέληση των πολιτών». Επίσης, Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η κοινωνία των πολιτών ερμηνεύεται ως «σύνολο μη κυβερνητικών οργανώσεων και θεσμών που εκπροσωπούν τα συμφέροντα και τη θέληση των πολιτών». (πηγή:EUR-lex)

Θεωρείτε ότι η Κοινωνία των Πολιτών συνέβαλε καθοριστικά στην αντιμετώπιση της πανδημίας; *

- Ναι
- Όχι
- Λίγο
- Πολύ
- Πάρα πολύ

Πόσο σημαντική θεωρείτε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Πολιτών στην αντιμετώπιση της πανδημίας; *

- Πολύ σημαντική
- Αρκετά σημαντική
- Σημαντική
- Μετρίως σημαντική
- Καθόλου σημαντική

Με ποιον τρόπο, κατά τη γνώμη σας, θα μπορούσε να συμβάλει η Κοινωνία των Πολιτών στην πανδημία; *

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Απομαγνητοφώνηση Focus Group

Συντονίστρια: Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι δεν πήγε καλά η διαχείριση της πανδημίας κατά το πρώτο κύμα;

Κωνσταντίνα: Εγώ πιστεύω ότι κάπως δεν πήγε καλά η διαχείριση της πανδημίας κατά το πρώτο κύμα, διότι τώρα είμαστε στο 25^ο με 28.000 κρούσματα. Αν το είχαν διαχειριστεί καλά θα ήταν λιγότερα τα κρούσματα. Βασικά, δεν είναι μόνο τα κρούσματα, γιατί δεν τα ελέγχεις. Απλά δεν αντέχει άλλο το σύστημα υγείας, γι' αυτό είναι τόσο τρομακτικό. Πέρα από το πρακτικό κομμάτι που οι περισσότεροι συμφωνούμε ότι δεν πήγε πολύ καλά, ακόμα και επικοινωνιακά δεν υπήρχε ουσία στη στρατηγική, γιατί όταν «ανοίξαμε» από το lockdown πάλι διχάστηκε ο κόσμος. Και ύστερα με τον παραμικρό φόβο ξανακλείσαμε από Οκτώβρη. Βέβαια, στη Θεσσαλονίκη μετά τη γιορτή του Αγίου Δημητρίου παρατηρήθηκε τρομερή αύξηση κρουσμάτων. Συγκεκριμένα, έγινε η λειτουργία χωρίς κανένα μέτρο, χωρίς μάσκες, χωρίς τίποτα. Δεν υπήρχε τότε εμβόλιο ή κάποιο φάρμακο. Προσωπικά, πιστεύω ότι έκανες μια καμπάνια στο μετρό για το εμβόλιο, αλλά δεν ήταν αρκετό για να πείσεις τους πολίτες. Από το πρώτο κύμα άρχισαν ορισμένα πράγματα να μη στέκουν. Επίσης, είναι πολύ λάθος να θέτεις ως αντιπροσώπους πολιτικούς, όπως τον Γεωργιάδη, ο οποίος είχε υποστηρίξει στην προηγούμενη τετραετία, ότι δεν χρειάζεται να ενισχυθεί ο Ε.Σ.Υ. , ενώ από τότε είχε φανεί ότι το σύστημα δεν έχει πόρους, οι γιατροί δεν είναι αρκετοί και κάνουν διπλοβάρδιες, δεν έχουμε τόσα διαθέσιμα φάρμακα και έρχεται και μια πανδημία και εκπροσωπούν την κυβέρνηση τέτοιοι άνθρωποι που πήραν αυτές τις αποφάσεις. Νομίζω ότι συμφωνούμε ότι το πρώτο κύμα πήγε σχετικά καλά συγκριτικά με τα επόμενα, διότι βλέπαμε την τραγική κατάσταση της Ιταλίας και σε αντιδιαστολή θεωρούσαμε ότι είμαστε σε καλό επίπεδο. Για μένα το μεγάλο λάθος στην επικοινωνιακή τακτική που έχει γίνει σε όλη τη διάρκεια της πανδημίας είναι το κομμάτι των εμβολίων, το οποίο φαντάζομαι θα συζητήσουμε και στη συνέχεια.

Αγγελική: Εγώ πιστεύω, ότι στην αρχή κάπως πήγε να το διαχειριστεί καλά η ελληνική πολιτεία, να πάρει κάποια μέτρα προληπτικά. Απλώς πιστεύω ότι δεν υπήρχαν οι κατάλληλες υποδομές και τα νοσοκομεία δεν μπορούσαν να «σηκώσουν» τόσο βάρος για τη φροντίδα μεγάλου αριθμού ασθενών. Γενικότερα, το σύστημα δεν ήταν προετοιμασμένο για να δεχθεί κάτι τέτοιο. Επομένως, ήταν πολύ λογικό να γίνουν λάθη στην πορεία και να μη γίνει σωστή διαχείριση. Συμφωνώ με την Κωνσταντίνα, ότι για να φτάσουμε στα τόσα χιλιάδες κρούσματα, πέρα από τις μεταλλάξεις που συνέβησαν στην πορεία και είναι σημαντικό για την πορεία της πανδημίας, δείχνει ότι κάτι δεν πήγε σωστά. Ακόμα, το ποσοστό της θνησιμότητας είναι ανησυχητικό και είναι εξίσου ένας παράγοντας που φανερώνει τη μη σωστή διαχείριση. Θεωρώ ότι η κυβέρνηση δεν επενδύσει σωστά. Για παράδειγμα, διάβασα ότι θέλει να κάνει podcast, που είναι ωραίο σαν ιδέα και λειτουργικό, απλά θα μπορούσε πρωταρχικά να επενδύσει σε σοβαρότερα ζητήματα που προέχουν αυτή τη στιγμή.

Μαριαλένα: Να προσθέσω κι εγώ, ότι θεωρώ ότι το πρώτο κύμα η διαχείριση της πανδημίας ήταν επικοινωνιακά καλύτερη σχετικά με τα επόμενα κύματα, το δεύτερο και το τρίτο. Χαρακτηρίζονταν πολύ από το ένστικτο του φόβου, επίκληση στο φόβο και το συναίσθημα,

καθώς και στην ατομική ευθύνη. Ήμασταν όλοι πολύ πιο δεκτικοί, λόγω και της τραγικής κατάστασης στην Ιταλία με τους πάρα πολλούς θανάτους. Επικοινωνιακά ήταν αρκετά τα λάθη που έγιναν, γιατί έδωσαν παραπάνω έμφαση σε κομμάτια επικοινωνιακά με χρήματα που δόθηκαν και τα σκανδαλώδη ποσά που ακούσαμε, ενώ θα μπορούσαν στο πρώτο κύμα, που ο κόσμος ήταν όντως πιο δεκτικός στο να μείνει στο σπίτι και να κρατήσει όλο το κομμάτι του σεβασμού στο lockdown, να επενδυθούν τα χρήματα για το σύστημα υγείας. Επίσης, αν ο κόσμος γνώριζε, ότι τα χρήματα θα μπορούσαν να μπουν στο σύστημα υγείας και τώρα αυτή την περίοδο εμείς θα ενισχύσουμε το σύστημα υγείας, ώστε σε περίπτωση που η κατάσταση με την πανδημία χειροτερέψει, να ήμασταν περισσότερο δεκτικοί. Για αυτό το λόγο, πιστεύω ότι συγκριτικά με τα υπόλοιπα κύματα που ακολούθησαν, ήταν λίγο καλύτερο στη διαχείριση. Ακόμα, θυμάμαι ότι επικοινωνιακά είχε αναλάβει ο Τσιόρδας να ενημερώνει τους πολίτες, το οποίο ήταν πολύ σωστό επικοινωνιακό εργαλείο, διότι είναι επιστήμονας και ουσιαστικά είχαν βάλει μπροστά την επιστήμη. Το μεγάλο λάθος της κυβέρνησης στο πρώτο κύμα είναι ότι δεν αξιοποίησε σωστά το χρόνο και τα χρήματα για να κερδίσει χρόνο παράλληλα με το να χτίζει δομές.

Γιάννης: Εμένα παιδιά, η επικοινωνιακή διαχείριση είχε καταφέρει να με πείσει. Παρόλο που ασκούσα μεγάλη κριτική στη συγκεκριμένη κυβέρνηση, είχα πειστεί στο πρώτο κύμα. Σκεφτόμουν «Κοίτα να δεις πως το διαχειρίζονται, τι ωραία επικοινωνιακή στρατηγική!». Ειδικά στο άνοιγμα μετά, που είχαν φτιάξει ένα τρομερό σποτάκι με την Αθήνα άδεια να αρχίζει να γεμίζει σιγά-σιγά και ένα λεωφορείο να περνά στο κέντρο, μου είχε δημιουργήσει πολύ θετικά συναισθήματα. Έλεγα στον εαυτό μου «Έλα, πάμε, θα τα καταφέρουμε, το 'χουμε! Έγινε το lockdown, είμαστε όλοι υγιείς και όλα θα πάνε τέλεια τώρα». Θεωρώ ότι επικοινωνιακή καμπάνια ήταν ξεκάθαρα επίκληση στο συναίσθημα και εκμεταλλεύτηκαν τη δημοφιλή κουλτούρα και για τις μεγαλύτερες γενιές. Απλά, θεωρώ ότι αργότερα «χάθηκε» η στρατηγική. Επιπλέον, ήταν ο φόβος του άγνωστου. Το lockdown ήταν κάτι που ακολουθήθηκε παγκοσμίως. Η ουσία ήταν, ότι κλείσαμε για 3 μήνες και δεν έγινε τίποτα αποτελεσματικό για να βελτιωθεί η κατάσταση. Ακόμα, παρατηρήθηκε ότι είχαν σπεύσει όλοι να παίρνουν το Tamiflu που ήταν το φάρμακο για την H1N1 σωρηδόν, νομίζοντας ότι θα θεραπευτούν από τον Covid-19 με αποτέλεσμα εκείνοι που όντως είχαν τον ιό της γρίπης να μη βρίσκουν το φάρμακο. Επίσης, έβγαίνε κάποιος στην τηλεόραση και έλεγε «Δοκιμάστε αυτό το φάρμακο!» μπορεί να κάνει καλό. Ακόμα και αυτό δείχνει ότι δεν υπάρχει σωστή διαχείριση, διότι είχαν αφήσει τα ΜΜΕ ανεξέλεγκτα. Καλά τα χρήματα στα ωραία σποτάκια, καλό να κάνουμε επικοινωνιακή πολιτική, αλλά η καλή επικοινωνιακή καμπάνια δεν είναι μόνο στο «φαίνεσθαι», στο ότι βάζω έναν πολύ συμπαθή ηθοποιό να μας λέει με απλό τρόπο τι πρέπει να γίνει. Αντίθετα, η σωστή επικοινωνιακή στρατηγική είναι το πως ενημερώνω σωστά, πως «χτίζονται» οι σχέσεις εμπιστοσύνης, στο πως καταρτίζω το προσωπικό των ΜΜΕ με έκτακτα σεμινάρια να γνωρίζουν ορισμένα πράγματα.

Σοφία: Εγώ να προσθέσω τη γνώμη μου και να πω ότι, το πρώτο lockdown φάνηκε λανθασμένος ο τρόπος που το διαχειρίστηκε η ελληνική πολιτεία κι αυτό αποδείχθηκε και τώρα. Τι εννοώ; Εννοώ, ότι μας έκλεισαν μέσα για τρεις μήνες χωρίς πραγματική ουσία, δεδομένου ότι τα κρούσματα δεν ήταν τόσα πολλά. Και βλέπουμε ότι τώρα έχει ξεφύγει η κατάσταση. Δηλαδή έπρεπε να γίνει μια μεγαλύτερη έρευνα σε κάποια πράγματα, έπρεπε να επενδύσουν σε κάποια πράγματα περισσότερο, να ενημερωθούν περισσότερο, να σκεφτούν τι καλύτερο μπορούν να κάνουν. Κι αυτό γιατί αυτή τη στιγμή η χώρα μας έχει κοντά 30.000 κρούσματα και είναι σε δυσμενή κατάσταση. Κι ενώ θα έπρεπε να κλείσουμε, δεν το κάνουμε, διότι δεν έχουμε χρήματα, δεν υπάρχουν πόροι. Άρα, πιστεύω θα μπορούσαν να μη μας έχουν κλείσει κατευθείαν. Θα έπρεπε να γίνει σταδιακά. Βέβαια, κι εμείς ως απλοί

πολίτες δεν ξέρουμε επιστημονικά να κρίνουμε την κατάσταση, όμως ο λόγος που πήγε καλύτερα το πρώτο κύμα είναι επειδή υπήρχε ο φόβος στο άγνωστο. Είναι το ότι δεν ξέραμε τι είναι και ήμασταν κλεισμένοι στα σπίτια μας έχοντας ακούσει ότι υπάρχουν 9 κρούσματα στη χώρα. Δεν ξέραμε τι είναι, άρα αναγκαστικά οι περισσότεροι υπάκουαν στις οδηγίες της κυβέρνησης. Εγώ πιστεύω, ότι θα μπορούσε να το αξιοποιήσει εκείνο τον καιρό έχοντας επενδύσει περισσότερο στην υγεία, κάτι το οποίο βλέπουμε ότι ήταν μια επιτακτική ανάγκη, δηλαδή έχουμε όλα αυτά τα προβλήματα με την πανδημία κλπ., αλλά βλέπουμε ότι ασκεί πολύ μεγάλη πίεση στον άνθρωπο και δεν ασκεί σε κάποια άλλα πράγματα, τα οποία έπρεπε να έχουν γίνει ήδη. Έπρεπε ίσως να δημιουργήσει νέα νοσοκομεία ή δομές. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή στη Βέροια, αν δεν κάνω λάθος, έχει κατασκευαστεί νοσοκομείο, απλά δεν έχει ακόμα διορίσει προσωπικό. Θα έπρεπε να οργανωθεί καλύτερα αυτό το σύστημα, να μην υπάρχει διχασμός, ανάμεσα σε νοσηλευτές, γιατρούς κλπ. Επομένως, αυτό μας αποδεικνύει, ότι δεν έχει κάνει τίποτα απολύτως σε αυτόν τον τομέα. Το πρώτο κύμα πήγε καλύτερα επειδή ο κόσμος φοβόταν.

Συντονίστρια: Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι δεν πήγε καλά η διαχείριση της πανδημίας κατά το δεύτερο κύμα;

Μαριαλένα: Θεωρώ ότι το δεύτερο κύμα ήταν μια αποτυχία. Συγκριτικά με το πρώτο ειδικά ήταν πραγματικά κάτι πολύ κακό. Αρχικά, γιατί δεν έπαισαν τον κόσμο ότι κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας δεν έγιναν τα πράγματα που έπρεπε να έχουν γίνει. Θα μπορούσε να είχε αξιοποιηθεί επικοινωνιακά, ότι το πρώτο διάστημα της πανδημίας μπορέσαμε και «στήσαμε» ένα ΕΣΥ καλύτερο, φτιάξαμε καινούριες κλίνες κλπ. Όσες κλίνες ΜΕΘ δημιουργήθηκαν, αν θυμάμαι καλά, ήταν από δωρεές του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, ήταν όλες ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Επιπλέον, ο Υπουργός Υγείας, ο Κικίλιας, είχε ζητήσει να επιταχθούν όλες οι ιδιωτικές κλινικές, ώστε να φιλοξενήσουν ασθενείς με Covid. Άρα, ότι είχε γίνει ήταν από ιδιώτες και το κράτος δεν είχε κάνει τίποτα καινούριο. Αν όντως είχε κάνει έργο, μπορούσε άνετα να χρησιμοποιήσει τον εξής συλλογισμό: «Κλειστήκαμε μέσα τόσους μήνες, αλλά όλο αυτό το διάστημα εμείς βοηθήσαμε να αναβαθμιστεί το ΕΣΥ, ώστε τώρα είμαστε πιο θωρακισμένοι και έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε την πανδημία. Και σε περίπτωση που «φουντώσει» ξανά η πανδημία εμείς μπορούμε να τα καταφέρουμε και έχοντας περισσότερες κλίνες μπορούμε να διαχειριστούμε καλύτερα την κατάσταση». Σε μια δεύτερη ανάγνωση, το μεγάλο λάθος της πανδημίας είναι ότι έβγαλε τον Τσιόρδα από μπροστά και έβαλε μόνο τον Χαρδαλία, ο οποίος είναι πολιτικό πρόσωπο και όχι επιστήμονας. Εκεί νομίζω ότι έχασε το επικοινωνιακό παιχνίδι, συνδυαστικά με το κομμάτι της τελείως λανθασμένης επικοινωνιακής στρατηγικής για το εμβόλιο. Δηλαδή, βγαίνει το εμβόλιο που είναι το πιο καλό πράγμα αυτή τη στιγμή που έχει προσφέρει η επιστήμη και αντί να πείσεις τον κόσμο να το κάνει αντιθέτως τον απομακρύνεις από αυτό. Ειδικά, αν κοιτάξουμε τα χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης, αποδεικνύουν ότι μεγάλο μέρος του κόσμου δεν έχει πειστεί καθόλου. Επίσης, αν δούμε συγκριτικά τις χώρες που έχουν χαμηλότερα ποσοστά εμβολιασμού από εμάς είναι η Ρουμανία, η Βουλγαρία, γενικά Βαλκάνια. Όπου εκεί είναι άνθρωποι που δεν είναι τόσο μορφωμένοι, που πιστεύουν σε συνωμοσιολογίες κλπ. Επιπλέον, ανέφεραν συχνά το κομμάτι της ατομικής ευθύνης, ενώ ξεκάθαρα έλειπε σε μεγάλο βαθμό η συλλογική ευθύνη.

Αγγελική: Συμφωνώ σε όλα με τη Μαριαλένα. Θεωρώ, ότι είχε κάνει κοιλιά από το πρώτο κύμα, το οποίο πήγε σχετικά καλά, αλλά προς το τέλος φάνηκαν κάποιες αδυναμίες. Υποστήριζαν ότι ο εγκλεισμός και οι περιορισμοί θα είναι για λίγο καιρό και μετά θα πάρουμε τις ζωές μας πίσω, αλλά δεν τηρήθηκε, οπότε ο κόσμος είχε κουραστεί. Στο δεύτερο κύμα, δεν είδαμε στην πράξη τίποτα. Δόθηκαν ορισμένα επιδόματα σε επιχειρήσεις που έκλεισαν και σε εργαζόμενους που τελούσαν σε καθεστώς αναστολής, όμως υπήρχαν σοβαρές ελλείψεις στο σύστημα υγείας. Πρακτικά δεν είδαμε να γίνεται κάτι στο σύστημα υγείας, διότι το σύστημα υγείας είναι εκείνο, το οποίο εάν συλωθεί καλά θα μπορέσει να κρατήσει την πανδημία και να μην αναγκάσει τις επιχειρήσεις να κλείσουν, όταν «φουντώσει» και πάλι η πανδημία. Οπότε, θεωρώ κι εγώ ότι δεν έγινε τίποτα επί της ουσίας και απλά αρκέστηκαν σε ένα lockdown που ήταν η εύκολη λύση. Ναι μεν αποδίδει ένα lockdown στη μείωση των κρουσμάτων, όμως δεν είναι η μόνη λύση. Χρειάζεται να γίνουν κι άλλα πράγματα και επίσης το να αφαιρέσει ορισμένα πρόσωπα κύρους από την καθημερινή ενημέρωση των πολιτών είναι μια ακόμα λανθασμένη κίνηση και πολύ κακό για την επικοινωνιακή διαχείριση. Ένας πολίτης έχει περισσότερη εμπιστοσύνη σε πρόσωπα της επιστημονικής κοινότητας, παρά σε πολιτικά πρόσωπα. Ακόμα, αν συγκρίνουμε τις Σκανδιναβικές χώρες στο ζήτημα του εμβολιασμού, θα διαπιστώσουμε, ότι τα ποσοστά είναι μεγαλύτερα, διότι σε αυτές της χώρες υπάρχει πολύ μεγάλη εμπιστοσύνη στην Κυβέρνηση.

Γιάννης: Συμφωνώ με όσα έχουν πει τα κορίτσια, αλλά θέλω να προσθέσω και το εξής. Συνειδητοποιώ ότι ήμασταν κλεισμένοι στα σπίτια μας 6 μήνες, με ένα μικρό διάλειμμα, το οποίο ναι μεν περιόρισε τα κρούσματα, αλλά επέφερε πάρα πολλά ψυχολογικά προβλήματα στον κόσμο. Οι γυναικοκτονίες έφτασαν τις 17, η ενδοοικογενειακή βία εκτοξεύτηκε και η κατάθλιψη κυριάρχησε σε μεγάλο ποσοστό. Ακόμα, η ανεργία που προκάλεσε η πανδημία οδήγησε πολύ κόσμο σε ψυχολογικές διαταραχές.

Σοφία: Εγώ προσωπικά, όπως και πολύς ακόμα κόσμος, έχω μπερδευτεί με τις καραντίνες. Είναι σα να ζω σε μια καραντίνα πολλά χρόνια. Είναι σα να μας αφήνουν ένα μήνα το καλοκαίρι «ελεύθερους» και μετά μπαίνουμε σε καραντίνα πάλι. Επίσης, συμφωνώ με την άποψη ότι δεν έχει γίνει τίποτα από την πλευρά της κυβέρνησης στο ζήτημα του εμβολιασμού. Προσπαθεί να πείσει τον κόσμο με λάθος τρόπο, δεν έχει πάρει κάποια μέσα. Για παράδειγμα, τα Μέσα μαζικής μεταφοράς είναι χάλια! Πώς ο απλός πολίτης που χρησιμοποιεί τα μέσα για να πάει στη δουλειά του να εμπιστευτεί την κυβέρνηση σε τόσο σοβαρά ζητήματα όπως αυτό του εμβολίου; Μετά μας λένε τη μια μέρα να φοράμε μάσκα και την επόμενη μέρα να μη τη φοράμε. Χαρακτηριστικά έλεγαν καθολική χρήση μάσκας ακόμα κι αν είσαι μόνος σου στο δρόμο και μετά βλέπαμε ότι στα μέσα μαζικής μεταφοράς γινόταν χαμός! Δεν υπήρχε συνάφεια στις αποφάσεις και τις δηλώσεις της Κυβέρνησης. Από τη μια πλευρά, είναι κάτι καινούριο και δεν ξέρεις πως να το διαχειριστείς και ακολουθείς ορισμένες οδηγίες από το εξωτερικό. Παρόλα αυτά, μπορούσε και η ίδια η Κυβέρνηση να κρίνει τις καταστάσεις και να λάβει ορισμένα μέτρα. Μπορούσε να αποφασίσει πάντοτε με τη βοήθεια των επιστημόνων, να αξιολογήσει τα δεδομένα, τις καταστάσεις και να βάλει γενικά μια σειρά και ένα πρόγραμμα. Να ξέρει να κρίνει και να επενδύει σωστά τους πόρους, όπως ας πούμε να επενδύσει χρήματα στο σύστημα υγείας, στα μέσα μεταφοράς ώστε να μην κινδυνεύουν οι πολίτες να νοσήσουν. Επομένως, μπορούσε να κάνει κάποιες αλλαγές στο δεύτερο κύμα της πανδημίας, εφόσον είχε το χρόνο και τη γνώση από το πρώτο κύμα. Από προσωπική εμπειρία στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Νίκαιας, επικρατεί ένα χάος, διότι

η δομή είναι υπερφορτωμένη με περιστατικά Covid , με αποτέλεσμα ένας πολίτης που επισκέπτεται το νοσοκομείο για άλλο λόγο να μη μπορεί να εξυπηρετηθεί σωστά, και ταυτόχρονα να κινδυνεύει να νοσήσει. Από τη στιγμή που δεν έχουν γίνει έργα δεν μπορεί ο πολίτης να δείξει εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση. Ακόμα, πιστεύω ότι ίσως ο Τσιόρδας να κούρασε τον κόσμο με την επίκληση στο συναίσθημα. Σαφώς και ήταν σωστό που έβαλαν επιστήμονες μπροστά, αλλά πιστεύω ότι με τη συνεχή υπενθύμιση της ατομικής ευθύνης, ενώ η ίδια η κυβέρνηση δεν κάνει τίποτα, κάπου όλο αυτό προκαλεί κούραση. Το μόνο που έκανε ήταν να κλείσει σε lockdown, που εν μέρη ήταν σωστή κίνηση, αλλά όχι η μόνη επιλογή. Γενικά, θεωρώ ότι ακόμα και οι υπηρεσίες που προσφέρει σε καιρό πανδημίας είναι προβληματικές. Για παράδειγμα, η γραμμή του ΕΟΔΥ που μπορείς να πάρεις τηλέφωνο και να ενημερωθεί για τον κορονοϊό είναι μια διαδικασία εξαιρετικά κουραστική, γιατί υπάρχει μεγάλη αναμονή στο τηλέφωνο. Επίσης, αναφορικά με τη δυνατότητα να κάνεις PCR test σε δημόσιο νοσοκομείο, ώστε να μην επιβαρύνεσαι σε ιδιωτικό κέντρο, τα αποτελέσματα του τεστ βγαίνουν ύστερα από 2-3 μέρες. Δηλαδή, εάν κάποιος είναι θετικός στον κορονοϊό θα κυκλοφορεί 3 μέρες ελεύθερα; Δεν υπάρχει τεράστιος κίνδυνος;

Γιάννης: Εγώ αυτό που θέλω να προσθέσω είναι σχετικά με την ενημέρωση της κυβέρνησης. Θεωρώ, ότι η ελληνική πολιτεία επικοινωνιακά δεν έχει καταφέρει το ελάχιστο. Υπάρχει πολύ μεγάλος αριθμός ανθρώπων που πραγματικά δεν ξέρουν τι να κάνουν αν νοσήσουν, πόσες μέρες πρέπει να παραμείνουν σπίτι και που υπάρχουν δωρεάν rapid και PCR tests. Θα μπορούσε η πολιτεία να είναι περισσότερο οργανωμένη και να δημιουργήσει επίσημους λογαριασμούς στα social media με σκοπό την ενημέρωση σχετικά με την πανδημία και ακόμα να μπορεί κάθε πολίτης μέσα live chat να συνομιλεί με άτομα από τον ΕΟΔΥ που θα τον κατευθύνουν κατάλληλα. Και η ψυχολογική στήριξη παίζει σημαντικό ρόλο κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Για αυτό θα μπορούσε να υπάρχει σελίδα που θα παρέχει απαραίτητες πληροφορίες και κάθε ενδιαφερόμενος θα λάμβανε ψυχική στήριξη. Παράλληλα, θα υπήρχε και η άμεση ενημέρωση για τον εμβολιασμό. Επειδή είχε τύχει να διαβάσω ένα άρθρο σε σχέση με τις καμπάνιες ενημέρωσης άλλων χωρών, βρήκα μια στην The Guardian, η οποία ήταν από τις ωραιότερες. Σου μεταφέρουν το μήνυμα για τον εμβολιασμό με χιούμορ. Είναι πολύ έξυπνο επικοινωνιακά και θεωρώ ότι προσελκύει περισσότερο κόσμο. Όσο για τα ΜΜΕ, αντί να ηρεμούν και να ενημερώνουν τον κόσμο, αντίθετα τρομοκρατούν και παρουσιάζουν ό,τι τους συμφέρει. Γενικά, ο κόσμος έχει κουραστεί.

Κωνσταντίνα: Συμφωνώ με όσα έχουν ειπωθεί από τους προηγούμενους. Ωστόσο θα ήθελα να αναφερθώ στην απαγόρευση κυκλοφορίας που είχε επιβληθεί. Θεωρώ ότι ήταν από τις μεγαλύτερες αστοχίες της πολιτείας, πέραν του αν λειτουργεί ή όχι, γιατί δεν είμαστε εμπειρογνώμονες για να το κρίνουμε, όμως πιστεύω ότι ήταν πάρα πολύς καιρός με αποτέλεσμα μεγάλη μερίδα του κόσμου να θεωρεί τον εαυτό της «φυλακισμένο». Έτσι κι αλλιώς, ήταν ο κόσμος κλεισμένος στο σπίτι, όμως με την απαγόρευση κυκλοφορίας και τους περιορισμούς αισθάνονταν άσχημα. Πολύ μεγάλο μέρος του κόσμου εργαζόνταν και είχε πολύ μικρό διαθέσιμο χρονικό περιθώριο να βγει και να πάει μια βόλτα. Ειδικά περιοχές που η απαγόρευση ήταν έως τις 6 το απόγευμα, και το μίνιμουμ εργασιακό ωράριο είναι 09:00 π.μ. – 17:00 μ.μ. ήταν απαράδεκτο. Επίσης, είχαν κάνει το πιο τραγικό πράγμα με τον περιορισμό στο Σαββατοκύριακο. Εξαιτίας των περιορισμένων ωρών κυκλοφορίας επικρατούσε συνωστισμός παντού. Γι' αυτό νομίζω κράτησε για λίγο χρονικό διάστημα. Πέρα από αυτό, όταν τον άλλον τον πιέζεις με τόσους περιορισμούς αναγκάζεται να μη τηρεί τα

μέτρα. Στο δεύτερο μισό του δεύτερου κύματος κανείς δεν τηρούσε τα μέτρα. Νομίζω εκεί έχασε το μεγάλο παιχνίδι η Κυβέρνηση. Προσωπικά είμαι ένας άνθρωπος που μου αρέσει να τηρώ τους κανόνες. Όταν όμως βλέπω ότι η Κυβέρνηση δεν είναι σωστή απέναντί μου και λαμβάνει μέτρα τυχαία είναι πολύ άσχημο και όλος ο κόσμος είχε απαυδήσει. Όλο αυτό έρχεται και χτυπάει μπούμερανγκ όταν θέλεις να κάνεις μια καμπάνια εμβολιασμού.

Συντονίστρια: Υπήρχαν κάποια γεγονότα κατά τη διάρκεια της πανδημίας που ενδεχομένως κλόνισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους θεσμούς και στην κυβέρνηση;

Μαριαλένα: Καταρχήν το σκάνδαλο με τα 20 εκατομμύρια ευρώ που πήγαν στα κανάλια που με έκανε να μην έχω καμία εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση. Τα χρήματα μοιράστηκαν σε λάθος πράγματα και δεν αξιοποιήθηκαν πλήρως. Ακόμα, βρίσκω λάθος και μη λογικό μέτρο τον περιορισμό στις 6 το απόγευμα. Έδωσε σε νέους έως 25 ετών χρήματα για να κάνουν το εμβόλιο, πράγμα που βρίσκω κάκιστη επικοινωνιακή στρατηγική.

Αγγελική: Θεωρώ ότι μας έριξε το «τυράκι» με τα επιδόματα και με το εμβόλιο και με την αναστολή λειτουργίας, ώστε να καλύψει το σκάνδαλο των 20 εκατομμυρίων. Όσο το επίδομα για να κάνει ένας νέος το εμβόλιο, ήταν ξεκάθαρη εξαγορά. Επίσης ένας 18χρονος δεν είναι τόσο συνειδητοποιημένος για το αν θα κάνει ή όχι το εμβόλιο και ουσιαστικά η πολιτεία τον εξαγοράζει για να τον πείσει να τον κάνει.

Σοφία: Επίσης, η κυβέρνηση με το να δίνει χρήματα σε νέους για να κάνουν το εμβόλιο τονίζει ακόμα παραπάνω τις κοινωνικές και ταξικές ανισότητες. Πλέον, έχει επιβάλλει να φοράνε οι πολίτες διπλή μάσκα ή μάσκα υψηλής προστασίας για να προστατεύεται παραπάνω, όμως αυτές οι μάσκες κάνουν 1 ευρώ. Η μάσκα αυτή διαρκεί για 12 ώρες. Μια πενταμελής οικογένεια λοιπόν, πρέπει να διαθέτει 25 ευρώ την εβδομάδα για μάσκες, η οποία παίρνει 700 ευρώ κάτι δεν πάει καλά. Θα μπορούσε κάλλιστα να μειώσει την τιμή, να αφαιρέσει τον ΦΠΑ και να βάλει εισοδηματικά κριτήρια. Όπως δίνει κάποια self-test στους πολίτες, θα μπορούσε να δίνει και έναν ορισμένο αριθμό μασκών στους πολίτες δωρεάν.

Κωνσταντίνα: Ένα από τα μεγάλα λάθη είναι το ταξικό ζήτημα και η χρηματική διαφορά στα μέτρα. Το αποκορύφωμα ήταν, πέρυσι που υπήρχε το πρόστιμο στην απαγόρευση κυκλοφορίας. Υπήρχε κόσμος που πήγε ταξίδια σε όλη την Ελλάδα και δεν ενδιαφέρονταν για τους περιορισμούς, γιατί ήταν αρκετά πλούσιος και είχε τη δυνατότητα να το πληρώσει. Όλος ο υπόλοιπος κόσμος ήταν ο «χαζός» που καθόταν σε ένα σπίτι, σε μια κακοποιητική σχέση, με τα ψυχολογικά θέματα, με την ανεργία, με την ανάπτυξη συνδρόμου άγχους κλπ. Ουσιαστικά λειτουργεί πολύ ταξικά. Ευνοεί κάποιους και άλλοι δεν ευνοούνται από αυτό. Συγκριτικά με το εξωτερικό, γνωρίζω ότι στην Ολλανδία υπήρχε η δυνατότητα να παίρνουν δωρεάν self-tests. Εμείς, όταν έγινε εδώ η δωρεάν διάθεση των τεστ, δικαιούχοι ήταν μόνο όσοι εργαζόνταν. Ακόμα δεν έχουμε αυτή τη δυνατότητα, εμείς οι φοιτητές να κάνουμε δωρεάν self-test.

Γιάννης: Εγώ πιστεύω όπως μας είχαν πει και οι καθηγητές μας στο μεταπτυχιακό η κυβέρνηση δεν είχε λάβει κανένα μέτρο για τους φοιτητές. Είχε πάρει όλα τα μέτρα για τα σχολεία, όμως τα πανεπιστήμια ήταν στο έλεος. Γενικά, είναι πολλά τα θέματα που κλονίζουν

την εμπιστοσύνη. Δεν έχουν κάνει τίποτα στο σύστημα υγείας. Ακόμα τα 60 ευρώ σε PCR είναι μεγάλο ποσό για κάθε πολίτη.

Συντονίστρια: Υπάρχουν κάποια παραδείγματα που αποδεικνύουν, ότι η επικοινωνιακή στρατηγική της κυβέρνησης είχε θετικά σημεία;

Μαριαλένα: Εγώ μόνο στο πρώτο κύμα μπορώ να εντοπίσω θετικό σημείο. Με το ότι έβαλε ένα πρόσωπο της επιστήμης να ενημερώνει τους πολίτες κι αυτός ήταν ο Τσιόρδας. Νομίζω στην πορεία λίγο τον έδιωξε η κυβέρνηση, επειδή προφανώς είχε πολλές αντιρρήσεις στις αποφάσεις της κυβέρνησης.

Γιάννης: Θυμάμαι τη μελέτη Τσιόρδα με τα λάθη που έκανε η κυβέρνηση. Επομένως, ήταν αυτός ένας λόγος που η πολιτεία τον εκτόπισε από την καθημερινή ενημέρωση των πολιτών. Έβαλαν στο προσκήνιο περισσότερο πολιτικά πρόσωπα. Δεν μπορώ να πιστέψω ότι είναι Υπουργός Υγείας ο Πλεύρης, ο οποίος είναι ένας άνθρωπος που ήταν αρνητικός στον εμβολιασμό. Μόνο το πρώτο κύμα πήγε καλά. Όταν στην όλη επικοινωνιακή στρατηγική μπαίνει το πολιτικό στοιχείο, τότε η κατάσταση χειροτερεύει.

Σοφία: Εγώ πιστεύω, ότι όταν τοποθετείς ως Υπουργό Υγείας έναν πολιτικό με ακροδεξιές απόψεις δεν πείθεις τον κόσμο. Είναι καλύτερο να βάλεις ανθρώπους που έχουν να πουν κάτι, όπως για παράδειγμα καθηγητές Πανεπιστήμιου του ΕΚΠΑ κλπ. Ακόμα και το επικοινωνιακό κομμάτι του πρώτου κύματος είχε το χιούμορ της τηλεοπτικής καμπάνιας. Αντίθετα, βάζουν λάθος άτομα να μας πείσουν αν μείνουμε σπίτι. Για παράδειγμα ο Στέφανος Τσιτσιπιάς, ο οποίος ήταν αρνητής του εμβολίου δεν ήταν το κατάλληλο πρόσωπο για να πείσει το κοινό. Ήταν λάθος η επιλογή του προσώπου. Το μόνο θετικό ήταν το επικοινωνιακό σποτάκι με τον Κωνσταντίνου και την Κοντού.

Κωνσταντίνα: Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι θετικό ειλικρινά. Ακόμα και οι άνθρωποι που στηρίζουν πολύ το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας έχουν αντιρρήσεις με τα μέτρα της Κυβέρνησης. Επίσης, μου άρεσε πολύ η επικοινωνιακή η καμπάνια στο μετρό που έγινε γύρω από το αυτοκολλητάκι του εμβολίου με το σύνθημα «Είναι στο χέρι σου!». Όμως τα ωραία λογοπαίγνια είναι ωραίο να γίνονται αφού τις κάνουμε στην πράξη!

Αγγελική: Η αλήθεια είναι ότι δεν μπορώ να βρω κάτι θετικό. Το μόνο που μπορώ να σκεφτώ είναι ότι στην αρχή που μας είπαν να μείνουμε καραντίνα, ένιωσα κάποια εμπιστοσύνη στην Κυβέρνηση. Χαρακτηριστικά σκέφτηκα, ότι επιτέλους πήραν τα μέτρα τους και ελπίζω να το διαχειριστούν καλά. Στην αρχή φάνηκε να το διαχειρίζονται παίρνοντας έγκαιρα μέτρα.

Συντονίστρια: Θεωρείτε ότι οι ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. άστεγοι) συμπεριλήφθηκαν στη διαδικασία του εμβολιασμού; Κι αν ναι, με ποιόν τρόπο;

Μαριαλένα: Δεν θεωρώ ότι συμπεριλήφθηκαν σωστά. Θεωρώ ότι θα μπορούσαν να έχουν συμπεριληφθεί καλύτερα, εάν είχαν γίνει συνεργασίες με ΜΚΟ, επειδή εκείνες διαθέτουν δομές και γνωρίζουν ορισμένα πράγματα και έρχονται σε επαφή μαζί τους πολύ περισσότερο, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν πολύ περισσότερο. Στο σημείο αυτό, θέλω να πω ένα παράδειγμα που διάβασα πριν λίγο καιρό. Δεν θυμάμαι αν ήταν άστεγος ή τοξικομανής, αλλά του έδιναν χρήματα για να πάει να κάνει το εμβόλιο. Το βρήκα τραγικό και θεωρώ ότι σε αυτό ευθύνεται και η κοινωνία. Υπάρχει μεγάλη μερίδα ανθρώπων που δεν έχει την κατάλληλη παιδεία. Θεωρώ ότι οι ευάλωτες ομάδες δεν συμπεριλήφθηκαν σε όλη τη διαδικασία. Καταρχήν δεν άκουσα τίποτα ως προς τον τρόπο που τους διαχειρίζονται, δεν ξέρω πως έχουν ενημερωθεί αυτοί οι άνθρωποι. Αυτό είναι που με τρομάζει.

Κωνσταντίνα: Εγώ νιώθω ότι έχουν κλείσει το «μαγαζί» εδώ και μια εβδομάδα, έχουν κάνει το ρεβεγιόν των Χριστουγέννων. Και ξαφνικά έχει διαλυθεί το σύμπαν και έχουν πάθει πανικό, λες και τις προηγούμενες μέρες δεν υπήρχε κάποιος να το διαχειριστεί.

Σοφία: Εγώ βλέπω, ότι έχει έρθει μια πανδημία και κανονικά θα έπρεπε να είμαστε προετοιμασμένοι για να το αντιμετωπίσουμε. Το θέμα με τους άστεγους νομίζω ότι δεν το έχουν διαχειριστεί γενικά. Δε γνωρίζω αν υπάρχουν μέρη όπου εμβολιάζονται άστεγοι. Πιστεύω ότι δεν έχουν σωστή οργάνωση από πριν, πόσο μάλλον τώρα. Επίσης, μου έκανε τεράστια εντύπωση ο άστεγος που έκανε το εμβόλιο 13 φορές και δεν τον κατάλαβε κανείς. Περαιστικός κόσμος τον χρημάτιζε και του έλεγε να πάει να κάνει το εμβόλιο αντί αυτών. Κι εκείνος πήγαινε και έδινε τα στοιχεία των ανθρώπων που τον χρημάτιζαν. Και μια νοσηλεύτρια τον κατάλαβε και το κατήγγειλε. Εμένα όλο αυτό με κάνει να σκεφτώ, ότι η μεγαλύτερη αποτυχία της κυβέρνησης είναι ότι η κοινωνία αντί να καλυτερεύει, χειροτερεύει. Δεν έχει επενδύσει η Πολιτεία καθόλου στην εκπαίδευση και έχει αφήσει ανθρώπους να λειτουργούν με αυτόν τον τρόπο. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η αμάθεια.

Γιάννης: Συμφωνώ με όσα έχουν ειπωθεί μέχρι στιγμής. Κι εγώ προσωπικά θεωρώ ότι από την πλευρά της κυβέρνησης ίσως το θέμα αυτό παραγκωνίστηκε. Ωστόσο, οι ΜΚΟ έχουν κάνει αρκετές δράσεις για να βοηθήσουν στον εμβολιασμό αστέγων και γενικότερα ευάλωτων ομάδων, όπως είναι οι Ρομά.

Αγγελική: Πιστεύω ότι δεν συμπεριλήφθηκαν για κανένα λόγο. Αρχικά, θεωρώ ότι δεν γνωρίζουν καν πόσοι είναι οι άστεγοι κ.λπ. στην Αθήνα. Γνωρίζουν μόνο αυτούς που μένουν στις δομές. Οι υπόλοιποι που ζουν στο δρόμο αμφιβάλλω αν έχουν καταμετρηθεί.

Συντονίστρια: Θεωρείτε ότι τα χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού συνδέονται άμεσα με την επικοινωνιακή στρατηγική της Ελληνικής Πολιτείας;

Αγγελική: Ξεκάθαρα συνδέονται με τη λάθος, κατά τη γνώμη μου επικοινωνιακή πολιτική, δεν έχουν πείσει τον κόσμο με κανέναν τρόπο. Από τη μια του δίνουν οδηγίες ότι πρέπει να κάτσουν καραντίνα 10 μέρες και μετά το αναιρούν, όταν του λένε ότι με τον εμβολιασμό θα φτάσουμε το τείχος ανοσίας στο 80% και μετά θα πάρουμε τις ζωές μας πίσω, ενώ δεν το έχουμε δει καθόλου αυτό δεν γίνεται ο κόσμος να έχει εμπιστοσύνη. Επίσης, είναι όντως κάτι καινούριο και προφανώς δεν ξέρουμε πως να συμπεριφερθούμε, από την άλλη όμως ο κόσμος βλέπει ότι η κυβέρνηση δεν του έχει πει μισή αλήθεια. Θεωρώ, ότι οι πολίτες που ακολουθούν κανόνες και γενικά έχουν μια πιο πειθαρχημένη συμπεριφορά θα κάνουν το εμβόλιο. Αντίθετα, οι πολίτες που είναι δύσπιστοι δεν θα πειστούν με τίποτα με τη συγκεκριμένη τακτική που ακολουθεί η κυβέρνηση.

Σοφία: Θα ήθελα να συμφωνήσω με την Αγγελική σχετικά με το κομμάτι του εμβολιασμού. Θεωρώ ότι έχει πάει πολύ λάθος, λόγω του ότι η προσέγγιση της πολιτείας ξεκίνησε λάθος. Οι χώρες στο εξωτερικό έχουν προνοήσει σχετικά με αυτό. Έχουν κάνει κάποια σποτάκια για τον εμβολιασμό που αυτοσαρκάζονται και έρχονται πιο κοντά στον πολίτη, δίνοντας μια πιο ευχάριστη πνοή στους πολίτες, ώστε να το δουν με διαφορετική οπτική. Πολλοί άνθρωποι έχουν δει τον εμβολιασμό με κακό τρόπο και πολλές χώρες του εξωτερικού προσπαθούσαν να προσεγγίσουν τον πολίτη με πιο ευχάριστο τρόπο και αυτό οδηγούσε στην επιτυχία. Εγώ πιστεύω ότι είναι καλό να εμβολιαζόμαστε, αλλά έχει διχαστεί ο κόσμος με τα μέτρα που έχουν παρθεί. Δεν τους ωθεί να το κάνουν. Με αυτό τον τρόπο ενδεχομένως να πιστεύουν ότι καταπατάται η ελευθερία τους. Μια μεγάλη μερίδα ανθρώπων δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και δεν μπορούν να αντιληφθούν τη σημαντικότητα του εμβολίου. Θα έπρεπε με έναν καλύτερο τρόπο να προσεγγίσουν τους πολίτες για να μπορέσουν αν τους εμπιστευτούν. Κατά τη γνώμη μου, όλοι πρέπει να εμβολιαστούμε και να υπάρχει μια καλύτερη ενημέρωση από την πλευρά της πολιτείας που έως τώρα δεν έχω παρατηρήσει κάτι τέτοιο. Έχω ακούσει ότι τον τελευταίο καιρό πολλοί ανεμβολίαστοι κολλούν εμβολιασμένους. Ίσως για αυτό η κυβέρνηση πήρε τα συγκεκριμένα μέτρα.

Μαριαλένα: Εγώ το λέω με πόνο ψυχής, ότι το χαμηλό ποσοστό εμβολιασμού είναι εξαιτίας της Πολιτείας. Και το λέω αυτό, γιατί η καλύτερή μου φίλη αρνείται να εμβολιαστεί, προβάλλοντας ένα κάρο δικαιολογίες. Μπορώ να καταλάβω το κομμάτι του φόβου, όμως το θέμα είναι ότι ισχυρίζεται ότι θέλει να το κάνει αλλά το ξεχνάει! Αν κάτι έμαθα στα τόσα χρόνια είναι ότι πρέπει να εμπιστευόμαστε την επιστήμη. Βέβαια, η οικογένειά της είναι αντιεμβολιαστές. Η φίλη μου πλέον μένει μόνιμα σε χωρίο κοντά στην Καλαμάτα, μορφωμένη και ευκατάστατη. Κι όμως ένα άνθρωπος μορφωμένος, με σπουδές δεν έχει εμπιστοσύνη στην επιστήμη. Δεν μπορώ να διαχειριστώ πως γίνεται νέοι άνθρωποι να μην καταλαβαίνουν την επιστήμη. Προσωπικά δεν με έπεισε καθόλου η Κυβέρνηση. Έκανα το εμβόλιο επειδή ήταν στη δική μου κρίση. Αυτή θεωρώ ήταν η μεγαλύτερη αποτυχία της κυβέρνησης, ότι δεν βρήκε έναν λόγο είτε με επίκληση στο συναίσθημα, είτε με χιουμοριστικό τρόπο να πείσει τους πολίτες να κάνουν το εμβόλιο. Γνωρίζω ότι οι άνθρωποι που πιστεύουν ότι κάνοντας το εμβόλιο σου βάζουν «τσιπάκι» είναι δύσκολο να τους πείσεις. Αυτό που με έχει θυμώσει στην επικοινωνία της κυβέρνησης για τον εμβολιασμό είναι ότι δεν ακολούθησε μια σωστή επικοινωνιακή καμπάνια.

Κωνσταντίνα: Πιστεύω ότι συνδέεται άμεσα το ζήτημα του εμβολιασμού με την επικοινωνιακή στρατηγική της κυβέρνησης. Όσο κι αν με θλίβει αυτό, είμαστε σαν χώρα πολύ πίσω σε πάρα πολλά ζητήματα. Ο βασικός λόγος είναι η παρεμβατικότητα της εκκλησίας στην επιστήμη και τον δημόσιο βίο. Γενικά έχει προκύψει ένα τεράστιο κίνημα αντιεμβολιαστών, το οποίο δεν μπορώ να καταλάβω από που προκύπτει. Είναι συσσωρευμένη αγανάκτηση; Δεν γνωρίζω. Πολλά άτομα τα τελευταία χρόνια έχουν κουραστεί και λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που κλόνισε όχι μόνο την οικονομία, αλλά και τους κοινωνικούς θεσμούς. Δεν μπορώ όμως να καταλάβω πως πιστεύουν ορισμένους ανθρώπους που δεν έχουν κανένα κύρος και απλά ανεβάζουν ένα βίντεο στο YouTube και λένε μια δική τους μη εμπειριστατωμένη άποψη και δεν ακούνε τους επιστήμονες.

Γιάννης: Πάνω σε αυτό που είπε η Κωνσταντίνα, θέλω να προσθέσω ότι όσο ανεβαίνει η οικονομική κρίση είναι και η στιγμή που φυτρώνουν και όλα τα παράλογα κινήματα. Είναι μια διάθεση του κόσμου να ξεσπάει ή μια δικαιολογία σε κάτι το οποίο είναι το πραγματικό, αλλά αρνείται να το παραδεχτεί. Θεωρεί ότι ευθύνεται το εμβόλιο για την οικονομική καταστροφή του κόσμου και το έχουν επιβάλλει για να καλύψουν τα συμφέροντά τους οι Μεγάλες χώρες.

Συντονίστρια: *Με ποιόν τρόπο θεωρείτε ότι οι ΜΚΟ λειτούργησαν υποστηρικτικά στην επικοινωνιακή στρατηγική της Κυβέρνησης;*

Αγγελική: Θεωρώ ότι οι ΜΚΟ δεν ήταν τόσο μεγάλη η εμφάνισή τους. Επί της ουσίας δεν έκανα κάτι μεγάλο, βέβαια οι πόροι κάθε ΜΚΟ δεν είναι τόσο μεγάλοι. Διάβαζα πρόσφατα ότι οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, προστάτεψαν τους εθελοντές τους από την πρώτη στιγμή που ξέσπασε η πανδημία, είχαν δώσει κάποιες δωρεάν μάσκες και αντισηπτικά, ήταν στην πρώτη γραμμή. Οπότε κάποιες ΜΚΟ συνέβαλλαν καθοριστικά. Ωστόσο, δεν πρέπει να δίνουμε το βάρος στις ΜΚΟ και ως Κυβέρνηση να μη κάνει τίποτα. Σαφώς και θα υπάρχει βοήθεια από τις ΜΚΟ όμως το έργο τους οφείλει να «κουμπώνει» επικουρικά στις ενέργειες της κυβέρνησης. Επίσης, η κυβέρνηση επαναπαύεται στο έργο των ΜΚΟ. Δεν έκανε κάτι να στηρίξει τις ΜΕΘ, αλλά περίμενε από τις δωρεές. Οπότε θεωρώ ότι οι ΜΚΟ συνέβαλλαν εμπράκτως στην καταπολέμηση της πανδημίας με όσα μέσα διέθεταν.

Μαριαλένα: Θεωρώ ότι όντως ο κόσμος επαναπαύεται στο έργο των ΜΚΟ. Πραγματικά, έχουν αναλάβει ένα ρόλο που αρμόζει σε υπουργείο. Κανονικά η λειτουργία τους και οι δράσεις τους πρέπει να είναι υποστηρικτικές και όχι υποχρεωτικές όπως οι περισσότεροι λανθασμένα θεωρούν. Ναι μεν λειτούργησαν, αλλά υποστηρικτικά, ενώ η κυβέρνηση απαιτούσε μια πιο υποχρεωτική παρουσία. Όσα σποτάκια είδα για πιο κοινωνικά ζητήματα ήταν είτε ιδιωτικής πρωτοβουλίας, είτε ΜΚΟ, καθαρά από την πολιτεία δεν έχουν δει κάτι. Επίσης, μετά το δεύτερο κύμα δεν έχω παρατηρήσει τίποτα σε θέμα επικοινωνιακής στρατηγικής από την Κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, στην τηλεόραση δεν έχω δει κάτι, μόνο στα Μέσα μαζικής μεταφοράς.

Γιάννης: Γνωρίζω κάποιες ΜΚΟ που όντως έχουν βοηθήσει πάρα πολύ με όποια μέσα διαθέτουν στην αντιμετώπιση της πανδημίας, είτε με επικοινωνιακές καμπάνιες, είτε έμπρακτα με παροχές υγειονομικού υλικού και ιατρική βοήθεια σε ευάλωτο πληθυσμό. Ωστόσο, αυτό που παρατηρείται είναι ότι η πολιτεία περιμένει τις ΜΚΟ να αναλάβουν δράση κι η ίδια παραμένει αδρανείς μπροστά στις εξελίξεις.

Σοφία: Η αλήθεια είναι ότι δεν έχω δει πολλά πράγματα. Δεν θυμάμαι να έχω δει πολλά πράγματα από τις ΜΚΟ για την πανδημία. Ίσως έχουν κάνει κάποια πράγματα, αλλά εγώ προσωπικά δεν έχω βοηθηθεί επικοινωνιακά από κάποια ΜΚΟ.

Κωνσταντίνα: Συμφωνώ στο ότι οι ΜΚΟ έχουν αναλάβει έναν ρόλο υποχρεωτικότητας, ενώ δεν θα έπρεπε να είναι έτσι. Εγώ πιστεύω στην Κοινωνία Πολιτών και στην Επικοινωνία για Καλό. Είναι υποχρέωση της Πολιτείας να προστατεύει τον πολίτη και σε δεύτερο ρόλο οι πολίτες προστατεύουν ο ένας τον άλλον, αλλά εκλέγουμε αντιπροσώπους για να μας προστατεύουν. Είναι διαφορετικό να βοηθήσω το έργο του δήμου για τα αδέσποτα, όμως ο δήμος είναι υπεύθυνος να τα στείρωσει. Ως Κοινωνία των Πολιτών να βοηθήσει, όμως όχι να πάρει στις πλάτες της όλη την ευθύνη. Μιλάμε ουσιαστικά για πανδημία που δεν μπορεί να το αναλάβει μόνη της. Πρέπει να σκεφτούμε, ότι εάν ένα ολόκληρο κράτος δεν έχει πόρους, πως μια κοινωνία πολιτών να είναι δυνατή να στηρίξει την πανδημία;

Συντονίστρια: Θα μπορούσατε να προτείνετε ορισμένες σκέψεις/προτάσεις για επιπλέον δράσεις από τις ΜΚΟ για την αντιμετώπιση της πανδημίας σε επικοινωνιακό επίπεδο;

Μαριαλένα: Εγώ θεωρώ ότι ένα κομμάτι που πρέπει να το αγγίξουμε είναι εκείνο των αστέγων, καθώς οι ΜΚΟ έχουν τις λίστες με τους άστεγους. Επίσης, υπάρχουν ομάδες που βοηθούν τους άστεγους, όπως για παράδειγμα οι κουρείς των αστέγων. Γενικά είναι αρκετές οι ομάδες ΜΚΟ που έρχονται σε επαφή με άστεγους. Πολλές ΜΚΟ που εμείς μπορεί να η τις γνωρίζουμε έχουν σημαντική δράση σε δομές αστέγων. Επομένως, για μένα παίζει σημαντικό ρόλο η εσωτερική επικοινωνία των ΜΚΟ με τους άστεγους για σωστή πληροφόρηση σχετικά με οτιδήποτε αφορά την πανδημία. Μπορούν σε δομές αστέγων και μεταναστών να ορίσουν διερμηνείς και να μπορέσουν να πείσουν στο κομμάτι του εμβολιασμού. Επίσης, μπορούν να κάνουν έρευνα σχετικά με τα στοιχεία των αστέγων. Για παράδειγμα, όταν ξεκίνησαν οι εμβολιασμοί πήγαινε με βάση την ηλικία. Θα μπορούσε λοιπόν κάθε ΜΚΟ να ελέγξει αν οι άνθρωποι αυτοί έχουν το ΑΜΚΑ τους και πληρούν τις προϋποθέσεις να εμβολιαστούν και να επικοινωνήσει σε κρατικό επίπεδο. Επίσης, οι εμβολιασμοί να γίνονται στις δομές. Οι επικοινωνιακές δράσεις των ΜΚΟ πρέπει να γίνονται στοχευμένα σε ανθρώπους που απευθύνονται.

Γιάννης: Ορμώμενος από το θέμα του εμβολιασμού μεταναστών θέλω να υπογραμμίσω το εξής, ότι δεν ξέρουμε αν οι άνθρωποι αυτοί είναι εξοικειωμένοι με το θέμα του εμβολιασμού, διότι οι περισσότεροι είναι μουσουλμανικής θρησκείας και δεν είμαι σίγουρος κατά πόσο η θρησκεία τους τους επιτρέπει να εμβολιαστούν. Επομένως, οι ΜΚΟ πρέπει να ενημερώσουν κατάλληλα τους μετανάστες. Κανονικά αυτό έπρεπε να το αναλάβει το κράτος, όμως πάλι ρίχνει το βάρος στις ΜΚΟ, ενώ όπως είπαμε και πριν η δουλειά της είναι να δρα επικουρικά.

Αγγελική: Θεωρώ ότι κάθε ΜΚΟ πρέπει να δρα στοχευμένα, γιατί το να απευθύνεται σε όλους ίσως να μην έχει κανένα νόημα. Για παράδειγμα, στις δομές των μεταναστών στη Λέσβο, πρέπει να αναρωτηθούμε αν αυτοί οι άνθρωποι είναι σωστά ενημερωμένοι για την πανδημία και αν όχι να γίνει μια δράση εκεί, ώστε να υπάρξει η ανάλογη ενημέρωση. Διότι αν ξεσπάσει ένα κρούσμα εκεί, τότε θα κολλήσουν όλοι.

Σοφία: Τα περισσότερα πρέπει να γίνουν από το κράτος. Να οργανωθεί η κατάσταση από το κράτος. Μπορούν κάποιες ΜΚΟ που προσφέρουν ψυχολογική στήριξη, να το κάνουν σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη και τώρα στην πανδημία. Με κάποιον τρόπο να στηρίζουν ψυχολογικά τους πολίτες. Όπως είχε ανοίξει το κράτος γραμμή για ψυχολογική υποστήριξη να υπάρχει συνεργασία και με τις ΜΚΟ.

Κωνσταντίνα: Εγώ συμφωνώ με όσα έχουν ειπωθεί. Προσπαθώ να σκεφτώ κάτι, αλλά δεν έρχεται κάτι στο μυαλό μου, γιατί είναι ένα ιδιαίτερο θέμα. Το μόνο που ίσως μπορούσε να γίνει είναι να ενισχυθούν παραπάνω δράσεις που ήδη έχουν γίνει και με την πανδημία έχει δυσκολευτεί το έργο τους. Για παράδειγμα, θυμάμαι μια δράση όπου εθελοντές συγκεντρώθηκαν και μοίραζαν αντισηπτικά και μάσκες στον κόσμο. Θυμάμαι ακόμα τη ΜΚΟ «Σχεδία», ότι είχε επικοινωνήσει την οικονομική συνδρομή των πολιτών, για να μπορούν να δουλέψουν στα κτίρια της σχεδίας οι άστεγοι και να έχουν ένα εισόδημα. Η χρήση της μάσκας και οι αποστάσεις είναι συνήθειες που πρέπει να ακολουθήσουμε από εδώ και πέρα. Οι ήδη δράσεις που υπάρχουν και κάνουν έργο θα πρέπει να το εντάξουν και να τους βοηθήσουμε κι εμείς.

Συντονίστρια: Θα μπορούσατε να προτείνετε κάποιες σκέψεις/προτάσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας που θα μπορούσε να λάβει η Ελληνική Πολιτεία;

Μαριαλένα:

1)Θα έδινα έμφαση στην επιστημονική κοινότητα για να πειστούν για το εμβόλιο. Δε θεωρώ ότι η επιβολή προστίμου σε άτομα άνω των 60 λειτουργεί. Θεωρώ ότι ο άλλος ίσως τα δώσει για να αποφύγει το εμβόλιο.

2)Κονδύλια που έπρεπε να έχουν επενδυθεί στην ενίσχυση του ΕΣΥ

3) Επικοινωνιακά να δίνει έμφαση στην επιστημονική κοινότητα.

4) Να κάνει κινήσεις για την εξασφάλιση εμπιστοσύνης των πολιτών.

Κωνσταντίνα: Θεωρώ ότι σε αυτή τη φάση που έχουμε φτάσει σε τόσο άσχημο επίπεδο, δεν ξέρω ειλικρινά τι μπορεί να γίνει. Σε μια τόσο μεγάλη μερίδα του κόσμου που είναι δυσαρεστημένη δεν μπορώ να φανταστώ τι καμπάνια μπορείς να κάνεις για να τους αλλάξει γνώμη. Πρέπει να γίνει πολύ μεγάλη στροφή.

Σοφία: 1) Δεδομένου ότι είναι χειμώνας και είναι κλειστοί οι χώροι, δεν είναι σωστό να είναι ανοιχτά τα μπαρ όπου όλοι είναι όρθιοι και δεν κρατούν τις αποστάσεις. Να λειτουργούν τα μαγαζιά μόνο σε τραπέζια και με αποστάσεις.

2) Το κομμάτι της υγείας θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό και πρέπει εκεί να ληφθούν μέτρα.

3)Να βοηθήσει το υγειονομικό προσωπικό, να προσλάβει νέο προσωπικό και να αξιοποιηθούν τα χρήματα σωστά.

4)Τα μέσα μαζικής μεταφοράς να αυξηθούν.

5) Να δώσει δωρεάν self-test στους πολίτες. Να παρέχει PCR δωρεάν.

Γιάννης: Η καθολική χρήση μάσκας παντού ανεξαιρέτως. Απαγόρευση όρθιων σε μαγαζιά και μόνο καθήμενοι.

Αγγελική: 1) αλλαγή της επικοινωνιακής στρατηγικής σε σχέση με το εμβόλιο

2) καθολική χρήση μάσκας 3) καθήμενοι στα μαγαζιά 4) κλείσιμο των clubs.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Διαδικτυακή έρευνα

Βρείτε τον κώδικα της Python [εδώ](#) .